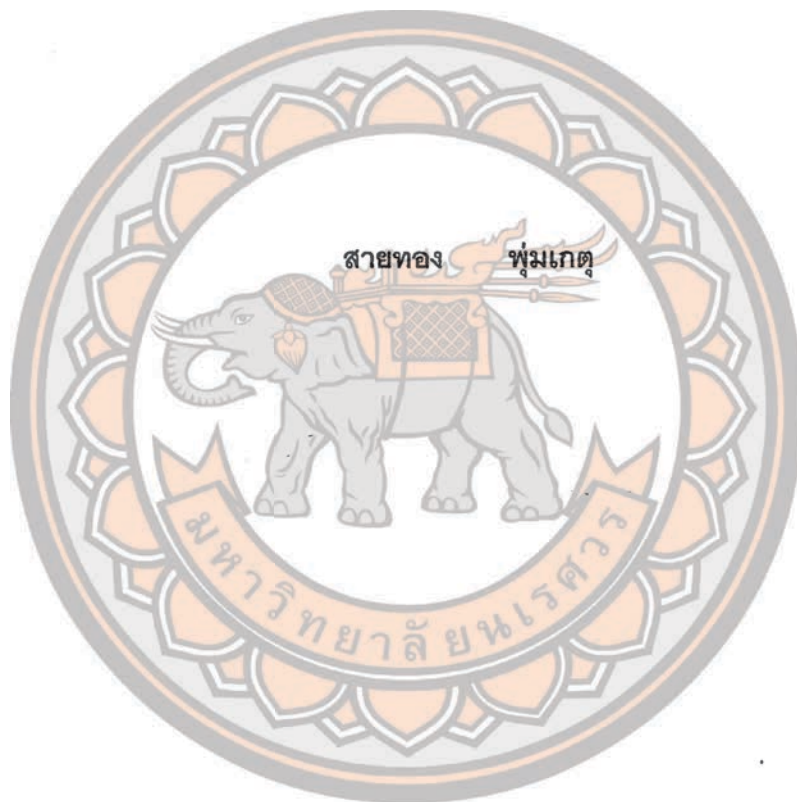
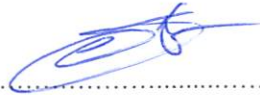

การพัฒนากิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

การค้นคว้าอิสระ เสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
กรกฎาคม 2561
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

อาจารย์ที่ปรึกษาและหัวหน้าภาควิชาการศึกษา ได้พิจารณาการค้นคว้าอิสระ เรื่อง
“การพัฒนากิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย”
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

(ดร.อังคณา อ่อนธานี)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ประกาศคุณูปการ

การวิจัยเองฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.อังคณา ช่อนธานี อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาเป็นทีปรึกษาพร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นต้อยอย่างยิ่ง จนการวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแบบทดสอบและเสนอแนะข้อควรแก้ไข ให้คำแนะนำต่างๆ ในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนผู้เขียนตำราและอ้างอิงทุกท่าน นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือมากมายซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบพระคุณท่านไว้ ณ ที่นี้ ด้วย

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและผู้ที่สนใจไม่มากนักนอ

สายทอง พุ่มเกตุ

ชื่อเรื่อง	การพัฒนากิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
ผู้วิจัย	สายทอง พุ่มเกตุ
ที่ปรึกษา	ดร.อังคณา ช่อนธานี
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ กศ.ม.สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2560
คำสำคัญ	กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ความคิดสร้างสรรค์เด็กปฐมวัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดประสบการณ์โดยการใช้กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติของเด็กปฐมวัยโดยดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการสร้างกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ จากนั้นสร้างกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาตินำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรม นำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ห้องดอกกรัก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 39 คน เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ผลการตรวจสอบความเหมาะสมโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและหาค่าดัชนีประสิทธิผล

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดประสบการณ์โดยการใช้กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติของเด็กปฐมวัย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 (ห้องดอกบัว) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 39 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก ของทอร์แรนซ์

(Torrance test of Creative thinking figural Form A) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การทดสอบค่า t (t – test for dependent samples)

ผลการวิจัย พบว่า

1. กิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการในแต่ละกิจกรรม 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นกระตุ้นการเรียนรู้ 2) ขั้นนำเข้าสู่สมมติฐาน 3) ขั้นพัฒนาด้วยกิจกรรมศิลปะ 4) ขั้นสรุปสาระที่เรียนรู้ มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38, S.D. = 0.50$) และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7824
2. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่เรียนด้วยกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Thesis Title A DEVELOPMENT OF AN ART ACTIVITY FROM NATURAL MATERIALS TO ENHANCE CREATIVE THINKING IN EARLY CHILDHOOD CHILDREN

Author Saythong Phumket

Thesis Advisor Angkana Onthanee, Ph.D.

Academic Paper An Independent Study
The Master of Education Degree in Curriculum and Instruction, 2017

Key Words Natural Art Activities from Natural Materials , Creative thinking in Early Childhood Children

Abstract

The aims of the study were 1) to develop an art activity from natural materials that promotes creative thinking in early childhood children and 2) to compare creative thinking levels of children between before and after implementing an art activity with natural materials in the classroom. The study was conducted under the Research and Development research approach and was accomplished through two phases.

The first phase was a construction and an analysis of an effectiveness index of an art activity from natural materials that promotes creativity in early childhood children. Firstly, the researcher studied relevant frameworks, theories and principles in creating art activities with natural materials. After that, the researcher designed and created art activities with natural materials, and its appropriation were evaluated by 3 experts. The created activity was; then, adjusted. After that, the trial of the activity was applied with 3 kindergarten-2 students in order to find out appropriation of its content, language usage, duration, and teaching materials. After an adjustment, the activity was implemented and experimented in order to analyze its effectiveness index. The sample group was 39 kindergarten-2 students enrolled in the second semester of the academic year 2018 in Pibulsongkram Rajabhat University Demonstration School. The testing instrument was

the created art activity with natural materials for promoting creative thinking in early childhood children. The statistics used for analyzing the levels of its appropriation and the effectiveness index were percentage, mean and standard deviation.

The second phase was the comparison of creative thinking levels among kindergarten students between before and after experiencing the constructed art activity with natural materials. The sample group was from Simple Random Sampling consisting of 39 kindergarten-2 students enrolled in the second semester of the academic year 2018 in Pibulsongkram Rajabhat University Demonstration School. The testing instrument was the Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A. A dependent-samples t-test was used in the statistical analysis of the collected data.

The study findings were as follows.

1. The created art activity from natural materials to Enhance creative thinking in kindergarten children consisted of 4 learning steps: 1) knowledge activation; 2) concept mapping; 3) learning improvement through an art activity; and 4) learning summary. The appropriation of the constructed art activity was at a high level ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.50). The effectiveness index was at 0.7824

2. The creative thinking levels of the kindergarten students after experiencing the constructed art activity were higher than their creative thinking levels before the activity participation at the .05 level of significance.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
หลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัยพุทธศักราช 2546.....	10
กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ.....	16
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	60
ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย.....	60
ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย.....	71
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
ตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุ ธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย.....	78
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและ หลังกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัย.....	83
5 บทสรุป.....	79
สรุปผลการวิจัย.....	88
อภิปรายผลการวิจัย.....	89
ข้อเสนอแนะ.....	98
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก.....	105
ประวัติผู้วิจัย.....	177

สารบัญตาราง

บทที่	หน้า
1 แสดงโครงสร้างการจัดประสบการณ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ระดับชั้น อนุบาลปีที่ 2.....	15
2 แสดงโครงสร้างของแผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย.....	62
3 แสดงแบบแผนการวิจัยที่ใช้ในการวิจัย.....	73
4 แสดงรายละเอียดระยะเวลาการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย.....	74
5 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน.....	80
6 แสดงค่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ทดลองกับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียน สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก จำนวน 39 คน)	83
7 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ปฐมวัยโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน จำนวน 39 คน	84
8 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย.....	125

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ความคิดสร้างสรรค์มีบทบาทสำคัญมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนามนุษย์ต่อสังคม และพัฒนาประเทศชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกปัจจุบันที่มีการแข่งขันในด้านความคิดในการ พัฒนาด้านต่างๆ อย่างไม่หยุดยั้ง ดังที่ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545, บทนำ) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน เพราะความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้เราแก้ปัญหาเดิม ด้วยวิธีใหม่ๆ ช่วยให้เราเห็นโอกาสใหม่สำหรับเรื่องนั้น เพิ่มความสำเร็จในการแก้ปัญหาและการ ทำสิ่งต่างๆ ความคิดสร้างสรรค์มิใช่พรสวรรค์แต่อยู่ที่การเรียนรู้ ทักษะและการฝึกฝนด้วยการ พัฒนาศักยภาพของสมองในส่วนของความคิดสร้างสรรค์ที่มีประสิทธิภาพ กรมวิชาการ (2546, ความนำ) ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะการคิดที่มีคุณค่าต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ ดังนั้นประเทศไทยจึงได้กำหนดให้ความคิดสร้างสรรค์เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษา ทุกระดับ กรมวิชาการ (2548, หน้า 9) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของ ความคิดสร้างสรรค์ที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายข้อ 11 ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้เด็กปฐมวัยมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ กรมวิชาการ (2548, หน้า 9) เด็กทุกคนมี ความคิดสร้างสรรค์อยู่ในตัวเอง ซึ่งขึ้นอยู่กับการเล่นดู ส่งเสริม และปูพื้นฐานหรือการกระตุ้นให้ เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ เด็กที่ได้รับการส่งเสริมหรือกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์นั้น จะทำให้ เป็นคนกระตือรือร้นสนใจอยากรู้อยากเห็นสิ่งต่างๆ และสามารถหาหนทางเพื่อแก้ปัญหาได้อย่าง หลากหลาย ซึ่งความคิดสร้างสรรค์จะสั่งสมเป็นประสบการณ์ในระยะยาว ทำให้สามารถ ปรับเปลี่ยนตัวเองให้รับมือกับเหตุการณ์ต่างๆ ได้ ซึ่ง สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2541, หน้า 1) ให้ ความเห็นเพิ่มเติมว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อใช้ในการ แก้ปัญหาและผลิตผลงานที่มีคุณค่าและเกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ ยิ่งในอนาคตที่จะทวีความ ซับซ้อนมากขึ้น บุคคลต้องใช้ความรู้ทักษะและความคิดสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับการส่งเสริม พัฒนาการในด้าน

ต่างๆ

ในเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 5-6 ปี ความสามารถในการคิดหาคำตอบได้หลายทิศทางนั้น ยังมองเห็นไม่ชัดเจน จึงเชื่อมั่นว่าหากเด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมให้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ อย่าง เหมาะสม เด็กปฐมวัยจะสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ได้เต็มศักยภาพและพร้อมที่จะ

สร้างสรรค์ต่อไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาการให้เด็กมีความพร้อมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ครูอนุบาลจะต้องจัดให้แก่เด็กอนุบาลได้ปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน เพราะกิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทาง อารมณ์ ความรู้สึก ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการโดยใช้กระบวนการทางศิลปะ ที่เด็กได้ฝึกฝนและคิดสร้างสรรค์และผลงานออกมา

จากสภาวะความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลต่อการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของประเทศ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาดูแลโดยเน้นการพัฒนาคุณภาพโดยการจัดการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (2546, หน้า 2) การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ความถนัด ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนจะต้องได้ทดลองปฏิบัติ ค้นคว้าและเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการความพร้อมในทุกด้าน สำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยกำลังเจริญเติบโตพร้อมกันทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย สังคม อารมณ์-จิตใจ และสติปัญญา มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ มีคุณภาพมากกว่าความสามารถด้านอื่นๆ และเป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมความก้าวหน้าของประเทศชาติ

ทอร์เรนซ์ (สมศักดิ์ ภูมิภาคาวรรณ, 2544 หน้า 1 อ้างอิงจาก Torrance, 1971 หน้า 21) มีแนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการสอนฝึกฝนและฝึกปฏิบัติที่ถูกต้อง การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัยเท่าใด ก็ยิ่งเป็นผลดีเท่านั้น โดยเฉพาะช่วงก่อนวัยเรียนหรือช่วง 6 ขวบแรกของชีวิต เป็นระยะที่เด็กมีจินตนาการสูงศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์กำลังพัฒนา ดังนั้นหากวัยนี้เด็กได้รับประสบการณ์หรือกิจกรรมที่เหมาะสมและต่อเนื่องกันเป็นลำดับนับเป็นการเริ่มต้นที่ดีในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยจึงควรให้ความสนใจศึกษาพัฒนาการทางความคิด ลักษณะธรรมชาติพฤติกรรมและกระบวนการพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็กแต่ละวัย ทั้งนี้เพื่อจะได้เข้าใจและสามารถให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับความเห็นของ สัตยา สายเชื้อ (2541, หน้า 53) ได้กล่าวสนับสนุนความเห็นว่าการพัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติและความสนใจของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ วิรุณ ตั้งเจริญ (2545, หน้า 25) ที่กล่าวว่า ศิลปะเป็น

วิถีทางหนึ่งที่เหมาะสมกับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะกิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่เร้าใจแก่เด็กทุกเพศให้อยากทดลอง ผลจากการทดลองปฏิบัติศิลปะจะสะท้อนให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กอย่างอิสระ โดยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถส่งเสริมให้เด็กเกิดกระบวนการคิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ ซึ่งนอกจากจะให้เด็กฝึกการใช้ความคิดและการใช้สายตาและมือให้ประสานสัมพันธ์กันแล้ว กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ยังช่วยถ่ายทอดความรู้ และความรู้สึกรูปร่างของงานศิลปะ เช่น การวาดภาพ การปั้น การฉีก – ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นที่เด็กคิดสร้างสรรค์ผลงาน กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547, หน้า 7) ผลงานของเด็กที่แสดงออกมาจะสะท้อนความสนใจ การรับรู้ และความพร้อมของเด็กแต่ละคนผ่านสื่อวัสดุที่เหมาะสม สื่ออย่างหนึ่งที่จะทำให้เด็กเกิดความสนใจเกิดการเรียนรู้และคิดสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ คือ วัสดุที่มาจากธรรมชาติ เช่น ดิน หิน ทราย เมล็ดพืช ข้าวเปลือก ฟางข้าว กิ่งไม้ ดอกไม้ การทำงานศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติทำให้เด็กได้มีโอกาสสังเกตและสัมผัสวัสดุอุปกรณ์ที่มีลักษณะแตกต่างกันจากการมีประสบการณ์กับสื่อที่เป็นวัสดุธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเป็นการเรียนรู้โดยการใช้ความรู้สึกสัมผัสกับสิ่งที่เป็นวัสดุจากธรรมชาติอย่างแท้จริง พิระพงษ์ กุลพิศาล (2546, หน้า 9 – 29) กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติเป็นกิจกรรมประเภทหนึ่งที่มีคุณค่าแก่เด็กหลายประการ อาทิเช่น ทำให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างร่างกายกับสมองที่สมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการเป็นของตนเอง เกิดความกระตือรือร้นอยากรู้อยากเห็น ช่างสังเกตและช่างซักถามในเรื่องที่สงสัย ช่วยฝึกกล้ามเนื้อให้มีความแข็งแรง ฝึกการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อกับสายตา ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้เด็กมีโอกาสแสดงออกทางอารมณ์ รู้สึกผ่อนคลาย มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีสมาธิในการทำงาน เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำงานตามลำพังและทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม รู้จักการปรับตัวที่จะทำงานร่วมกัน ฝึกความอดทน การรอคอย การแบ่งปัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีวินัยในตนเองและความมีระเบียบเรียบร้อย

การจัดกิจกรรมศิลปะให้แก่เด็กปฐมวัยนั้น ควรตระหนักอยู่เสมอว่าทุกกิจกรรมที่จัดต้องพัฒนาให้เด็กเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะต้องให้เด็กได้คิดเองทำเองครูเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะแนวทางเพื่อให้กิจกรรมนั้นบรรลุเป้าหมาย ดังที่ เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2544, หน้า 103) ได้กล่าวว่า การให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น สี สัน รูปร่าง รูปทรงประเภทของสิ่งต่างๆ ที่ช่วยให้เด็กเกิดการสังเกต จินตนาการ ซักถาม คิดเปรียบเทียบ และความคิดสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่ควรส่งเสริมให้นักเรียนในระดับชั้นอนุบาลเป็น

อย่างยิ่งเพราะเด็กได้ประสบการณ์ตรงจากสภาพสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายที่จะช่วยกระตุ้นให้เด็ก
อยากรู้ อยากรูเห็น เป็นการเพิ่มความสนใจในสิ่งที่ยากจะเรียนอันจะส่งผลให้เด็กเป็นคนช่าง
สังเกต ซึ่งการช่างสังเกตนั้นจะช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรม
ศิลปะยังเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนที่จำเจในห้องเรียนจะทำให้เด็กรู้สึกอิสระ สบายใจ
ผ่อนคลายความตึงเครียดได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงพัฒนากิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิด
สร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เนื่องด้วยความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการคิดหาคำตอบได้
หลายทิศทางนั้น ยังมองไม่ชัดเจน จึงได้มุ่งวัดในด้านนี้ ซึ่งผู้ศึกษาเชื่อมั่นว่าหากนักเรียนระดับ
ปฐมวัยได้รับการส่งเสริมให้ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะอย่างเหมาะสม นักเรียนสามารถพัฒนาความคิด
สร้างสรรค์ ได้เต็มศักยภาพและพร้อมที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติได้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริม
ความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังเรียนด้วยการใช้
กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติของเด็กปฐมวัย

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่มี
ประสิทธิผลส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น
2. ผลการศึกษาจะเป็นต้นแบบเพื่อนำแนวทางในการพัฒนากิจกรรมศิลปะจากวัสดุ
ธรรมชาติในระดับชั้นอื่น ๆ และกลุ่มสาระอื่นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุ
ธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของการสร้างและหาดัชนี

ประสิทธิผลกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

1. ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของผู้เชี่ยวชาญไว้ดังนี้

1.1 เป็นอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยสาขาด้านการวัดและประเมินผล มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการวัดและประเมินผล ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 1 ท่าน

1.2 เป็นอาจารย์สอนระดับอนุบาล มีประสบการณ์สอน ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 ท่าน

2. นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 (ห้องดอกกรัก) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 39 คน สำนักงานเขตอุดมศึกษาการศึกษาพิเศษโลก

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นสาระที่ควรเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุระหว่าง 4-5 ปี ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยนำมาจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ มีทั้งหมด 3 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยต้นไม้บานา หน่วย สีเส้นดอกไม้ หน่วย สีเส้นธรรมชาติ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย คือ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว และความคิดละเอียดลออ

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
2. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนที่ 2 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 สังกัดคณะกรรมการอุดมศึกษาพิเศษโลก
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 39 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นสาระที่ควรเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุระหว่าง 4-5 ปี ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช

2546 โดยนำมาจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ มีทั้งหมด 3 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วย ต้นไม้ นานา หน่วย สีเส้นดอกไม้ หน่วย สีเส้นธรรมชาติ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย คือ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว และความคิดละเอียดลออ

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ หมายถึง การจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้เด็กปฐมวัย ได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ผ่านวัสดุ และอุปกรณ์จากธรรมชาติที่มีลักษณะแตกต่างกัน โดยการนำวัสดุธรรมชาติที่มีอยู่รอบๆ ตัว เช่น ใบไม้ ดอกไม้ กิ่งไม้ ก้อนหิน ดิน ททราย และเมล็ดพืช นำมาจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เช่น การวาดภาพ การพิมพ์ภาพ การตัดปะ การสร้างภาพ การปั้น การประดิษฐ์ ในการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์มีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

1.1 ชั้นกระตุ้นการเรียนรู้ หมายถึง การนำเข้าสู่กิจกรรม โดยมีสิ่งเร้ากระตุ้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระที่ต้องการให้เด็กนักเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพลง นิทาน ของจริง ภาพ กิจกรรม งานศิลปะ จูงใจให้เด็กคิดและติดตาม โดยใช้คำถามหรือสนทนา

1.2 ชั้นนำเข้าสู่สมโนทัศน์ หมายถึง การกระตุ้นให้เด็กสะท้อนคิดด้วยการโยงข้อความรู้ที่เด็กเคยเรียนมา กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เพื่อให้เด็กขยายความรู้ ความเข้าใจให้มากขึ้น ใช้คำถามให้เด็กตอบคำถามจากมโนทัศน์ของเด็กที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กเอง

1.3 ชั้นพัฒนาด้วยกิจกรรมศิลปะ หมายถึง การมอบหมายให้เด็กถ่ายโยงความรู้ ความเข้าใจ หรือสาระที่เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามรูปแบบศิลปะที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

1.4 ชั้นสรุปสาระที่เรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนการสรุปความรู้ อาจใช้การถามให้เด็ก ได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจสาระที่เรียนจากงานศิลปะที่ทำโดยครูกับเด็ก สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้

2. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการคิดจินตนาการ ที่ผสมผสานความรู้และประสบการณ์ทางด้านงานศิลปะในเด็กอายุ 4-5 ปี ซึ่งทำให้เกิดผลของการคิดค้นในรูปของการประดิษฐ์และดัดแปรให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิม เป็นความคิดที่ไม่ซ้ำกับผู้อื่น จำแนกได้เป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดละเอียดลออ

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่าง จากความคิดธรรมดาและแตกต่างจากบุคคลอื่น

2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความสามารถในการคิดหาคำตอบได้ อย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว และสามารถสร้างคำตอบได้ในปริมาณมาก

3. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความสามารถในการคิด รายละเอียด คิดเป็นขั้นตอนสามารถอธิบายให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจน ความคิดละเอียดลออ จัดเป็นรายละเอียดที่นำมาตกแต่งและขยายความคิดครั้งแรกให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ประเมินได้โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก ประกอบด้วย แบบทดสอบย่อย 3 ชุด ตามแนวความคิดของ ทอร์แรนซ์ (Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A) ได้แปรและดัดแปลง โดยใช้วัด ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว และความคิดละเอียดลออ เป็น แบบทดสอบชนิดใช้ภาพเป็นสื่อ (Thinking Creative with Picture) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมชุดที่ 1 การวาดภาพ (Picture Construction) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่ง ไร้ที่ที่กำหนดเป็นกระต่ายสติกเกอร์สีเขียวรูปไข่ ให้เด็กต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าตื่นเต้นและ น่าสนใจที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แล้วให้ตั้งชื่อภาพที่วาดแล้วให้แปลกที่สุด

กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture Completion) โดยให้เด็กต่อ เติมภาพจากสิ่งไร้ที่ที่กำหนดเป็นรูปเส้นลักษณะต่างๆ มีจำนวน 10 ภาพ เป็นการต่อเติมภาพให้ แปลกน่าสนใจและน่าตื่นเต้นที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แล้วตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมเสร็จแล้วให้แปลก น่าสนใจด้วย

กิจกรรมชุดที่ 3 การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel Line) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากเส้น คู่ขนานจำนวน 30 คู่ เน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนาน เป็นส่วนสำคัญของภาพและต่อเติม ภาพให้แปลก แตกต่าง ไม่ซ้ำกัน แล้วตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมแล้วด้วย

3. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรม หมายถึง ค่าที่แสดงความก้าวหน้าในด้าน ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ โดยเปรียบเทียบ คะแนนจากการทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุ ธรรมชาติ

4. ความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติ หมายถึง ผลที่ได้จากการประเมินในด้านองค์ประกอบต่างๆ ของการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้แบบประเมิน

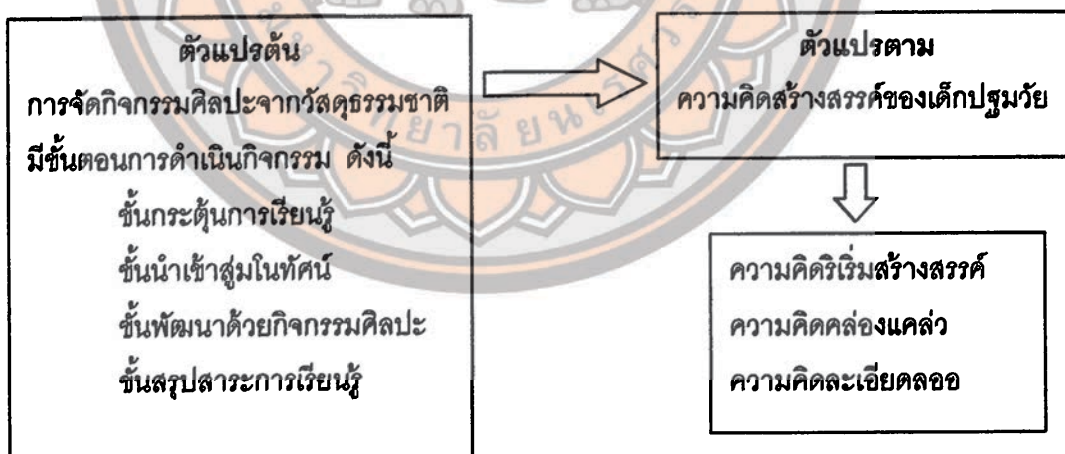
สมมติฐานของการวิจัย

เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ในด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดละเอียดลออ
2. ครู ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติให้มีความเหมาะสมมากขึ้น
3. ได้แนวทางในการประยุกต์ใช้วัฒนธรรมชาติ ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนากิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546

1.1 หลักการ

1.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.3 คุณลักษณะตามวัย

1.4 สาระที่ควรเรียนรู้

1.5 หลักการจัดประสบการณ์

1.6 แนวทางการจัดประสบการณ์

1.7 การจัดกิจกรรมประจำวันพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

2. กิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติ

2.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

2.2 ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

2.3 องค์ประกอบในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

2.5 หลักการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

2.6 ประเภทของกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

2.7 บทบาทและหน้าที่ครูในการจัดกิจกรรมศิลปะ

2.8 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

2.9 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัฒนธรรมชาติ

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

3.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

3.2 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

3.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

3.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

3.5 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

3.6 การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

3.7 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

3.8 การวัดความคิดสร้างสรรค์

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพและมาตรฐานจำเป็นต้องมีการนำหลักสูตรลงสู่การปฏิบัติเพื่อนำเด็กปฐมวัยได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมของการเรียนรู้ที่เหมาะสม ดังนั้นจึงมีการกำหนดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ถูกต้องเหมาะสมมีประสิทธิภาพและมาตรฐานเดียวกัน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 หลักการ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 (กรมวิชาการ, 2546 หน้า 5) กล่าวว่า เด็กทุกคนมีสิทธิ์ที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

1.2 จุดหมายของหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

1.3 คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคน ซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจนต้องพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันที่วงที่ คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3-5 ปี มีดังนี้

เด็กอายุ 5 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

1. กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้

2. รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง
3. เดินขึ้น ลงบันไดสลับท้ำได้อย่างคล่องแคล่ว
4. เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้
5. ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด
6. ใช้กลัมน้ำเล็กน้อยได้ดี เช่น ตัดกระดาษ ผูกเชือกกรองเท้า ฯลฯ
7. ยึดตัว คล่องแคล่ว

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

1. แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
2. ขึ้นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น
3. ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง

พัฒนาการด้านสังคม

1. ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง
2. เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้
3. พบผู้ใหญ่ รู้จักไหว้ ทำความเคารพ
4. รู้จักของคุณ เมื่อรับของขวัญจากผู้ใหญ่
5. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

พัฒนาการด้านสติปัญญา

1. บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จำแนกและจัดหมวดหมู่สิ่งของได้
2. บอกชื่อ นามสกุล และอายุของตนเองได้
3. พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง
4. สนทนาได้ตอบ / เล่าเป็นเรื่องราวได้
5. สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นและแปลกใหม่
6. รู้จักใช้คำถาม "ทำไม" "อย่างไร"
7. เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม
8. นับปากเปล่าได้ถึง 20

1.4 สารที่ควรรู้

สารที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัยตามความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญที่ระบุไว้

ข้างต้น ทั้งนี้อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมชีวิตจริงของเด็ก
สาระที่เด็กควรเรียนรู้ มีดังนี้

1. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา รู้จักอวัยวะ
ต่างๆ วิธีระมัดระวังร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย เรียนรู้ที่จะเล่นและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองคน
เดียว หรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี

2. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรมีโอกาสรู้จักและรับรู้
เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้อง หรือมี
โอกาสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตจริง

3. ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้เรียนรู้สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต รวมทั้งความ
เปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน ฯลฯ

4. สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก
ผิวสัมผัสของสิ่งต่างๆ รอบตัว สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ และการสื่อสารต่างๆ ที่ใช้อยู่ใน
ชีวิตประจำวัน

1.5 หลักการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย จะไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรม
บูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม
จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาโดยมี
หลักการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่าง
ต่อเนื่อง

2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่าง
บุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับกระบวนการและผลผลิต

4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่ง
ของการจัดประสบการณ์

5. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

1.6 แนวทางการจัดประสบการณ์

1. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิ
ภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

3. จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทางทักษะและสาระการเรียนรู้

4. จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด โดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

5. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นและผู้ใหญ่ ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆ กัน

6. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

7. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

8. จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

9. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

1.7 การจัดกิจกรรมประจำวันพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมเสริมประสบการณ์ประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการให้ผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร ตามตัวอย่างการจัดตารางกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ดังนี้

เวลา	กิจกรรม
07.00 - 08.00 น.	รับเด็ก
08.15 - 08.30 น.	เคารพธงชาติ และสวดมนต์
08.30 - 08.40 น.	สนทนาข่าวและเหตุการณ์ อบรมมารยาทไทย
08.40 - 09.00 น.	กิจกรรมกลางแจ้ง
09.00 - 09.50 น.	กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

เวลา	กิจกรรม
09.50 - 10.30 น.	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
10.30 - 10.40 น.	พัก (อาหารว่างเช้า)
10.40 - 11.00 น.	กิจกรรมเสริมประสบการณ์
11.00 - 11.30 น.	กิจกรรมเล่นตามมุม (ศูนย์เสรี)
11.30 - 12.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
12.00 - 14.30 น.	นอนหลับพักผ่อน
14.30 - 14.50 น.	เก็บที่นอน ล้างหน้า
14.50 - 15.00 น.	พัก (ดื่มนม)
15.00 - 15.50 น.	กิจกรรมเกมการศึกษา
15.50 - 16.30 น.	เตรียมตัวกลับบ้าน

การจัดกิจกรรมประจำวันประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเล่นตามมุม กิจกรรมเกมการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงวิเคราะห์การจัดกิจกรรมบูรณาการโดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์และกิจกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งจะสอดแทรกกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ในแต่ละครั้งรวมเป็นเวลา 50 นาที ต่อ 1 วัน ระหว่าง เวลา 9.00 - 9.50 น.

ตาราง 1 แสดงโครงสร้างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2

สัปดาห์ที่	วัน เดือน ปี	หน่วยการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
1	6-10 พ.ย. 60	ต้นไม้نانา	ธรรมชาติรอบตัวเด็ก
2	13-17 พ.ย.60	สีสันทอกไม้	ธรรมชาติรอบตัวเด็ก
3	20-24 พ.ย.60	แม่น้ำสายใหญ่	ธรรมชาติรอบตัวเด็ก
4	27 พ.ย.-1 ธ.ค.60	ตลาด	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก
5	4 - 8 ธ.ค.60	พระคุณพ่อ	บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก
6	11-15 ธ.ค.60	สัตว์ป่าน่ารัก	ธรรมชาติรอบตัวเด็ก
7	18-22 ธ.ค. 60	อากาศรอบตัว	ธรรมชาติรอบตัวเด็ก

ตาราง 1 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	วัน เดือน ปี	หน่วยการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
8	25-29 ธ.ค.60	สวัสดีปีใหม่	บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก
9	1-5 ม.ค.61	สีสันทันธรรมชาติ	ธรรมชาติรอบตัวเด็ก
10	8-12 ม.ค.61	วันเด็ก - วันครู	บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก
11	15-19 ม.ค.61	จรรยาสุทหล่อ	บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก
12	22-26 ม.ค.61	คมนาคมทางน้ำ	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก
13	29 ม.ค.- 2 ก.พ.61	ระวังอันตรายจากไฟฟ้า	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก
14	5-9 ก.พ.61	ห้างสรรพสินค้า	บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก
15	12-16 ก.พ.61	อาชีพในฝัน	บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก
16	19-23 ก.พ.61	ฤดูฝน	ธรรมชาติรอบตัวเด็ก
17	26 ก.พ.-2 มี.ค.61	รูปเหลี่ยมหลากหลาย	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก
18	5-9 มี.ค.61	มาเรียงลำดับกันเถอะ	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก
19	12-16 มี.ค.61	ไร้อายุด้วยเครื่องมือ	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก
20	19-23 มี.ค.61	ท้องถิ่น วัดจุฬามณี	บุคคลและสถานที่แวดล้อม

จากตาราง 1 ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดประสบการณ์รายภาคที่วางแผนไว้มาวิเคราะห์เลือกหน่วยการเรียนรู้ เพื่อเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจ ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จำนวน 3 หน่วย ดังนี้ หน่วยต้นไม้บานา หน่วยสีสันทันดอกไม้ หน่วยสีสันทันธรรมชาติ โดยนำมาจัดกิจกรรมศิลปะในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์

2. กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

2.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล (2545 หน้า 9) อ้างอิงจาก ลเวนฟีลด์และบริเตน (Lowenfeld & Brittain 1975 หน้า 7) ได้ให้ความไว้ว่า ศิลปะสำหรับเด็ก คือ สิ่งที่เด็กแสดงออกซึ่งความเจริญเติบโตขึ้น วิธีการและสิ่งที่เขาแสดงออกก็จะเปลี่ยนไป

ปีเตอร์สัน (ณัฐชฎา สาครเจริญ 2548 หน้า 32, อ้างอิงจาก Peterson, 1958 หน้า 10) กล่าวว่า ศิลปะเป็นแนวทางหนึ่งในการแสดงออกของเด็ก ซึ่งเด็กต้องการโอกาสที่จะแสดงออก อีก

ทั้งยังสามารถถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกและความเข้าใจ รวมทั้งบุคลิกภาพและความเป็นอิสระของเด็กออกมาได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถ่ายทอดมาจากประสบการณ์และจินตนาการของเด็กแต่ละคนนั่นเอง

เลิศ อนันตะ (2553 หน้า 44) กล่าวว่า การนำศิลปะมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางการศึกษา เพื่อพัฒนาด้านต่าง ๆ แต่ไม่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นศิลปินหรือจิตรกร

สรวงพร กุศลสง (2553 หน้า 114) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะเป็นกระบวนการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์จินตนาการธรรมชาติ ประสบการณ์ อารมณ์ ความรู้สึก เพื่อสื่อสาร และแสดงออกผ่านสื่อวัสดุให้ผู้อื่นเข้าใจเกิดเป็นผลงานที่ออกมา ซึ่งการจัดกิจกรรมศิลปะจะไม่มีภารกิจบังคับให้เด็กทำ แต่เป็นกิจกรรมเสรีที่เด็กทุกคนสามารถจะทำได้เมื่อตัวเองเกิดความต้องการพอใจและสนใจ โดยใช้ศิลปะ หรือวิธีการต่างๆ เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรม เช่น การวาดภาพ ระบายสี พิมพ์ภาพ ปั้น พับ ฉีก ตัดปะ การประดิษฐ์ โดยเด็กจะใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ และเคลื่อนไหวร่างกายในการควบคุมลำตัว แขน นิ้วมือ ให้ประสานสัมพันธ์กันกับการใช้เครื่องมือต่างๆ เพื่อสร้างผลงานทางศิลปะตามความต้องการของตนเอง

มะลิฉัตร เอื้ออานนท์ (2557 หน้า 173) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะจะช่วยพัฒนาความพร้อมในตัวเด็ก ความคล่องในการใช้ความคิด สายตา และมือให้ประสานสัมพันธ์กัน ความพร้อมนี้จะเป็นพื้นฐานขั้นต้นให้เด็กสามารถพัฒนาอย่างสูงสุด

โดยกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยมีความหลากหลายเป็นกิจกรรมที่เด็กสามารถแสดงความคิดจินตนาการ โดยการถ่ายทอดความรู้สึกต่างๆ ที่อยู่ภายในความคิดของเด็กออกมาเป็นผลงาน เพื่อสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจถึงความคิดความรู้สึกของตนเอง นอกจากนี้ศิลปะยังสามารถเป็นกิจกรรมที่ช่วยตอบสนองความรู้สึกของเด็กทุกเพศทุกวัย

2.2 ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

จงใจ ขจรศิลป์ (2535 หน้า 44) กล่าวว่า ศิลปะมีความสำคัญในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก และนอกจากจะปลูกฝังความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์แล้วยังส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง และส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอีกด้วย ซึ่งการส่งเสริมให้ได้ผลดีนั้น ครูจำเป็นต้องให้อิสระแก่เด็กในการแสดงออกทางความคิด ริเริ่มด้วยตนเองอย่างจริงจัง การพัฒนานั้นจึงจะได้ผล

กรมวิชาการ (2546 หน้า 50) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะ เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยศิลปะ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การฉีก ตัด ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่น ได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะสมกับพัฒนาการ

จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดกิจกรรมการพิมพ์ภาพ ซึ่งเปรียบเสมือนกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ในการจัดกิจกรรมให้เกิดการพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโต พร้อมกับมีพัฒนาการที่ดีในทุกด้าน เพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ในวัยต่อไป ซึ่งกิจกรรมการพิมพ์ภาพที่เหมาะสมกับเด็กและเพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็กนั้นสามารถจัดได้อย่างหลากหลาย และมีความแปลกใหม่อยู่ตลอดเวลา

วิรุณ ตั้งเจริญ (2554 หน้า 244-245) กล่าวว่า การเรียนการสอนศิลปะสำหรับเด็ก จำเป็นต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่างที่สร้างให้เกิดคุณค่าขึ้น ปัจจัยแรก ความพร้อมในตัวผู้เรียนซึ่งความพร้อมรวมถึงความพร้อมด้านวุฒิภาวะ ความพร้อมด้านประสบการณ์ ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ความพร้อมด้านต่างๆ นี้ช่วยเกื้อกูลให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการสอนศิลปะต้องพิจารณาถึงกิจกรรมศิลปะ สื่อการสอน กระบวนการสอน ในการปฏิบัติกิจกรรมกิจกรรมศิลปะที่เปิดโอกาสให้เด็กทำงานร่วมกัน ปรีกษาหรือช่วยเหลือกัน ในการจัดกิจกรรมศิลปะต้องมีบริเวณปฏิบัติงานที่สะดวกสำหรับการทำงานกันและบรรยากาศที่มีเสรีภาพ สรุปว่าองค์ประกอบเปรียบเสมือนกุญแจสำคัญที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นประกอบด้วยตัวผู้เรียนรวมถึงความพร้อมทางวุฒิภาวะของเด็กด้วยวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนกิจกรรมทางศิลปะ สื่อการสอน กระบวนการสอน และในการปฏิบัติกิจกรรมควรเปิดโอกาสให้เด็กทำงานร่วมกันปรีกษาหรือช่วยเหลือกันควรควรให้การสนับสนุนได้แสดงออกถึงความต้องการของตัวเอง

2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

ทฤษฎีที่นิยมใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยและได้นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติ มีดังนี้

ชลอ พงษ์สามารถ (2526 หน้า 64-65) กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ดังนี้

1. ทฤษฎีขั้นพัฒนาการทางความคิดและอายุ (Age – Based Concepts) ทฤษฎีนี้หมายความว่า ความเจริญงอกงามของเด็กจะพัฒนาไปตามลำดับชั้นอายุซึ่งหมายถึง ความพร้อมด้านวุฒิภาวะ คือ ทั้งร่างกายและการกระทำเป็นไปตามลำดับชั้นของวัยอันควร เช่น การวิจัยการพัฒนาทางศิลปะขั้นระดับอายุของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์

2. ทฤษฎีแห่งปัญญา (Intellectual Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่านักเรียนเขียนตามที่ตนรู้ เหมาะแก่การสอนทุกระดับ เป็นทฤษฎีที่ให้นักเรียน ได้แสดงความรู้ความสามารถที่ตนเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคล การเรียนแบบนี้เป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงออกของเด็กโดยตรงเด็กจะสามารถจะแสดงรายละเอียดที่ตนรู้แตกต่างกันตามความคิดรวบยอดของตนเอง

3. ทฤษฎีพัฒนาการรับรู้ (Perceptual Development Theory) ทฤษฎีของเกสตัลท์ (Gestalt) ซึ่งมีความเชื่อว่าเด็กเขียนตามที่ตนเห็นตามความเป็นจริง เด็กจะเห็นแต่เค้าโครง และเห็นส่วนรวมมากกว่า ไม่สนใจรายละเอียด ทฤษฎีนี้เหมาะกับการสอนเด็กระดับอนุบาลและประถมศึกษาเด็กจะถ่ายทอดความรู้สึกออกมาเป็นแบบง่าย ๆ ส่วนความซับซ้อนจะเพิ่มขึ้นตามวัยของเด็กเอง

4. ทฤษฎีความรู้สึกลและการเห็น (The Haptic & Visual Child Theory) ทฤษฎีนี้เป็นความเชื่อของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ซึ่งมีแนวความเชื่อที่ว่า ความเข้าใจและการรับรู้จากสิ่งแวดล้อมของเด็กจะมีผลแก่อารมณ์ของเด็ก ซึ่งจะเป็นแรงผลักดัน ให้เด็กแสดงออกตามอารมณ์ของตน การวิจัยโลเวนเฟลด์ เชื่อว่า เด็กที่มีเสรีจะแสดงออกทางร่างกาย และอารมณ์อย่างเปิดเผย (Witkin and Linton) ได้วิจัยหาข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อนี้พบว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างเสรี ความเจริญของเด็กทำให้สามารถแสดงออกได้ดีกว่าเด็กที่ถูกเลี้ยงดูอย่างขาดเสรีภาพ การสร้างสรรค์จะแสดงออกจากอารมณ์ภายในของเด็ก ซึ่งขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมของเด็กเอง

5. ทฤษฎีเหมือนจริง (Naive Realism) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า เด็กสามารถเห็นได้เหมือนผู้ใหญ่ การเรียน คือ การให้นักเรียนฝึกทักษะตามที่ครูต้องการ กล่าวคือ ครูจะเป็นผู้กำหนดให้นักเรียนทำตาม ซึ่งไม่เหมาะสมกับการสอนศิลปะระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งมีแนวโน้มการเรียนเพื่อมุ่งรักษาถ่ายทอดวัฒนธรรมเดิม เช่น วิชาจิตรกรรมไทย หรือวาดภาพเหมือน เป็นต้น เป็นทฤษฎีที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เข้าใจวิธีการและมีแบบแผน เป็นการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะและความรู้โดยตรง เป็นการดำรงไว้เพื่อการอนุรักษ์โดยแท้จริง

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะมีหลายทฤษฎีด้วย โดยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้มีความสอดคล้องกับการเรียนรู้ ซึ่งครูสามารถนำแนวคิดของแต่ละทฤษฎีมาใช้ในการกิจกรรม โดยจัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับความแตกต่างของแต่ละบุคคลระดับความสามารถของเด็กปฐมวัย

2.5 หลักการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

เบญญา แสงมะลิ (2545 หน้า 63-67) เสนอหลักการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ว่าควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความสนใจของแต่ละบุคคล ครูควรให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่เป็นผลสำเร็จตามความต้องการของเด็กเอง พร้อมสร้างความมั่นคงโดยปล่อยให้เด็กมีอิสระในการคิดจินตนาการ เลือกและตัดสินใจ โดยครูมีส่วนช่วยเหลือแนะนำเมื่อเด็กต้องการ

2. จัดสถานที่ เวลา และวัสดุให้เพียงพอและเหมาะสมกับอายุของเด็กเปิดโอกาสให้เด็กมีประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส เพื่อให้เด็กได้เคลื่อนไหวอย่างอิสระเมื่อทำงานคนเดียว และทำงานเป็นกลุ่ม ภายในและภายนอกอาคารเรียน

3. แสดงออกเชิงสร้างสรรค์ เด็กต้องการประสบการณ์ที่สมบูรณ์เพื่อกระตุ้นการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ประสบการณ์นี้เริ่มจากการเล่นของเด็กในชีวิตประจำวัน การพูด การสนทนาตามความรู้สึกที่เด็กเห็น ครูควรสนับสนุนการพูดของเด็ก

4. เจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อการแสดงออกสร้างสรรค์ของเด็ก ครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้ทำให้ผู้ปกครองเข้าใจผลงานเด็กและสามารถเสนอแนะผู้ปกครองในการเลือกวัสดุที่เหมาะสมเมื่ออยู่ที่บ้าน

5. ครูใช้วิธีการสร้างสรรค์สนับสนุนเด็กให้เลือกกิจกรรม

6. ครูควรวางแผนจัดเตรียมกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี เด็กมีอิสระในการค้นหาสำรวจและทดลองและเมื่อเด็กรู้สึกสภาพแวดล้อม เด็กจะถ่ายทอดสิ่งที่ตนเองรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจ

7. ครูต้องรวบรวมหลักฐานเพื่อจุดมุ่งหมายในการวัดผลกระทรวงศึกษาธิการ (2546 หน้า 59) กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ควรพยายามหาวัสดุมาใช้ก่อนเป็นอันดับแรก
2. ก่อนให้เด็กทำกิจกรรม ต้องอธิบายวิธีใช้วัสดุที่ถูกต้องให้เด็กทราบ พร้อมทั้งสาธิตให้เด็กดูจนเข้าใจ เช่น การใช้พู่กันหรือกาวยเพื่อไม่ให้สีไหลเลอะเลอะ
3. ให้เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประเภทใดประเภทหนึ่งร่วมกับในกลุ่มย่อย เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักการวางแผน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น
4. แสดงความสนใจในงานของเด็กทุกคน ไม่ควรมองผลงานเด็กด้วยความขบขัน และควรนำผลงานของเด็กทุกคนหมุนเวียนจัดแสดงที่ป้ายนิเทศ
5. หากพบว่าเด็กคนใดสนใจทำกิจกรรมอย่างเดียวยาวตลอดเวลา ควรกระตุ้น และจูงใจให้เด็กเปลี่ยนกิจกรรมอื่นบ้าง เพราะกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แต่ละประเภทจะส่งเสริมพัฒนาการเด็กแต่ละด้านต่างกันและเมื่อเด็กทำตามที่แนะนำได้ ควรให้แรงเสริมทุกครั้ง
6. เก็บผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลสังเกตพัฒนาการของเด็ก

ยาวพา เศษะคุปต์ (2548 หน้า 108) กล่าวว่า การเตรียมกิจกรรมทางศิลปะที่เหมาะสมให้กับเด็กควรคำนึงว่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเป็นอิสระในการทดลอง ค้นคว้า และสามารถ

สื่อสารที่เขาทดลองกับผู้อื่น นอกจากนี้ ยังมีโอกาสได้พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก สร้างความสัมพันธ์ระหว่างมือและตา เสริมสร้างความเข้าใจระหว่างรูปทรงและสี ซึ่งจะเป็นพื้นฐานต่อการเตรียมความพร้อมในการอ่าน และยังได้มีโอกาสพัฒนาทางสังคมจากการแลกเปลี่ยนวัสดุ อุปกรณ์ หมุนเวียนกันรับผิดชอบในการใช้และเก็บอุปกรณ์ต่างๆ

กระทรวงศึกษาธิการ (2553 หน้า 58) กล่าวว่า หลักในการจัดกิจกรรมศิลปะหรือกิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีก - ปะ การตัด-ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ การสร้างรูปจากกระดาษปักหมุด ฯลฯ

การจัดกิจกรรมควรจัดให้เด็กทำทุกวัน โดยอาจจัดวันละ 3-5 กิจกรรม ให้เด็กเลือกทำอย่างน้อย 1-2 กิจกรรมตามความสนใจ

กล่าวสรุปได้ว่า หลักในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการจัดกิจกรรมที่ครูควรศึกษาและนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะกับเด็ก ซึ่งต้องมุ่งเน้นเด็กเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมควรจัดให้เหมาะสมกับเด็กและมีความสอดคล้องกับวัย ความแตกต่างของบุคคลตามความสนใจ และเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดอย่างอิสระ เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะด้วยตนเอง ผ่านสื่อวัสดุที่มีความเหมาะสมกับเด็ก

2.6 ประเภทของกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล (2548 หน้า 51) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กเป็น 5 สาขาใหญ่ๆ คือ

1. กิจกรรมวาดเส้น (Drawing) การวาดเส้นเป็นภาพที่เกิดจากการขีดเขียนวัสดุบางชนิดลงบนกระดาษ
2. กิจกรรมระบายสี (Painting) ควรอธิบายวิธีการใช้สี การถือพู่กัน การจุ่มสี การระบายสี การล้างสีทำความสะอาดอุปกรณ์
3. กิจกรรมภาพพิมพ์ (Print making) กรรมวิธีทางภาพพิมพ์มีหลายวิธี แต่ที่เหมาะสมสำหรับเด็กๆ คือ การพิมพ์จากแม่พิมพ์นูน ใช้สีทาด้านหลังของเศษวัสดุแล้วนำมาประทับลงบนกระดาษ จะได้ภาพพิมพ์เกิดขึ้น
4. กิจกรรมประติมากรรม (Sculpture) ที่เหมาะสมกับเด็กเล็กๆ ก็คงจะเป็นงานดินเท่านั้น เช่น การปั้นดิน การกดวัสดุต่างๆ ลงบนแผ่นดิน
5. กิจกรรมประดิษฐ์ตกแต่ง (Crafts) เป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมกว้างขวางมาก เช่น การทำภาพประดิษฐ์ การทำหน้ากาก นุ่นจากถั่ว การฉีกกระดาษ การประกอบเศษวัสดุ การถักทอไหมพรมด้วยนิ้วมืออย่างง่าย

เยาวพา เดชะคุปต์ (2549 หน้า 87) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ควรจัดให้กับเด็กเอาไว้ดังนี้

1. การปั้น
2. การประดิษฐ์
3. การฉีก-ตัด-ปะ
4. การระบายสี
5. การวาดภาพด้วยนิ้วมือ
6. การเล่นเกมบล็อก
7. การวาดภาพด้วยทราย
8. การวาดภาพด้วยฟองสบู่

สตียา สายเชื้อ (2552 หน้า 43) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย อาจแบ่งออกได้เป็น 7 สาขาใหญ่ ๆ ดังนี้

1. กิจกรรมวาดเส้นและระบายสี
2. กิจกรรมศิลปะด้วยสีธรรมชาติ
3. กิจกรรมการพิมพ์
4. กิจกรรมประติมากรรม
5. กิจกรรมกระดาษ
6. กิจกรรมประดิษฐ์ตกแต่ง
7. กิจกรรมการจัดนิทรรศการ

ปิยนุช จุลพรม (2555 หน้า 38) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะที่เป็นกิจกรรมประดิษฐ์สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ วัสดุที่ได้จากธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ดอกไม้ กิ่งไม้ เมล็ดพืช ก้อนหิน ดิน ทราย ฯลฯ และวัสดุที่เป็นของเหลือใช้ เช่น กล่องยาสีฟัน เศษผ้า ฝาขวดน้ำอัดลม ฯลฯ

กล่าวสรุปได้ว่า ประเภทของกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ได้แก่ กิจกรรมวาดเส้น กิจกรรมประดิษฐ์ตกแต่ง กิจกรรมประติมากรรม กิจกรรมการพิมพ์ภาพ กิจกรรมระบายสี โดยเฉพาะกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น เน้นให้เด็กได้มีโอกาสแสดงออกทางความคิดและจินตนาการเด็กๆ ได้สัมผัสกับสื่อ วัสดุที่หลากหลายและมีความเหมาะสมกับวัยตามความต้องการของเด็ก

2.7 บทบาทและหน้าที่ครูในจัดกิจกรรมศิลปะ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 หน้า 5-7) การจัดกิจกรรมศิลปะให้เด็กปฏิบัติ ครูควรมีบทบาทและหน้าที่สำคัญ

1. เตรียมจัดโต๊ะเรียนและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อม ก่อนเด็กเข้าทำกิจกรรม
  2. ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งควรจัดกิจกรรมไว้หลายอย่างๆ เช่น
    - กลุ่มที่ 1 วาดภาพด้วยสีเทียน
    - กลุ่มที่ 2 ปั้น
    - กลุ่มที่ 3 ฉีก ปะ หรือประดิษฐ์เศษวัสดุ
    - กลุ่มที่ 4 วาดภาพด้วยสีน้ำ
    - กลุ่มที่ 5 ร้อยลูกปัด หรือวัสดุอื่นๆ หรืออาจเลือกกิจกรรมกลุ่มที่ 1-4 เข้าได้
  3. ครูต้องพยายามให้เด็กทำกิจกรรมหลายๆ กิจกรรมหมุนเวียนกันไปโดยให้พอเหมาะ กับเวลาที่กำหนด และให้ทำอย่างน้อยสองกิจกรรม
  4. เมื่อทำงานเสร็จแล้ว ทุกคนต้องเก็บวัสดุ และเครื่องมือเครื่องใช้ให้เข้าที่ ดูแลห้องให้สะอาด
  5. ให้ทำงานกลุ่มอย่างมีระเบียบ
  6. พยายามหาวิธีการให้เด็กได้ทำกิจกรรมหลายกิจกรรม มิใช่เลือกทำกิจกรรมเดียว
  7. ก่อนเรียนเรื่องใหม่ ครูต้องอธิบายวิธีใช้วัสดุ และสาธิตให้ดูจนเข้าใจและคอยดูแลอย่างใกล้ชิด
  8. ชมเชยให้กำลังใจและช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม ให้ได้รับผลสำเร็จบ้างตามสมควร
  9. นำผลงานมาติดป้ายนิเทศ โดยการหมุนเวียนผลงานต่าง ๆ ของเด็กให้ได้ครบทุกคน
  10. การเก็บผลงาน ควรสังเกตและดูความสามารถของเด็ก
- เบญญา แสงมลิ (2545 หน้า 63 - 67) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงข้อเสนอแนะ ดังนี้
1. ความสนใจของแต่ละบุคคล ครูควรช่วยเหลือให้เด็กได้ประสบการณ์ที่เป็นผลสำเร็จตามความต้องการของเด็ก สร้างเสริมเจตคติที่ดีต่อการผิดพลาด และการรับรู้จักรับผิดชอบในการดูแลรักษาวัสดุพร้อมทั้งสร้างความรู้สึกรับผิดชอบ โดยปล่อยให้เด็กมีอิสระในการคิด จินตนาการ เลือกและตัดสินใจ ครูมีหน้าที่ช่วยเหลือแนะนำเด็กเมื่อต้องการ ใช้คำถามกระตุ้นความคิดและให้ความเห็นพ้องในความพยายามที่แท้จริงของเด็ก นอกจากนั้นครูควรมีความเป็นกันเอง จริงใจ และมีความเข้าใจในตัวเด็กด้วย
  2. การจัดสถานที่ เวลา และวัสดุให้พอเพียงเหมาะสม เพื่อให้เด็กได้เคลื่อนไหวอย่าง

อิสระเมื่อทำงานคนเดียวหรือทำงานเป็นกลุ่มเล็กๆ บนพื้น บนโต๊ะ ภายในและภายนอกอาคารเรียน มอบความไว้วางใจแก่เด็ก ให้เด็กดูแลรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้และวัสดุด้วยตนเอง เวลาที่ให้เด็กไม่ควรน้อยเกินไปจนเด็กต้องรีบร้อนในการกระทำ กิจกรรม การสำรวจ การวางแผน การเก็บทำความสะอาดหลังจากการทำงานเสร็จ วัสดุที่ใช้ต้องเตรียมไว้หลากหลายชนิดให้เด็กเลือกตามความพอใจ และเหมาะสมกับอายุของเด็ก เก็บรักษาง่าย และให้โอกาสเด็กมีประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส

3. การแสดงออกเชิงสร้างสรรค์ เด็กต้องการประสบการณ์ที่สมบูรณ์ เพื่อช่วยกระตุ้นการแสดงออกสร้างสรรค์ ประสบการณ์นี้เริ่มจากการเล่นของเด็กในชีวิตประจำวัน การพูด การสนทนาความรู้สึกในสิ่งที่เด็กเห็น ช่วยให้เด็กนึกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ครูควรสนับสนุนการพูดของเด็ก การแสดงออกทางการกระทำและการแสดงออกโดยการใช้สื่อกลาง วัสดุเครื่องใช้ทางศิลปะ การทัศนศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมการแสดงออกแบบสร้างสรรค์

4. เจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อการแสดงออกสร้างสรรค์ของเด็ก ครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้ทำให้ผู้ปกครองเด็กเข้าใจผลงานของเด็ก และสามารถเสนอแนะผู้ปกครองในการเลือกวัสดุที่เหมาะสมให้เด็กเมื่ออยู่บ้าน

5. ครูใช้วิธีการสร้างสรรค์สนับสนุนเด็กให้เลือกกิจกรรมศิลปะด้วยวิธีซึ่งเด็กจะแสดงออกหรือกระทำได้ และจะรวบรวมความคิดหรือวัสดุ วิธีนี้ไม่ได้หมายความว่าเด็กจะกระทำกิจกรรมโดยปราศจากการแนะนำ แต่หมายความว่าเด็กจะตัดสินใจและเลือกด้วยตนเอง กิจกรรมศิลปะควรมีหลายชนิดให้เด็กได้มีโอกาสเลือกในแต่ละวัน

6. ครูวางแผนจัดเตรียมกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี เด็กมีอิสระในการค้นหา สำรวจ และทดลอง และเมื่อเด็กรู้สึกภาพแวดล้อม เด็กจะถ่ายทอดสิ่งที่ตนเองรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ของมือและตาจะพัฒนาขึ้น มโนภาพเรื่องรูปทรง สี เจริญเติบโตขึ้น การที่เด็กได้ เล่นร่วมกับเพื่อนพูดสนทนา แลกเปลี่ยนสิ่งของ รับผิดชอบร่วมกัน การรอคอย ตามลำดับช่วยเสริมสร้างความพร้อมทางอารมณ์และสังคมแก่เด็ก

7. ครูต้องรวบรวมหลักฐานเพื่อจุดมุ่งหมายในการวัดผล

พีระพงษ์ กุลพิศาล (2546 หน้า 241-216) การจัดกิจกรรมการสอนศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัยจึงต้องควรคำนึงถึงสิ่งดังต่อไปนี้

1. การวางแผนล่วงหน้าตลอดเทอมว่าแต่ละสัปดาห์จะให้เด็กทำกิจกรรมอะไร ตามลำดับความยากง่ายของกลวิธีทำงานและความรู้โดยกำหนดจุดประสงค์และวิธีการประเมินผลไว้ด้วยยิ่งดี

2. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สภาพห้องเรียนและวิธีการสอนให้สอดคล้องกับแผนที่วางไว้

3. ระหว่างที่เด็กทำกิจกรรมควรระลึกอยู่เสมอว่า

3.1 กิจกรรมที่จัดนั้นเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียนเพียงพอหรือไม่

3.2 หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่让孩子ต้องทำแล้วมีผลงานเหมือนกันทั้งห้อง โปรดจำไว้เสมอว่าการทำงานศิลปะสร้างสรรค์ คือ การแสดงออกทางการรับรู้เฉพาะตนและอย่าสอนหลักทฤษฎีทางศิลปะใดๆ ทั้งสิ้น

3.3 พฤติกรรมการทำงานศิลปะของเด็กเล็กๆ แต่ละคนไม่เหมือนกัน บางคนชอบนั่งทำงานที่โต๊ะ บางคนชอบนอนกับพื้น ควรให้อิสระอย่างเต็มที่ ถ้าเด็กทำงานด้วยความสุขห้องเรียนจะเจียบ

3.4 ให้ออกสาเด็กทำงานเป็นกลุ่มบ้างเพื่อฝึกประสบการณ์ทางสังคมให้แก่เขา

4. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมช่วยในการเสริมสร้างประสบการณ์ทางศิลปะขณะที่เด็กอยู่ที่บ้านด้วย เช่น ได้กำหนดเรื่องราวไว้ว่าสัปดาห์ต่อไปจะให้เด็กเขียนภาพเรื่องบ้านของฉันทก็ควรมีหนังสือหรือบันทึกสั้นๆ ให้ผู้ปกครองได้ช่วยกระตุ้นจินตนาการเกี่ยวกับเรื่องนี้ระหว่างที่เด็กอยู่ที่บ้านด้วยเพื่อจินตนาการอันกว้างไกลและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. มีป้ายนิเทศ หรือตั้งแสดงผลงานทางศิลปะสร้างสรรค์ของห้องเรียนอย่างถาวร และสลับสับเปลี่ยนผลงานแสดงของเด็กอยู่เป็นประจำ

6. มีความเมตตาและหวังดีกับเด็กทุกคนโดยแสดงความรักและห่วงใยเด็กอยู่เสมอพยายามใช้คำพูดที่ไพเราะหรือกระตุ้นจินตนาการของเด็กระหว่างการทำงานอยู่เสมอ

จากการศึกษาบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะข้างต้น สรุปได้ว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการเตรียมสื่อ อุปกรณ์ ในการทำงานศิลปะให้กับเด็ก และสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกิจกรรม ครูกระตุ้นให้เด็กได้คิดค้นคว้า และสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง โดยมีการวางแผนจัดเตรียมกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี ขณะที่เด็กทำกิจกรรมครูคอยดูแลช่วยเหลือและแนะนำเมื่อเด็กต้องการและให้กำลังใจเด็กระหว่างทำกิจกรรม

2.8 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล (2545 หน้า 40-41) นักการศึกษาได้ลำดับขั้นตอนการจัดประสบการณ์ศิลปะเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. ควรตั้งจุดประสงค์ในการเรียนรู้ให้กับเด็กโดยให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก
2. กำหนดเนื้อหา

3. การเตรียมก่อนจัดประสบการณ์

3.1. เตรียมแผนการสอน

1. จุดประสงค์
2. เนื้อหา
3. ระยะเวลา
4. สื่อการสอน
5. จำนวนเด็ก
6. จำนวนกิจกรรม
7. สถานที่

3.2. เตรียมอุปกรณ์การสอน

4. ทดลองและตรวจสอบอุปกรณ์ที่ใช้สร้างงานศิลปะซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อเด็กได้เห็นวัสดุอุปกรณ์ที่แตกต่างออกไป ทำให้เขาอยากหยิบจับชิ้นสัมผัส ทดลองใช้และเริ่มคิดหัวข้อในการสร้างงานศิลปะดังนั้นจึงควรให้เด็กได้ใช้อุปกรณ์ใหม่ๆ และมีความหลากหลาย ฯลฯ ล้วนเป็นวิธีการที่เราต้องนำมาใช้ทั้งสิ้น สิ่งเราหรือสื่อต่างๆ นี้มีส่วนช่วยให้เด็กได้พัฒนาทางด้านความคิดรวบยอดในแต่ละเรื่องเพื่อนำไปควบคุมเส้นที่ขีดเขียนออก

5. การเตรียมห้องเรียนศิลปะก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน ห้องเรียนที่ดีควรมีโต๊ะเก้าอี้ที่ได้สัดส่วนเหมาะสมกับขนาดร่างกายของเด็กและสามารถเคลื่อนย้ายได้ตลอด เนื่องจากบางกิจกรรมอาจจำเป็นต้องใช้โต๊ะมาต่อกันเพื่อให้ได้พื้นที่กว้างหรืออาจเป็นการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน เตรียมแบ่งจำนวนเด็กตามจำนวนกิจกรรม ฝึกความเป็นระเบียบวินัยในการเข้าแถวรับอุปกรณ์ และสับเปลี่ยนหมุนเวียน ในการทำกิจกรรมจำนวนของโต๊ะเก้าอี้ควรเพียงพอกับจำนวนเด็ก โต๊ะที่ใช้ปฏิบัติงานควรลบมุมให้เรียบร้อย พื้นโต๊ะควรทำจากวัสดุคงทน เช่น โฟมเก่า หรือแผ่นโลหะ เพื่อป้องกันการทำความเสียหาย ในห้องเรียนควรมีตู้เก็บอุปกรณ์หรือสื่อการสอนศิลปะโดยเฉพาะ มีที่ตากผลงานเมื่อยังไม่แห้ง และที่ติดตั้งแสดงผลงานที่ควรได้รับการชื่นชม อ่างล้างมือสำหรับทำความสะอาด สบู่ ผ้าเช็ดมือ ถังขยะ ฯลฯ กระดานไม้ขนาดเล็กสำหรับเด็กทรงเขียนหรือเป็นฐานของงานปั้น สุดท้ายคือผ้าคลุมกันเปื้อน เพื่อป้องกันไม่ให้เด็ก ฟ ต้องพะวงกับการรักษาความสะอาดจนขาดสมาธิในการทำงาน

6. จัดประสบการณ์จริง ตามแผนการจัดประสบการณ์ และสาธิตการทำกิจกรรมใหม่ของแต่ละวัน

7. ในการทำงานของเด็กโดยมีผู้จัดประสบการณ์ดูแลให้คำแนะนำช่วยเหลือแต่ไม่ชี้แนะตลอดจนการเขียน ชื่อ ลงวันที่การปฏิบัติให้แก่เด็กที่ยังเขียนชื่อเองไม่ได้ ลายมือในการบันทึกให้เด็กควรเป็นลายมือที่มีหัวเพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ทางภาษาจากการเขียนของครู

8. การเก็บ การรักษาและการทำความสะอาดฝึกให้เด็กช่วยกันเก็บอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ให้เข้าที่ เข้าช่อง ลงตะกร้า เก็บผลงานเข้าที่ ฝึกเด็กให้ช่วยกันทำความสะอาด เช่น เก็บกระดาษหนังสือพิมพ์ที่ปูโต๊ะออก กวาดเช็ดทำความสะอาดเป็นต้น

9. ประเมินผลงานเด็ก โดยการเก็บผลงานและประเมินตามพัฒนาการซึ่งจะสะท้อนการเปลี่ยนแปลง

10. ในกรณีที่เด็กไม่รู้จะวาดรูปอะไรดี ผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นตัวเร้า วิธีที่นิยมใช้คือการแนะนำหัวข้อให้วาด เช่น สุนัขของฉัน ครูของฉัน บ้านของฉัน คุณแม่ทำอาหาร รถของคุณพ่อ ของเล่นของฉัน เพื่อนที่โรงเรียน ปลาในตู้กระจก ฯลฯ

11. หลังจากจัดประสบการณ์แล้วควรทำบันทึกหลังสอน โดยประเด็นที่ควรบันทึกได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของเด็กตามจุดประสงค์ของการจัดประสบการณ์ การตอบสนองของผู้เรียนต่อการจัดประสบการณ์ข้อสังเกตเกี่ยวกับสื่อ การออกแบบการจัดประสบการณ์และลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก แล้วนำผลที่บันทึกนี้มาใช้ในการปรับแผนการจัดประสบการณ์ในวันต่อ ๆ ไปให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วารภรณ์ นาคศิริ (2546 หน้า 24 อ้างอิงจาก Hildebrand, 1975 P. 228-229) กล่าวว่า กิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะเป็น การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยและได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะไว้ 10 ข้อดังนี้

1. เน้นกระบวนการทำงานของเด็กมากกว่าคำนึงถึงผลงานที่เด็กทำ
2. สนับสนุนการแสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยหลีกเลี่ยงการให้เด็กลอกเลียนแบบหรือวาดภาพระบายสีจากภาพในสมุดวาดภาพ เพราะทำให้เด็กไม่ได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ
3. ชื่นชมในผลงานและความก้าวหน้าของเด็ก
4. วางแผนและเตรียมกิจกรรมต่างๆ สำหรับเด็กให้พร้อม
5. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับเด็กให้พร้อม
6. หลีกเลี่ยงคำถามที่ว่า "กำลังทำอะไรอยู่" หรือ "เดี๋ยวสิ่งที่เด็กทำคืออะไร"
7. ฝึกฝนและแนะนำให้เด็กลองฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง รู้จักการแสดงออกและมีทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะ โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมตามวุฒิภาวะของเด็กด้วย

8. ให้คิดว่ากิจกรรมทางด้านศิลปะมีความสำคัญเช่นเดียวกับการจัดประสบการณ์ในการเขียนและอ่าน

9. ให้ความรู้ในด้านศิลปะ เช่น เรื่องสี ขนาด และรูปร่างแก่เด็ก

10. อธิบายให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย และแนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้วยศิลปะให้แก่เด็ก

พีระพงษ์ กุลพิศาล (2556 หน้า 241-216) การสอนศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่แยกตัวกิจกรรมออกมาอย่างเด่นชัดแต่จะให้เด็กเลือกทำเองตามความสนใจเฉพาะบุคคลหรือกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีครูคอยดูแลระหว่างทำกิจกรรม กิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่สามารถทำให้เด็กมีประสบการณ์ในด้านการทำงานสำเร็จได้เป็นอย่างดี ดังนั้น การสอนศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยจึงควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การวางแผนล่วงหน้าตลอดเทอมว่าแต่ละสัปดาห์จะให้เด็กทำกิจกรรมอะไรตามลำดับความยากง่ายของกลวิธีทำงานและความรู้โดยกำหนดจุดประสงค์และวิธีการประเมินผลไว้ด้วยอย่างดี

2. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สภาพห้องเรียนและวิธีการสอนให้สอดคล้องกับแผนที่วางไว้

3. ระหว่างที่เด็กทำกิจกรรมควรระลึกอยู่เสมอว่า

3.1 กิจกรรมที่จัดนั้นเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียนเพียงพอหรือไม่

3.2 หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่让孩子ต้องทำแล้วมีผลงานเหมือนกันทั้งห้อง โปรดจำไว้เสมอว่าการทำงานศิลปะ คือ การแสดงออกทางการรับรู้เฉพาะตนและอย่าสอนหลักทฤษฎีทางศิลปะใดๆ ทั้งสิ้น

3.3 พฤติกรรมการทำงานศิลปะของเด็กเล็ก ๆ แต่ละคนไม่เหมือนกัน บางคนชอบนั่งทำงานที่โต๊ะ บางคนชอบนอนกับพื้น ควรให้อิสระอย่างเต็มที่ ถ้าเด็กทำงานด้วยความสุขห้องเรียนจะเงียบ

3.4 ให้โอกาสเด็กทำงานเป็นกลุ่มบ้างเพื่อฝึกประสบการณ์ทางสังคมให้แก่เขา

4. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์ทางศิลปะขณะที่เด็กอยู่ที่บ้านด้วย เช่น ได้กำหนดเรื่องราวไว้ว่าสัปดาห์ต่อไปจะให้เด็กเขียนภาพเรื่องบ้านของฉันก็ควรมีหนังสือหรือบันทึกสั้นๆ ให้ผู้ปกครองได้ช่วยกระตุ้นจินตนาการเกี่ยวกับเรื่องนี้ระหว่างที่เด็กอยู่ที่บ้านเพื่อจินตนาการอันกว้างไกลและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. มีป้ายนิเทศ หรือตั้งแสดงผลงานทางศิลปะสร้างสรรค์ของห้องเรียนอย่างถาวร และสลับสับเปลี่ยนผลงานแสดงของเด็กอยู่เป็นประจำ

6. มีความเมตตาและหวังดีกับเด็กทุกคนโดยแสดงความรักและห่วงใยเด็กอยู่เสมอ พยายามใช้คำพูดที่ไพเราะหรือกระตุ้นจินตนาการของเด็กระหว่างการทำงานอยู่เสมอ

กุลยา ตันติผลลาชีวะ (2547) กล่าวว่า วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยนำรูปแบบ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไปใช้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. จุดประสงค์ของการสอน ครูต้องรู้ว่าการสอนแต่ละครั้งครูต้องการให้เด็กเรียนรู้ อะไร

2. การดำเนินกิจกรรม หมายถึง ขั้นตอนของกิจกรรมการสอนโดยมีการผนวก ศิลปะเข้าไปในตัวกิจกรรมโดยถือว่าเป็นส่วนสร้างการเรียนรู้ที่สำคัญ

3. ชั้นสรุป เป็นขั้นของการที่ครูและเด็กร่วมกันสรุปข้อความรู้ที่ได้

การดำเนินการเรียนการสอนตามรูปแบบศิลปะเพื่อการเรียนรู้มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. ขั้นกระตุ้นการเรียนรู้ หมายถึง การให้สิ่งเร้ากระตุ้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ สาระที่ต้องการให้เด็กนักเรียนเข้าใจอย่างหนึ่ง ได้แก่ นิทาน ของจริง ของจำลอง ภาพ กิจกรรม เกม ละคร งานศิลปะ ใจให้เด็กคิดและติดตาม โดยใช้คำถามหรือสนทนา หรือการอภิปราย การสังเกต การค้นหา

2. ขั้นนำสู่มโนทัศน์ หมายถึง การกระตุ้นให้เด็กสะท้อนคิดด้วยการโยงข้อความรู้ที่ เด็กเคยเรียนมา กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เพื่อให้เด็กขยายความรู้ ความเข้าใจให้มากขึ้น ใช้คำถามให้ เด็กตอบคำถามจากมโนทัศน์ของเด็กที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กเอง

3. ขั้นพัฒนาด้วยกิจกรรมศิลปะ หมายถึง การมอบหมายให้เด็กถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ หรือสาระที่เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามรูปแบบศิลปะที่สอดคล้อง กับจุดประสงค์การเรียนรู้

4. ขั้นสรุปสาระสำคัญที่เรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนการสรุปความรู้ อาจใช้การถาม ให้เด็กได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจสาระที่เรียนจากงานศิลปะที่ทำโดยครูกับเด็ก สรุปสิ่งที่ได้ เรียนรู้ร่วมกัน

กล่าวสรุปว่า การสอนศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นต้องมีการวางแผน มีการเตรียม อุปกรณ์ในเรื่องที่จะสอน ทดลองสื่ออุปกรณ์ในการสอนก่อนมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะ ครูผู้สอนได้ทราบถึงขั้นตอน รวมถึงข้อบกพร่องต่างๆ ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น พัฒนาความคิด ความเป็นตัวของตัวเอง ครูต้องใกล้ชิดเป็นกันเองกับเด็กเพื่อให้เด็กไว้วางใจ คอย

ชมผลงานของเด็กะวังอันตรายในการดำเนินกิจกรรม ให้เด็กได้รู้จักเก็บทำความสะอาดอุปกรณ์ หลังจากทำกิจกรรมเสร็จเรียบร้อย หน้าที่สุดท้ายเป็นการประเมินผลงานของเด็กเอง

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติผู้วิจัย ได้นำแนวคิดของ กุลยา ตันติผลลาชีวะ (2547) ที่กล่าวถึง วิธีการจัดกิจกรรมเรียนการสอนโดยนำ รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไปใช้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ จุดประสงค์ของการสอน ครูต้องรู้ว่าการสอนแต่ละครั้งครูต้องการให้เด็กเรียนรู้อะไร การดำเนินกิจกรรม หมายถึง ขั้นตอนของกิจกรรมการสอนโดยมีการผนวกศิลปะเข้าไปในตัวกิจกรรมโดยถือว่าเป็นส่วนสร้างการเรียนรู้ที่สำคัญ ขั้นสรุป เป็นขั้นของการที่ครูและเด็กร่วมกันสรุปข้อความรู้ที่ได้มาจัดเป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมศิลปะ เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้ขั้นตอนการจัดกิจกรรมศิลปะ 4 ขั้นตอน ดังนี้

- การดำเนินการเรียนการสอนตามรูปแบบศิลปะเพื่อการเรียนรู้มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย
  1. ขั้นกระตุ้นการเรียนรู้ หมายถึง การนำเข้าสู่กิจกรรม โดยมีสิ่งเร้ากระตุ้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระที่ต้องการให้เด็กนักเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพลง นิทาน ของจริง ภาพ กิจกรรม งานศิลปะ จูงใจให้เด็กคิดและติดตาม โดยใช้คำถามหรือสนทนา
  2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง การกระตุ้นให้เด็กสะท้อนคิดด้วยการโยงข้อความรู้ที่เด็กเคยเรียนมา กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เพื่อให้เด็กขยายความรู้ ความเข้าใจให้มากขึ้น ใช้คำถามให้เด็กตอบคำถามจากมโนทัศน์ของเด็กที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กเอง
  3. ขั้นพัฒนาด้วยกิจกรรมศิลปะ หมายถึง การมอบหมายให้เด็กถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ หรือสาระที่เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามรูปแบบศิลปะที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
  4. ขั้นสรุปสาระที่เรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนการสรุปความรู้ อาจใช้คำถามให้เด็กได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจสาระที่เรียนจากงานศิลปะที่ทำโดยครูกับเด็ก สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้

2.9 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ

วัสดุธรรมชาติ หมายถึง วัสดุที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และเรานำไปใช้ให้เกิดประโยชน์โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิม วัสดุบางอย่างบางครั้งอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิมเพื่อจะเพิ่มคุณค่าทั้งในด้าน สี สัน ความสวยงาม ความคงทน รวมถึงการนำไปใช้

เยาเวพา เดชะคุปต์ (2542 หน้า 82-83) กล่าวถึง กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติเอาไว้ดังนี้ การวาดภาพพระบายสี เป็นกิจกรรมการสร้างภาพที่เด็กวาดไปด้วยความรู้ในตัวเองให้เป็นสัญลักษณ์มีสวยงาม มีจังหวะและสีสันต่างๆ แทนการใช้คำพูด เช่น การใช้พู่กันวาด

ภาพด้วยสีน้ำลงไปในก้อนหินและใบไม้ การปะติดเศษวัสดุ (Collage) เด็กจะใช้จินตนาการจัดการกับเศษวัสดุที่ครูเตรียมไว้ให้ เช่น ใช้หลอดกาแฟแทนแขนและขา ใช้ฟองน้ำทำหัว ใช้เชือกแทนเส้นผม เกล็ดปลา เมล็ดพืชของ เมล็ดแตงโม ฯลฯ

นิตยา ประพฤติกิจ (2539 หน้า 133-134) พัฒนาการด้านการร้อยของเด็กปฐมวัย มีต่อไปดังนี้ เด็ก 2 ขวบ ยังไม่สนใจกิจกรรมการร้อย เพราะกล้ามเนื้อมือยังไม่พร้อมอาจใช้วิธีดันเชือกให้เข้ารูไปทั่วๆ ที่มีมืออีกข้างหนึ่งก็ไม่ได้ช่วย ถ้าหากผู้ใหญ่ช่วยร้อยให้ เด็กจะเลิกร้อยไปเลยหรือถ้าหากผู้ใหญ่ร้อยเชือกให้แล้วจะดึงออกอีกก็ได้ เด็ก 3 ขวบ เด็กอาจนั่งสังเกตอย่างตั้งใจหรือใช้ความพยายามในการร้อยลูกบิดได้ 1-2 อัน ดังนั้นจึงควรเลือกลูกบิดที่มีขนาดโตและรูโตด้วย ถ้าเชือกอ่อนตัวลงหรือปลายไม่แข็งแรงพอ จะทำให้เด็กเลิกเล่นได้ เด็กอาจจะสนใจเมื่อครูสาธิตการร้อยทีละอัน โดยสังเกตการณ์จับเชือกและจับวัตถุ แต่เด็ก ๆ มักสนใจเพียงครู่เดียว เด็ก 4 ขวบ เด็กมักเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างถือลูกบิดและจับเชือกสามารถร้อยลูกบิดได้อย่างสบาย ดังนั้นจึงพร้อมที่เล่นสิ่งที่ยากขึ้น เช่น วัตถุที่มีขนาดเล็กลงรูเล็กลง และเล่นได้นานขึ้นถึงขนาดร้อยเป็นสร้อยข้อมือหรือสร้อยคอได้ เด็ก 5 ขวบ สนุกกับการร้อยลูกบิดอาจให้ครูจัดหาให้ และนั่งร้อยได้นานสามารถเริ่มต้นและผูกได้เมื่อร้อยเสร็จ การร้อยเป็นงานที่ยากและน่าเบื่อสำหรับเด็กเล็กๆ แต่พ่อแม่ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อเล็กและสายตาให้ประสานสัมพันธ์กัน โดยผู้จัดกิจกรรมการร้อยจะต้องเข้าใจว่าเด็กสามารถทำได้เพียงใด ไม่เร่งร้อนและมีความยืดหยุ่นกับเด็ก ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ร้อยหลายๆ ชนิด เช่น การร้อยเชือกผูกกรองเท้า สร้อยคอลูกบิด หลอดกาแฟ ทำไม้ หลอดได้ เป็นต้น

วิรุณ ตั้งเจริญ (2545 หน้า 299) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมศิลปะมีจุดมุ่งหมายให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในเรื่องของพื้นฐานโครงสร้างรูปร่าง ผูกทักษะการใช้กล้ามเนื้อมือกับตาให้สัมพันธ์กัน ก่อให้เกิดความคล่องแคล่วของกล้ามเนื้อทั้งสองมากขึ้น ผูกฝนความคิดจินตนาการเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และยังช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย ดังนั้นจึงแบ่งงานประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ ออกเป็น 2 ประเภท คือ วัสดุจากธรรมชาติและวัสดุเหลือใช้ ประดิษฐ์เศษวัสดุต่างๆ การประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ และวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบมะพร้าว เปลือกข้าวโพด ก้อนหิน ดินทราย การประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติจำแนกได้ดังนี้ งานประดิษฐ์ งานประดิษฐ์เป็นงานที่ต้องใช้ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและจินตนาการในการประดิษฐ์คิดค้นศิลปะในรูปแบบต่างๆ ประดิษฐ์คิดค้นทั้งในแง่ รูปทรง สี วิธีการ และเนื้อหา ให้ปรากฏขึ้น เป็นการส่งเสริมการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ให้สวยงามน่าสนใจและมีผลไปสู่การใช้ประโยชน์ในโอกาสต่างๆ

ขวลิต ดาบแก้ว (2544 หน้า 3-10) กล่าวถึงการพิมพ์ภาพไว้ว่าสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ การพิมพ์ภาพด้วยนิ้วมือ การพิมพ์ภาพจากเศษวัสดุ ที่ได้จากธรรมชาติโดยใช้ส่วนต่างๆ ของพืช และสัตว์ การพิมพ์ภาพแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ การพิมพ์ภาพจากวัสดุธรรมชาติ โดยการเอาส่วนต่างๆ ของพืชมาพิมพ์เป็นภาพดังนี้ การพิมพ์ภาพใบไม้ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น หยัก โค้ง กลม รี เราสามารถนำไปของพืชมาทำเป็นแม่พิมพ์ภาพได้ การพิมพ์ภาพด้วยดอกไม้ ดอกไม้ที่มีรูปทรงสวยงามแปลกตา สามารถนำมาเป็นแม่พิมพ์ภาพได้ เช่น ดอกกะหล่ำ นำมาตัดให้เรียบเรียบร้อยแล้วทาสี การพิมพ์ภาพด้วยก้านของพืช ก้านของพืชที่มีลักษณะอ่อนสามารถนำมาตัดขวางแล้วเกิดลวดลายที่สวยงาม เช่น ก้านกล้วย ก้านบัว ผักตบชวา ก้านมะละกอ ฯลฯ การพิมพ์ภาพด้วยฝักของพืช เช่น ถั่วลิสงเตา มะขามเทศ กระถิน ข้าวโพด ฯลฯ การพิมพ์ภาพด้วยผลของพืช เช่น มะเฟือง สับประรด การพิมพ์ภาพด้วยหัวของพืช เช่น มันเทศ มันแกว ชิงช้า ฯลฯ การพิมพ์ภาพเป็นเรื่องราวด้วยส่วนต่างๆ ของพืชตามความคิดสร้างสรรค์ การพิมพ์จากส่วนต่างๆ ของสัตว์ เช่น เปลือกหอย เกล็ดปลา การพิมพ์ภาพดินเหนียว โดยใช้ใบไม้เป็นแม่พิมพ์ การพิมพ์ดินเหนียวจะทำให้เป็นภาพได้นาน การพิมพ์ภาพจากเศษวัสดุ พิมพ์ภาพจากเศษวัสดุเหลือใช้ เช่น เชือก พิมพ์ภาพด้วยตายาง การพิมพ์ภาพด้วยการขุ้มกระดาษ การพิมพ์ภาพจากวัสดุอื่นและการพิมพ์จากวัสดุหลายๆ ชนิดรวมกัน

กล่าวสรุปได้ว่า วัสดุธรรมชาติ หมายถึง วัสดุธรรมชาติที่มีอยู่รอบๆ ตัว เช่น ใบไม้ ดอกไม้ กิ่งไม้ ก้อนหิน ดิน ทราย และเมล็ดพืช นำมาจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เช่น การวาดภาพ การพิมพ์ภาพ การตัดปะ การสร้างภาพ การปั้น การประดิษฐ์ ในการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติเพื่อให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

3.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่นักการศึกษาโดยทั่วไปมีความคิดเห็นสอดคล้องกันแล้วว่าเป็นสิ่งสำคัญและควรพัฒนาในกระบวนการจัดการศึกษาในทุกๆ ระดับชั้น

อารี พันธุ์มณี (2543 หน้า 6) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอนกนัย นำไปสู่การคิด ค้นพบสิ่งแปลกใหม่ด้วยการคิด ดัดแปลง ประยุกต์ จากความคิดผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่

สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ (2544 หน้า 7) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ในอีกมุมมองว่าความคิดสร้างสรรค์ยังเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน ยากต่อการให้นิยามที่แน่นอนตายตัว ถ้าพิจารณาความคิดสร้างสรรค์โดยยึดผลงานเป็นหลัก ผลงานต้องเป็นผลงานที่แปลกใหม่และมี

คุณค่าโดยมีคนยอมรับ ซึ่งถ้าพิจารณาความคิดสร้างสรรค์โดยยึดหลักกระบวนการ กระบวนการ นั้นต้องเป็นกระบวนการเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งของหรือความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันอย่างมากร่วมกันด้วยได้ ถ้าพิจารณาโดยยึดหลักคุณลักษณะของบุคคล บุคคลนั้นต้องเป็นตัวของตัวเองมีความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออได้

กิลฟอร์ด (อาร์ พันธ์มณี, 2545 หน้า 154 , อ้างอิงจาก Guilford, 1967 P. 26) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่จะคิดได้หลายทางซึ่งประกอบด้วยความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัวในการคิด ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออจึงทำให้ความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นไม่มีขอบเขต ทำให้บุคคลสามารถมีความคิดสร้างสรรค์ในหลายๆ แบบ ซึ่งส่งผลให้ความคิดสร้างสรรค์ที่นั้นมีมากมายไม่จำกัด

สุวิทย์ มูลคำ (2550 หน้า 9) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางความคิดที่มีความสำคัญต่อเด็ก ทำให้เด็กสามารถสร้างความคิด สร้างจินตนาการ ไปจนถึงสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อม เด็กควรได้รับการกระตุ้น การสอนความคิดสร้างสรรค์และการฝึกฝนให้เด็กสามารถคิดอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นคุณภาพในตัวของเด็ก

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ลักษณะการคิด กระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอนอกนัย นำไปสู่การคิดในลักษณะที่แปลกใหม่ซึ่งเป็นความสามารถในการคิดที่หลากหลาย เป็นความคิดที่มีประโยชน์ มีคุณค่า ไม่ซ้ำแบบใคร โดยใช้กระบวนการและทักษะทางศิลปะประกอบด้วย ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ ทำให้เด็กสามารถสร้างความคิด สร้างจินตนาการ ไปจนถึงสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อม เด็กควรได้รับการกระตุ้น การสอนความคิดสร้างสรรค์และการฝึกฝนให้เด็กสามารถคิดอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นคุณภาพในตัวของเด็ก

3.2 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

อาร์ รังสินันท์ (2532 หน้า 498) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อตนเองและต่อสังคมดังต่อไปนี้

1. ต่อตนเอง

1.1 ลดความเครียดทางอารมณ์ บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ต้องการแสดงออกอย่างอิสระทั้งความคิดและการปฏิบัติ มีความมุ่งมั่นจริงจังในสิ่งที่คิด หากทำได้ตามที่คิดจะทำให้ลดความเครียด และความกังวล เพราะได้สนองตอบความต้องการพื้นฐานของตนเอง ซึ่งลักษณะต่างๆ ที่บุคคลที่สร้างสรรค์ต้องการตอบสนอง ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็นความสนใจ ศึกษาค้นคว้า ต้องเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายความสามารถ เป็นต้น

1.2 มีความสนุกสนานเพลิดเพลินและเป็นสุข บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์เมื่อได้ทำในสิ่งที่ตนคิด ได้เล่น ได้ทดลองกับความคิดจะรู้สึกพอใจตื่นเต้นกับผลงานที่จะเกิดขึ้นจะทำงานอย่างเพลิดเพลินทุ่มเทอย่างจริงจังเต็มกำลังเต็มความสามารถและทำอย่างมีความสุขแม้จะเป็นงานหนักแต่จะเป็นเรื่องที่ย่ายและเบาจะเห็นว่าการทำงานของศิลปิน นักวิทยาศาสตร์และนักสร้างสรรค์สาขาต่างๆ จะใช้เวลาทำงานติดต่อกันครั้งละหลายๆ ชั่วโมง และทำอย่างต่อเนื่องกันหลายปีจนค้นพบบางสิ่งบางอย่างที่สามารถผลิตผลสร้างสรรค์ออกมาได้

1.3 มีความภาคภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเอง การได้ทำในสิ่งที่ตนคิด ได้ทดลอง ได้ปฏิบัติจริงเมื่องานนั้นได้ประสบความสำเร็จจะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเองหากงานนั้นไม่สำเร็จบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะเข้าใจและยอมรับผลที่เกิดขึ้น ได้เรียนรู้และค้นพบบางสิ่งบางอย่างจากความไม่สำเร็จ ช่วงนี้จะเป็นพื้นฐานให้เกิดความมุมานะ พยายามและมีความกล้าที่จะก้าวไปข้างหน้าเพื่อความสำเร็จต่อไป

2. ต่อสังคม

2.1 ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง เพราะผลงานสร้างสรรค์นำมาซึ่งความแปลกใหม่ ทำให้สังคมเจริญก้าวหน้า ถ้าสังคมหยุดนิ่งจะทำให้สังคมนั้นล้าหลัง

2.2 ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ประดิษฐ์กรรมความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ เช่น เครื่องจักร รถยนต์ รถแทรกเตอร์ เครื่องวิดน้ำ เครื่องนวดข้าว เครื่องเก็บผลไม้ เครื่องบดสิ่งเหล่านี้ช่วยในการผ่อนแรงของมนุษย์ได้มาก ช่วยลดความเหนื่อยยากลำบาก และทรมานได้มาก ไม่ต้องทำงานหนักทำให้ชีวิตมีความสุขมากขึ้น

2.3 ช่วยให้เกิดความสะดวกสบาย รวดเร็ว การค้นพบรถจักรยาน รถยนต์ เรือที่ใช้เครื่องจักร รถไฟ เครื่องบิน ยานอวกาศ ทำให้คนมาคมติดต่อกัน การเดินทางขนส่งสะดวกสบายก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ความเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น

2.4 ความปลอดภัยในชีวิตและการมีชีวิตที่ยืนยาวขึ้น การค้นพบทางการแพทย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ชีวิตมนุษย์ไม่ต้องเสี่ยงอันตราย การค้นพบยารักษาโรค วัคซีนโรค เป็นต้น การค้นพบความรู้ใหม่ๆ ในเรื่องโภชนาการ การออกกำลังกาย การดูแลรักษาสุขภาพอนามัยต่างๆ ทำให้ประชาชนรู้จักปฏิบัติตนในด้านการป้องกัน ดูแลรักษาสุขภาพอนามัย ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำให้คนมีชีวิตยืนยาวขึ้น

2.5 ช่วยประหยัดเวลาแรงงานและเศรษฐกิจ ผลการค้นพบในด้านต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การแพทย์ การศึกษา การเกษตรช่วยให้มนุษย์มีเวลามากขึ้นสามารถนำ

พลังงานนำไปใช้ทำอย่างอื่นเพื่อก่อให้เกิดรายได้และเพิ่มทุนเศรษฐกิจได้มากขึ้น มีเวลาหาความรู้ที่ชื่นชมกับความงาม สุนทรียภาพและศิลปะได้มากยิ่งขึ้น

2.6 ช่วยในการแก้ปัญหาสังคม เนื่องจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจำเป็นต้องคิดหรือหาวิธีใหม่ๆ มาใช้การแก้ปัญหาที่เพิ่มมากขึ้นให้หมดไป

2.7 ช่วยให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและดำรงไว้ ซึ่งมนุษยชาติความคิดสร้างสรรค์ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ ศิลปะ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เป็นต้น ช่วยยกมาตรฐานการดำรงชีวิต ทำให้มนุษย์เป็นสุขและสามารถสร้างสรรค์สังคมให้เจริญขึ้นตามลำดับ

เจอร์ซิลด์ (Jersild, 2009 P. 153-158) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อการเรียนที่ส่งเสริมผู้เรียนในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมสุนทรียภาพ ผู้เรียนจะชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆ ที่เขาคิดขึ้นมาซึ่งผู้สอนควรทำเป็นตัวอย่าง โดยการยอมรับและชื่นชมในผลงานของผู้เรียนการพัฒนสุนทรียภาพแก่ผู้เรียนโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่า ผลงานที่ผู้เรียนคิดหรือสร้างขึ้นมีความหมายสำหรับเขาและส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักสังเกตสิ่งที่แปลกจากสิ่งธรรมดาสามัญ ให้ได้ยินสิ่งที่ไม่เคยได้ยินและหัดให้ผู้เรียนสนใจในสิ่งต่างๆ รอบตัว

2. เป็นการผ่อนคลายอารมณ์การทำงานอย่างสร้างสรรค์เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ลดความกดดัน ความคับข้องใจ และลดความก้าวร้าว

3. สร้างนิสัยในการทำงานที่ดี ในขณะที่ผู้เรียนทำงานผู้สอนควรสอนระเบียบและนิสัยที่ดีในการทำงานควบคู่ไปด้วย เช่น หัดให้ผู้เรียนรู้จักเก็บสิ่งของให้เป็นที่เป็นที่ ล้างมือเมื่อทำงานเสร็จ

อาวี พันธุ์มณี (2545 หน้า 1) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่สำคัญของมนุษย์ เป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมความเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติประเทศใดก็ตามที่สามารถแสวงหา พัฒนา และดึงเอาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของคนในประเทศชาติออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากเท่าใด มีโอกาสที่จะพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้มากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้เพราะประเทศดังกล่าวมีประชากรที่มีความคิดสร้างสรรค์กล้าใช้จินตนาการสามารถสร้างสรรค์ผลงานแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์อย่างดีที่สุด

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญและมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการศึกษาของเด็ก ช่วยให้เด็กได้รู้จักการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ เด็กได้นำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา

และพัฒนาชีวิตให้ทันสมัยมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์นั้นมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับตนเองอย่างต่อเนื่องรวมไปถึงกับสังคมอีกด้วย

3.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์มักเข้าใจและมุ่งเน้นไปที่ความคิดริเริ่มซึ่งจริงๆ แล้วความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยความคิดอื่น ๆ ด้วย จากทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ

กิลฟอร์ด (นงคราญ ฅิวพรรณ, 2548 หน้า 19, อ้างอิงจาก Guilford, 1967 P. 94) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้กว้างหลายทิศทางหรือที่เรียกว่า การคิดนอกเนยหรือการคิดแบบกระจาย ซึ่งประกอบด้วย

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความคิดที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำแบบใคร ความคิดที่แปลกแตกต่างไปจากความคิดธรรมดา ความคิดริเริ่มอาจจะมาจากความคิดที่มีอยู่ก่อนแล้ว แต่เรานำมาดัดแปลงเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ ดังนั้นความคิดจินตนาการกับการสร้างผลงานจึงเป็นสิ่งที่คู่มากับความคิดริเริ่ม

2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความคล่องแคล่ว หรือความคล่องตัวในการคิดเพื่อการตอบสนองต่อสิ่งเร้าให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้หรือความสามารถที่จะคิดหาคำตอบที่เด่นชัดและตรงประเด็นมากที่สุด ดังนั้นความคิดคล่องตัวจะเน้นเรื่องปริมาณของความคิด ยิ่งความคิดมีมากเท่าไร หมายความว่า บุคคลนั้นคิดคล่องแคล่วมากเท่านั้นความคิดคล่องแคล่วเป็นความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียว เป็นความสามารถในการคิดสิ่งที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์นั่นเอง

3. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียด คิดเป็นขั้นตอนสามารถอธิบายให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจน ความคิดละเอียดลออจัดเป็นรายละเอียดที่นำมาขยายความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ความคิดละเอียดลออเป็นจุดที่สำคัญของความคิดสร้างสรรค์ที่มุ่งเน้นการสร้างผลงานที่มีความแปลกใหม่ให้สำเร็จ ซึ่งพัฒนาการของความคิดละเอียดลออนั้น พบว่าบุคคลที่มีความคิดละเอียดลออสูงจะมีการสังเกตสูงตามไปด้วย และเด็กผู้หญิงจะมีความละเอียดลออนั้น บุคคลที่มีความคิดละเอียดลออสูงจะมีการสังเกตสูงตามไปด้วยและเด็กผู้หญิงจะมีความละเอียดลออสูงกว่าเด็กผู้ชายที่มีอายุเท่ากัน อายุมากยิ่งมีความคิดละเอียดลออมากขึ้น

4. ความคิดยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) หมายถึง ความยืดหยุ่นทั้งด้านความคิดและการกระทำ เป็นความสามารถในการปรับสภาพของความคิดในสถานการณ์ต่างๆ ได้ ความยืดหยุ่นจะเป็นปริมาณของจำพวกหรือกลุ่มของประเภทที่จะตอบสนองสิ่งเร้า และเช่นเดียวกับความคิดคล่องแคล่ว ซึ่งเน้นเรื่องของปริมาณประเภทใหญ่ ซึ่งในแต่ละแขนงของประเภทใหญ่ๆ

นั่นจะเป็นความคิดแบบคล่องแคล่วนั่นเอง ซึ่งความคิดยืดหยุ่นเป็นตัวเสริมให้ความคิดคล่องแคล่ว มีความแตกต่างออกไป เป็นการเพิ่มคุณภาพของความคิดให้มากขึ้น โดยการจัดเป็นหมวดหมู่ และมีหลักเกณฑ์มากขึ้น

เยลเลน และเออร์บัน (Fellen,&Urban, 1986 P.141) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (originality) เป็นความคิดแปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิม ไม่ซ้ำกับบุคคลอื่นอาจจะเป็นการนำความรู้มาดัดแปลงและประยุกต์ให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น

2. ความคิดคล่องตัว (fluency) หมายถึงปริมาณความคิดไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน แบ่งเป็น 4 ชนิด คือ

2.1 ความคิดคล่องตัวในด้านถ้อยคำ

2.2 ความคิดคล่องตัวในการโยงความสัมพันธ์

2.3 ความคิดคล่องตัวทางการแสดงออก

2.4 ความคล่องแคล่วรวดเร็วในการคิด

3. ความคิดยืดหยุ่น (flexibility) หมายถึง แบบหรือประเภทของการคิดแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

3.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นในทันทีทันใด

3.2 ความคิดยืดหยุ่นในการดัดแปลงความรู้ หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลายๆ ด้าน

4. ความคิดละเอียดลออ (elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียดเป็นขั้นตอนสามารถอธิบายให้เห็นภาพชัดเจน หรือเป็นแผนงานที่สมบูรณ์ จัดเป็นรายละเอียดที่นำมาตกแต่งขยายความคิดริเริ่มให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. ความไวต่อปัญหา (sensitivity to problem)

6. ความสามารถในการนิยามใหม่ (redefinition)

7. ความซึมซาบ (penetration)

8. ความสามารถในการทำนาย (prediction)

9. การมีอารมณ์ขัน

10. ความมุ่งมั่น

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2544 หน้า 157) ได้แบ่งความคิดสร้างสรรค์ออกเป็น 2 ประเภท คือ การคิดได้อย่างไร้จุดหมาย เป็นการคิดเรื่อยเปื่อย ไม่มีเป้าหมายที่แน่นอนชัดเจน คิดถึง

เรื่องราวหนึ่งแล้วโยงไปคิดถึงอีกเรื่องหนึ่งติดต่อกันไปโดยไม่มีข้อสรุปและการคิดอย่างมีจะชุดมุ่งหมาย เป็นการคิดโดยใช้เหตุผลและเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

จากแนวคิดดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดละเอียดลออ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทั้ง 3 ด้าน มาบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย เกิดความคิดสร้างสรรค์

3.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

ทอร์แรนซ์ (Torrance, 1962 อ้างถึงใน ประภาวัลย์ แพร่วาณิชย์ 2543 หน้า 48-49) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันผู้ศึกษาค้นคว้าความคิดสร้างสรรค์ โดยพัฒนาแนวคิดของทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญามาใช้ในการวิจัยในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ และให้นิยามความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นกระบวนการของความรู้สึกไวต่อปัญหาหรือ สิ่งที่บกพร่องขาดหายไป แล้วจึงรวบรวมความคิดตั้งเป็นสมมติฐานขึ้น ต่อจากนั้นก็ทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ซึ่งสามารถจำแนกกระบวนการคิดสร้างสรรค์ได้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การค้นพบข้อเท็จจริง (Fact-finding) เริ่มจากความรู้สึกกังวลใจมีความสับสนวุ่นวาย (Mess) แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นอะไร
2. การค้นพบปัญหา (Problem – finding) เมื่อใช้ความคิดพิจารณาจนเกิดความเข้าใจจนพบปัญหาที่เกิดขึ้นว่าเกิดมาจากสาเหตุใด
3. การค้นพบแนวคิด (Idea-finding) คิดและตั้งสมมติฐานตลอดจนเก็บคำตอบ
4. การค้นพบคำตอบ (Solution-finding) หลังจากทดสอบแนวคิดก็จะได้คำตอบ
5. การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบ (Acceptance-finding) การยอมรับข้อค้นพบที่เป็นคำตอบและพัฒนาแนวคิดต่อไปว่าสิ่งที่ค้นพบจะนำไปสู่การเกิดแนวคิดและเกิดการค้นพบใหม่ต่อไปที่เรียกว่า "New challenges"

กิลฟอร์ด (Guilford, อ้างใน อารี พันธุ์มณี 2537 หน้า 27-33) ได้ศึกษาตัวประกอบของสติปัญญาโดยเน้นเรื่องความคิดสร้างสรรค์ ความมีเหตุผลและการแก้ปัญหาในที่สุดได้เสนอแบบจำลองโครงสร้างทางสติปัญญา โดยแบ่งสมรรถภาพทางสมอง ออกเป็น 3 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 เนื้อหา (Content) หมายถึง เนื้อหาข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่เป็นสื่อในการคิดที่สมองรับเข้าไปคิด แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ภาพ หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่เป็นรูปธรรมหรือรูปที่แน่นอน ซึ่งบุคคลสามารถรับรู้และทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดได้ เช่น ภาพต่างๆ เป็นต้น
2. สัญลักษณ์ หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่มีอยู่ในรูปเครื่องหมายต่างๆ เช่น

ตัวอักษร ตัวเลข ไนต์ดนตรี รวมทั้งสัญลักษณ์ต่างๆ

3. ภาษา หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่มีอยู่ในรูปถ้อยคำที่มีความหมายต่างๆ สามารถใช้ติดต่อสื่อสารได้ เช่น พ่อ แม่ เพื่อน เป็นต้น

4. พฤติกรรม หมายถึง ข้อมูลที่เป็นการแสดงออก กิริยา อากาที่ สามารถสังเกตเห็นรวมทั้งทัศนคติ การคิด การเห็น การยิ้ม การแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

มิติที่ 2 วิธีการคิด (Operation) หมายถึง มิติที่แสดงลักษณะกระบวนการการปฏิบัติงานหรือกระบวนการคิดของสมอง แบ่งตามลำดับได้ 5 ลักษณะ คือ

1. การรู้การเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการตีความของสมองอย่างรวดเร็ว เมื่อเห็นสิ่งเร้าแล้วเกิดความเข้าใจ

2. การจำ หมายถึง ความสามารถในการเก็บสะสมข้อมูลต่างๆ และระลึกได้เมื่อต้องการ

3. การคิดแบบอเนกนัยหรือความคิดกระจาย หมายถึง ความสามารถในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้หลายรูปแบบ หลายแง่หลายมุมแตกต่างกันไป

4. การคิดแบบเอกนัยหรือความคิดรวม หมายถึง ความสามารถในการคิดหาคำตอบที่ดีที่สุดจากข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่กำหนดและคำตอบที่ถูกต้องมีเพียงคำตอบเดียว

5. การประเมินค่า หมายถึง ความสามารถในการตีราคาลงสรุป โดยอาศัยเกณฑ์ที่ดีที่สุด

มิติที่ 3 ผลการคิด (Product) หมายถึง มิติที่แสดงผลจากกระบวนการคิดของสมอง หลังจากที่ได้รับสิ่งเร้า ซึ่งผลการคิดแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะดังนี้

1. หน่วย หมายถึง สิ่งที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัวและแตกต่างไปจากสิ่งอื่น เช่น คน แมว สุนัข เป็นต้น

2. จำพวก หมายถึง ประเภทหรือกลุ่มของหน่วยที่มีคุณสมบัติลักษณะร่วมกัน เช่น ประเภทผลไม้ ได้แก่ เงาะ ฝรั่ง ลำไย ลิ้นจี่

3. ความสัมพันธ์ หมายถึง ผลการเชื่อมโยงความคิด โดยใช้ลักษณะบางประการเป็นเกณฑ์ อาจอยู่ในรูปของหน่วยกับหน่วย จำพวกกับจำพวก ระบบกับระบบก็ได้ เช่น คน คู่กับบ้าน นกคู่กับรัง เป็นต้น

4. ระบบ หมายถึง การเชื่อมโยงกลุ่มสิ่งเร้าโดยอาศัยเกณฑ์บางอย่าง เช่น 3,5,7,9 เป็นระบบเลขคี่

5. การแปลงรูป หมายถึง การเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือจัดองค์ประกอบของ

สิ่งเร้า ในรูปแบบใหม่ เช่น การแปลงรูปสี่เหลี่ยมเป็นเส้นตรงสี่เส้น เป็นต้น

6. การประยุกต์ หมายถึง การคาดคะเน หรือทำนายจากข้อมูลสิ่งที่กำหนดไว้ เช่น คาดว่าเป็นกระต่าย เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า โครงสร้างทางสมรรถ ภาพทางสมอง แบ่งออกเป็น 120 องค์ ประกอบโดยในแต่ละตัวจะประกอบด้วยหน่วยย่อยของสามมิติ เรียงตามลำดับจากเนื้อหา – วิธีการคิด- ผลการคิด จากทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด (Guilford) ได้อธิบายว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายทิศทางหรือเรียกว่าลักษณะการคิดนอกขนานหรือการคิดแบบกระจาย ซึ่งประกอบด้วย

1. ความคิดริเริ่ม (Originality)
2. ความคิดคล่องตัว (Fluency)
3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility)
4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่แตกต่างจากความคิดธรรมดา หรือความคิดง่าย ๆ ความคิดริเริ่มจึงเป็นลักษณะการคิดที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกเป็นความคิดที่แปลกแตกต่างจากความคิดเดิมหรืออาจเกิดจากการนำความรู้เดิมมาดัดแปลงและประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่

ความคิดคล่องตัว (Fluency) หมายถึง ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกันโดยแบ่งออกเป็น

1. ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่างคล่องแคล่ว
2. ความคิดคล่องแคล่วทางการโยงสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่จะค้นหาถ้อยคำที่เหมือนกันหรือคล้ายกันได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ภายในเวลาที่กำหนด
3. ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยค กล่าวคือ สามารถที่จะนำมาเรียงกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ
4. ความคิดคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด

ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ประเภทหรือแบบความคิด แบ่งออกเป็น

1. ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่จะพยายามคิดให้หลายประเภทอย่างอิสระ

2. ความคิดยืดหยุ่นทางการดัดแปลง (Adaptive Flexibility) ซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา ความคิดยืดหยุ่นจะเป็นตัวเสริมให้ความคิดคล่องแคล่วมีความแปลกใหม่ออกไป หลีกเลี่ยงการซ้ำซ้อนหรือเพิ่มคุณภาพการคิดให้มากขึ้นด้วยการจัดหมวดหมู่และหลักเกณฑ์ยิ่งขึ้น

ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) แม้ว่าลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยลักษณะความคิดหลายลักษณะ เช่น ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น ความคิดคล่องแคล่ว ก็ตาม แต่ลักษณะความคิดละเอียดลออก็จะขาดเสียมิได้ หากปราศจากความคิดละเอียดลออแล้ว ก็ไม่อาจทำให้เกิดผลงานหรือผลิตผลที่สร้างสรรค์ขึ้นมาได้ และตรงจุดนี้ที่เป็นจุดสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ที่มุ่งผลิตผลสร้างสรรค์เป็นสำคัญด้วย

ตามทฤษฎีของกิลฟอร์ด (Guilford) ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมอง 3 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 เนื้อหา มิติที่ 2 วิธีการคิด มิติที่ 3 ผลการคิด ที่ทำให้คิดได้กว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่า ลักษณะการคิดอนกมัย ซึ่งประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว หรือความคิดยืดหยุ่น ในการคิดและความคิดละเอียดลออ

ทอร์เรนซ์ (Torrance, 1962 อ้างใน กรมวิชาการ 2545 หน้า 108) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ โดยการตั้งสมมติฐานแล้วรวบรวมข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานตามขั้นตอน ดังนี้

1. การค้นหาข้อเท็จจริง (Fact-Finding) เริ่มจากความรู้สึกกังวล สับสน วุ่นวาย ขึ้นในใจแต่ยังไม่ทราบสาเหตุ
2. การค้นพบปัญหา (Problem-Finding) พิจารณาด้วยความมีสติจนเข้าใจและพบว่านั่นคือ ปัญหา
3. การค้นพบแนวคิด (Idea-Finding) คิดและตั้งสมมติฐานตลอดจนรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อทดสอบความคิด
4. การค้นพบคำตอบ (Solution-Finding) ทำการทดสอบสมมติฐานจนสามารถพบคำตอบ
5. การยอมรับผลจากการค้นพบ (Acceptance-Finding) ยอมรับคำตอบที่ค้นพบเผยแพร่และคิดต่อไปว่าการค้นพบนี้จะนำไปสู่หนทางที่จะทำให้เกิดแนวคิดหรือสิ่งใหม่ต่อไปอีก

ตามทฤษฎีของทอร์เรนซ์ (Torrance) ได้ใช้แนวความคิดแบบอนกมัยมาเสนอเป็นองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ 3 องค์ประกอบ คือ

1. ความคิดคล่องแคล่วในการคิด หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และสามารถสร้างคำตอบได้ในปริมาณมากในเวลาจำกัด
2. ความคิดริเริ่ม หมายถึง ลักษณะของความคิดแปลกใหม่แตกต่างจากความคิดธรรมดาและไม่ซ้ำกับความคิดที่มีอยู่ทั่วไป
3. ความยืดหยุ่นในการคิด หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้หลายประเภท หลายทิศทาง หลายรูปแบบ

จากแนวความคิดของทอร์แรนซ์ (Torrance) กระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ การค้นหาข้อเท็จจริง การค้นพบปัญหา การค้นพบแนวคิด การค้นพบคำตอบและการยอมรับผลจากการค้นพบ ซึ่งองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์นั้นมี 3 องค์ประกอบ คือ ความคิดคล่องแคล่วในการคิด ความคิดริเริ่มและความยืดหยุ่นในการคิด ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ในรูปของการโยงความสัมพันธ์ วอลแลช และโคแกน (Wallach and Kogan) ได้เสนอทฤษฎีว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการอันหนึ่งซึ่งอยู่ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง อากาที่สิ่งเร้ากับการตอบสนองแสดงปฏิภริยาต่อกัน ทำให้เกิดการระลึกได้ ซึ่งถ้าสิ่งเร้าและการตอบสนองแสดงปฏิภริยาต่อเนื่องกันไปได้มากก็ย่อมจะระลึกได้มาก ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงจะระลึกได้มาหลายแง่มุมหลายมุม หลายทิศทาง (Divergent Thinking) ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะระลึกได้น้อย การระลึกได้มากย่อมจะมีโอกาสระลึกในสิ่งที่คุณอื่นระลึกไม่ได้ บางทีสิ่งที่ระลึกได้นั้นอาจสัมพันธ์ถ้าเป็นสิ่งใหม่ ความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจเป็นไปได้โดยความบังเอิญหรือจงใจก็ได้ ตามทฤษฎีของ วอลแลชและโคแกน (Wallach and Kogan) นี้ ความคิดสร้างสรรค์เกิดจากการโยงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ต่างๆ ที่บุคคลสร้างสมมาจากการเรียนรู้เอง การที่บุคคลจะมีความคิดสร้างสรรค์มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการเชื่อมโยงมโนทัศน์ของตนเข้ากับสิ่งใหม่ ให้มากที่สุด แสดงว่า ประสบการณ์และการเรียนรู้มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญานี้ นับว่าเป็นพื้นฐานในการศึกษาความคิดสร้างสรรค์เพราะกิลฟอร์ด (Guilford) อธิบายว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะความคิดอเนกนัย ซึ่งลักษณะความคิดนี้จะนำไปสู่การประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่เพิ่มขึ้น ข้อสรุปของกิลฟอร์ด (Guilford) นี้ ทำให้มีการศึกษาเรื่องความคิดสร้างสรรค์อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งในเวลาต่อมา นอกจากนี้แล้วเดวิส (Davis, อ้างใน กรมวิชาการ 2535 หน้า 6-7) ได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของนักจิตวิทยาที่ได้กล่าวถึงทฤษฎีของความคิดสร้างสรรค์โดยแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มใหญ่ได้ 4 กลุ่ม คือ

1. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์เชิงจิตวิเคราะห์ นักจิตวิทยาวิเคราะห์หลายคน เช่น ฟรอยด์ (Freud) และ คริส (Kris) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการเกิดของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นผลมาจากความขัดแย้งภายในจิตใต้สำนึกระหว่างแรงขับทางเพศ (Libido) กับความรู้สึกทางสังคม (Social Conscience) ส่วนคูบี (Kubie) และรักก์ (Rugg) ซึ่งเป็นนักจิตวิเคราะห์แนวใหม่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์นั้นเกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้จากจิตใต้สำนึกซึ่งอยู่ในขอบเขตของจิตที่เรียกว่าจิตก่อนสำนึก

2. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์เชิงพฤติกรรมนิยม นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีแนวความคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยเน้นที่ความสำคัญของการเสริมแรง การตอบสนองที่ถูกต้องกับสิ่งเร้าเฉพาะหรือสถานการณ์ นอกจากนี้ยังได้เน้นความสัมพันธ์ทางปัญญา คือ การโยงความสัมพันธ์จากสิ่งเร้าหนึ่งไปยังสิ่งต่างๆ ทำให้เกิดความคิดใหม่หรือสิ่งใหม่เกิดขึ้น

3. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์เชิงมนุษยนิยม นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีแนวคิดว่าความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่มนุษย์มีติดตัวมาแต่กำเนิด ผู้ที่สามารถนำความคิดสร้างสรรค์ออกมาใช้ได้คือผู้ที่มีสัจการแห่งตน คือ รู้จักตนเอง พอใจตนเอง และใช้ตนเองเต็มศักยภาพของตน มนุษย์จะแสดงความคิดสร้างสรรค์ของตนออกมาได้อย่างเต็มที่นั้นขึ้นอยู่กับการสร้างสภาวะหรือบรรยากาศที่เอื้ออำนวย นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ได้กล่าวถึงบรรยากาศที่สำคัญในการสร้างสรรค์ว่าประกอบด้วยความปลอดภัย ในเชิงจิตวิทยา ความมั่นคงของจิตใจ ความปรารถนาที่จะเล่นกับความคิดและการเปิดกว้างที่จะรับประสบการณ์ใหม่

4. ทฤษฎี AUTA ทฤษฎีสุดท้ายนี้เป็นรูปแบบของการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล โดยมีแนวคิดว่าความคิดสร้างสรรค์นั้นมีอยู่ในมนุษย์ทุกคนและสามารถพัฒนาให้สูงได้การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตามรูปแบบ AUTA ประกอบด้วย

4.1 การตระหนัก (Awareness) คือ ตระหนักถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ที่มีต่อตนเอง สังคม ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตและตระหนักถึงความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตนเองด้วย

4.2 ความเข้าใจ (Understanding) คือ มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

4.3 เทคนิควิธี (Techniques) คือ การรู้เทคนิควิธีในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทั้งที่เป็นเทคนิคส่วนบุคคลส่วนบุคคลและเทคนิคที่เป็นมาตรฐาน

4.4 การตระหนักในความจริงของสิ่งต่างๆ (Actualization) คือ การรู้จักและตระหนักในตนเอง พอใจในตนเอง และพยายามใช้ตนเองอย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งการเปิดกว้างรับประสบการณ์ต่างๆ โดยมีการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม การตระหนักถึงเพื่อนมนุษย์ด้วยกันการผลิตผลงานด้วยตนเอง และมีความคิดที่ยืดหยุ่นเข้ากับทุกรูปแบบของชีวิต องค์ประกอบทั้ง 4 นี้จะผลักดันให้บุคคลสามารถดึงศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของตนเองออกมาใช้ได้

สรุปได้ว่า แต่ละทฤษฎีมีความแตกต่างกันไปแล้วแต่ทัศนะของบุคคล จึงขึ้นอยู่กับผู้ใช้ว่าจะนำทฤษฎีใดไปเป็นแนวการสอนให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์โดยดูให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาสถานที่และบรรยากาศ เป็นต้น

3.5 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์มีลักษณะแตกต่างไปจากพัฒนาการทางด้านอื่นๆ การศึกษาได้ศึกษาพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยแตกต่างกันไปตามความสนใจ วิธีศึกษา ตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

แมคมิลแลน (Macmilan, 1924 อ้างใน กรมวิชาการ 2535 หน้า 53-51) ได้แบ่งพัฒนาการทางจินตนาการของเด็กเป็น 3 ชั้นคือ

ชั้นที่ 1 เป็นชั้นที่เด็กเล็กๆ มีความรู้สึกเกี่ยวกับความสวยงาม ซึ่งจะเป็นทางนำไปสู่ความจริง

ชั้นที่ 2 เป็นระยะที่เด็กเริ่มเข้าใจถึงความจริง เด็กจึงเริ่มมีคำถามถึงสาเหตุและผล ด้วยการถามว่า "ทำไม"

ชั้นที่ 3 เด็กเริ่มเข้าใจคิดที่ละน้อยๆ ในสิ่งที่เด็กพบเห็นในโลกแห่งความจริง ดังนั้น ความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลที่พัฒนาการไปตามลำดับชั้น เด็กจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ต้องฝึกรู้จักค้นหาข้อเท็จจริง ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การซักถามการกระทำ

ลิคอน (Ligon, 1957 อ้างใน อารี พันธุ์มณี 2547 หน้า 50-51) ได้ศึกษาวิจัยและพยายามศึกษาลักษณะพัฒนาการทางจินตนาการตามระดับอายุต่างๆ ของเด็กตั้งแต่เริ่มเกิด-16 ปี แต่ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน ดังนี้

แรกเกิด-2 ขวบ เด็กเริ่มมีพัฒนาการทางจินตนาการในช่วงหนึ่งขวบแรก เด็กมักจะถามชื่อสิ่งของ พยายามทำเสียงต่างๆ หรือจังหวะ เมื่อเด็กสร้างสิ่งใดขึ้นมาเขาจะตั้งชื่อให้กับ สิ่งนั้นพออายุ 2 ขวบ เขาจะมุ่งหวังทำอะไรแปลกๆ และพิเศษขึ้น มีความกระตือรือร้นที่จะสำรวจสิ่งต่างๆ มีความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น เรียนรู้ด้วยการสัมผัส ชิมรสและแสดงออกถึงความกระหายใคร่เรียนรู้มาก

อายุ 2-4 ขวบ เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับโลกโดยผ่านประสบการณ์ตรง แล้วถ่ายทอดประสบการณ์เหล่านี้ออกมาทางการพูดและการเล่นจินตนาการ เด็กวัยนี้จะตื่นเต้นกับสิ่งแปลกใหม่ของธรรมชาติ มีช่วงความสนใจสั้นและมักจะเปลี่ยนกิจกรรมเรื่อยๆ อย่างไม่ตั้งใจ เด็กเริ่มพัฒนาความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองและต้องการทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ซึ่งความรู้สึกนี้จะช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองขึ้น มีความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและมักตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต่างๆ เหล่านี้

อายุ 4-6 ขวบ เด็กในวัยนี้จะมีจินตนาการดี ในช่วงวัยนี้เด็กได้เรียนรู้ทักษะที่จะกำหนดแผนงานเป็นครั้งแรก เด็กจะสนุกสนานกับการกำหนดแผนงานและคาดคะเนเกี่ยวกับการเล่นและงาน ความอยากรู้อยากเห็นจะทำให้เด็กแสวงหา "ความจริง" และ "ความถูกต้อง" ตอนนี้เด็กสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่างๆ ได้ และเริ่มเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่นบ้างและเริ่มคิดว่าการกระทำของตนมีผลกระทบต่อบุคคลอื่นได้อย่างไรบ้าง

ลิกอน (Ligon) เป็นอีกผู้หนึ่งที่ใช้คำว่า "จินตนาการ" แทนความคิดสร้างสรรค์และกล่าวถึงพัฒนาการทางจินตนาการว่าเริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่แรกเกิดเป็นต้นไป ส่วนลักษณะพฤติกรรมด้านจินตนาการนั้นแตกต่างกันไปตามระดับอายุ ซึ่งในช่วงปฐมวัยได้แบ่งเป็น 3 ช่วงอายุ ได้แก่ ช่วงแรกเกิด -2 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กแสดงความกระตือรือร้นในการสำรวจสิ่งต่างๆ ช่วงอายุ 2-4 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กแสดงออกถึงจินตนาการ โดยการตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัว ช่วงอายุ 4-6 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กมีจินตนาการดีสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่างๆ ได้

การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกันอย่างกว้างขวาง นักการศึกษาได้ใช้เครื่องมือและวิธีการต่างๆ เพื่อค้นหาคุณสมบัติของผู้มีความคิดสร้างสรรค์ เช่น

ทอร์แรนซ์ (Torrance, 1962 อ้างใน อารี รังสินันท์ 2552 หน้า 5-6) ได้กล่าวลักษณะของผู้มีความคิดสร้างสรรค์ไว้ 27 ประการ ดังนี้

1. ยอมรับในความไม่เป็นระเบียบได้
2. มีความนิยมการผจญภัย
3. มีความรัก ความพอใจที่รุนแรง
4. ไม่เห็นแก่ตัว
5. มีความตระหนักในผู้อื่น
6. มักไม่จนปัญญาในสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่เสมอ
7. มีความโน้มเอียงในทางที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย

8. มีความโน้มเอียงในทางที่ลึกลับ
9. มีความพยายามในการทำงานที่ยากๆ
10. แสดงความซื่อายให้ปรากฏอยู่เสมอ
11. รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงสร้างสรรค์
12. มีความกล้าหาญ
13. ทำตามสิ่งที่เคยปฏิบัติกันมาด้วยความละเอียดรอบคอบ
14. ทำทหายความสุภาพเรียบร้อยตามที่เคยได้ปฏิบัติกันมา
15. ทำทหายในเรื่องสุขภาพอนามัยที่เคยได้ปฏิบัติกันมา
16. มีความปรารถนาในสิ่งที่ดีเลิศ
17. มีความแน่วแนในการตัดสินใจ
18. มีความพอใจในสิ่งหนึ่งสิ่งใดง่าย ๆ
19. ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอยู่บ่อยๆ
20. แสดงลักษณะที่เหนือกว่าผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา (แต่ไม่ใช่ในด้านการใช้กำลัง)
21. มีอารมณ์ค่อนข้างรุนแรง
22. มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย
23. เป็นผู้ที่มีพลังในการทำงาน
24. ชอบค้นหาความผิดหรือความบกพร่อง
25. ไม่กลัวความแตกต่างจากผู้อื่น
26. มีความรู้สึกที่ผู้อื่นทำไม่ถูกต้องอยู่เสมอ
27. มีความอยากรู้อยากเห็นอยู่ตลอดเวลา

กล่าวโดยสรุปพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์นั้นมีความแตกต่างไปจากพัฒนาการด้านอื่นๆ ดังที่ ริบอต (Ribot) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กเจริญงอกงามไปตามระดับอายุ วุฒิภาวะ และประสบการณ์ในขณะที่พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์กลับเจริญสูงสุดในช่วงแรกของวัยเด็ก ส่วน แมคมินแลนด (Macmilan) ได้แบ่งพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์เป็นสามขั้นคือ ขั้นที่หนึ่งเป็นขั้นที่เด็กมีความรู้สึกที่ทุกสิ่งในโลกนี้เป็นสิ่งที่สวยงาม ขั้นที่สองเป็นขั้นที่เด็กเริ่มตั้งคำถามว่า "ทำไม" เพื่อหาสาเหตุและผลของสิ่งต่างๆ ขั้นที่สาม เป็นขั้นที่เด็กเริ่มเข้าใจความเป็นจริงของสิ่งที่พบเห็นและ ลิกอน (Ligon) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางจินตนาการของเด็กปฐมวัยว่าเด็กวัยนี้มีจินตนาการดี กำลังสนุกกับการกำหนดแผนงานและคาดคะเนเกี่ยวกับการเล่นมีความอยากรู้อยากเห็นและอยากรู้อยากแสดงหาความจริงความถูกต้อง นอกจากพัฒนาการด้าน

ความคิดสร้างสรรค์จะมีลักษณะแตกต่างไปจากบุคคลทั่วไป ดังสรุปได้ว่าคนที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นคนที่เป็นตัวของตัวเอง ทนต่อความสับสนยุ่งเหยิงได้ดี มีความมุ่งมั่นมีความคิดอิสระไม่ขึ้นต่อกลุ่ม มีอารมณ์ขัน มีความยืดหยุ่น และเป็นคนแปลกในสายตาของสังคม

3.6 การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ทุกคนมีความสามารถที่จะสร้างสรรค์ มีความสนใจใฝ่รู้ มีความต้องการสำรวจค้นหา และต้องการค้นพบสิ่งใหม่ๆ ลักษณะของความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นคุณลักษณะที่สามารถส่งเสริมให้ห้องงามได้ ซึ่ง กรมวิชาการ (2545, หน้า 16-17) กล่าวถึง การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ว่า อาจทำได้ทั้งทางตรง โดยการสอนและฝึกอบรม หรือในทางอ้อมโดยการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเป็นอิสระในการเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางตรง

1.1 ด้านหลักสูตร ต้องสามารถพัฒนาเด็กให้รู้จักคิดเป็น ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ ควรปรับปรุงรูปแบบการสอนในลักษณะที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตนเอง ส่งเสริมให้เด็กเป็นคนช่างสังเกตช่างซักถาม และพยายามค้นหาคำตอบด้วยความกระตือรือร้นสนใจ ด้านบทบาทของครู ครูต้องมีทัศนคติที่ดี ยอมรับเด็กทุกคนว่ามีความคิดสร้างสรรค์และสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้สูงขึ้นได้ ให้การสนับสนุนสิ่งแปลกใหม่ทั้งในด้านความคิดและการกระทำของเด็ก นอกจากนี้ต้องระลึกอยู่เสมอว่าเด็กแต่ละคนมีลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนั้นครูจึงต้องใช้วิธีการและวัสดุที่หลากหลายในการพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็ก

1.2 ด้านวิธีการสอน ครูควรกระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กใช้จินตนาการของตนเองอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสเด็กได้ซักถาม ได้คิด หรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง ยอมรับความคิดของเด็กอย่างพยายามกำหนดแบบให้เด็กมีความคิดและบุคลิกภาพที่เหมือนกันหมดควรสนับสนุนให้รางวัลกับผลงานที่แปลกๆ ใหม่ๆ ให้เด็กมีเสรีภาพในการทำงานมากที่สุดไม่ว่าจะทำงานส่วนตนหรือส่วนรวมกับผู้อื่น งานที่ให้เด็กได้แสดงความสามารถในการสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ควรจัดวางวัสดุในทึ่ๆ เด็กสามารถหยิบได้เองพร้อมทั้งมีอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาดได้ด้วยเด็กควรมีส่วนช่วยในการเก็บวัสดุอุปกรณ์และทำความสะอาดบริเวณภายหลังจากการทำกิจกรรมทั้งนี้เพื่อฝึกนิสัยและระเบียบในการทำงาน เมื่อเด็กสร้างสรรค์ผลงานเสร็จแล้ว ควรให้เด็กได้เล่าเกี่ยวกับผลงานของตน ทั้งนี้เพื่อครูจะได้ทราบความคิดของเด็ก และในการประเมินผลงานครูควรคำนึงถึงวัยความสามารถ และความแตกต่างของเด็กแต่ละคน

2. การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางอ้อม

2.1 ด้านบรรยากาศ ควรเป็นบรรยากาศอบอุ่น เด็กรู้สึกมีอิสระไม่ถูกควบคุม จากระเบียบวินัยที่เคร่งครัดเกินไป เต็มไปด้วยการยอมรับการช่วยเหลือและการเข้าใจกัน

2.2 ด้านสภาพแวดล้อม พยายามเปลี่ยนสถานที่ในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเด็ก จะได้พบเห็นสิ่งแวดล้อมที่มีความหลากหลายแตกต่างกันไป

โดยกล่าวสรุป การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยสามารถทำได้ในทุก ขั้นตอนของระบบการจัดการศึกษา ซึ่งเริ่มมีตั้งแต่การกำหนดหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และที่สำคัญที่สุด คือ ตัวครูผู้จัดประสบการณ์ให้เด็กโดยตรง ซึ่งครูสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ให้เด็กทั้งทางตรง ทางอ้อม และในทุกกิจกรรมโดยเริ่มต้นที่ครูต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ ให้อิสระแก่เด็กเต็มที่ จัดวัสดุอุปกรณ์สิ่งเร้าต่างๆ ให้เหมาะสมและพยายาม อำนวยความสะดวกในขณะที่เด็กทำกิจกรรม

3.7 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เป็นสิ่งที่ควรจัดให้เด็กได้ฝึก เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งทอร์แรนซ์ เชื่อว่าทุกคนสามารถได้รับการฝึกให้มีความคิด สร้างสรรค์เพิ่มขึ้นได้ ในการฝึกต้องใช้วิธีในการสอนที่ต่อเนื่องและต้องทำอยู่เป็นประจำ วิธีการฝึก ของทอร์แรนซ์มุ่งไปในด้านการคิดแก้ปัญหาในการทำกิจกรรม เช่น การวาดภาพแต่งเรื่องโดยการ ใช้จินตนาการและการให้คิดริเริ่มตกแต่งสิ่งที่ไม่สมบูรณ์ เช่น ภาพ หรือ เรื่องที่ยังไม่สมบูรณ์ เป็นต้น เนื่องจากเด็กจะมีแรงจูงใจที่คิดสร้างสรรค์ได้มาก ถ้าอยู่ในสถานการณ์ที่มีข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์

สตัยา สายเชื้อ (2541 หน้า 52-54) ได้สรุป กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางการเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวเป็น ทักษะที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิตที่ควรจะได้รับจากการฝึกฝนตั้งแต่เยาว์วัย เพื่อช่วยเสริมสร้าง บุคลิกภาพที่ดี โดยธรรมชาติเด็กจะตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ด้วยการเคลื่อนไหว โดยใช้ศีรษะ แขน ขา และลำตัว ตัวอย่างเช่น เมื่อเด็กได้ยินเสียงเพลงและดนตรี เด็กจะแสดงออกด้วยการทำ ท่าทางไปตามจินตนาการ กิจกรรมการเคลื่อนไหวยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับ พื้นที่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาความคิดเรื่องเวลา เนื้อที่ และทิศทาง ดังนั้นครูจึงควร เปิดโอกาสให้เด็กได้คิด และแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวในลักษณะที่เป็นพื้นฐานโดยใช้เทคนิค ต่างๆ เข้ามาช่วย เช่น เพลง นิทาน คำคล้องจอง และบทบาทสมมติ เป็นต้น

ข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านการเคลื่อนไหว

1. ควรเริ่มจากการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระ

2. ให้เด็กได้แสดงออกด้วยตนเองอย่างอิสระและเป็นไปตามธรรมชาติ
 3. ควรให้โอกาสเด็กคิดหาวิธีการเคลื่อนไหวทั้งแบบที่ต้องเคลื่อนที่เป็นราบบุคคลเป็นคู่และเป็นกลุ่มตามลำดับ

4. ส่งเสริมให้เด็กได้เลียนแบบในเรื่องต่างๆ เช่น

4.1 กิจกรรมตามธรรมชาติในชีวิตประจำวัน เช่น แบก หาม ใต้เชือก เดินขึ้นลงบันได ยกของ จับ ถือ ฯลฯ

4.2 กิจกรรมเลียนแบบสัตว์ต่างๆ เช่น กบ ม้า ช้าง เป็นต้น

4.3 ปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ เช่น ลมพัด ฝนตก ต้นไม้ไหว เป็นต้น

4.4 ยานพาหนะต่างๆ เช่น ขับรถยนต์ พายเรือ แจวเรือ ซี่ม้า เป็นต้น

4.5 ความรู้สึกนึกคิด เช่น หัวเราะ ร้องไห้ ยิ้ม ตกใจ โกรธ รัก เป็นต้น

5. พยายามใช้สิ่งของและวัสดุที่อยู่รอบตัวเด็ก เช่น ผ้า เชือก กระดาษ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ มาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว

6. ควรกำหนดจังหวะหรือสัญญาณเมื่อเปลี่ยนท่าหรือหยุด

7. สร้างบรรยากาศอิสระในห้องเรียนให้เด็กรู้สึกอบอุ่น เพลิดเพลินและปลอดภัย

8. ไม่ควรบังคับเด็กเข้าร่วมกิจกรรมถ้าเด็กยังไม่พร้อม

2. กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ กิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ได้แก่ กิจกรรมทางศิลปะ เป็นศาสตร์ที่ช่วยในเรื่องพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยเด็กสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จากการที่เด็กได้ลงมือทำ งานศิลปะในรูปแบบที่แตกต่างกันและเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก เด็กจะได้รักการพัฒนาทั้งทางด้านอารมณ์ จิตในสังคม ร่างกาย และสติปัญญา

ข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะ

1. ควรแนะนำหรือจัดหาวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้มากที่สุด
 2. ให้อิสระแก่เด็กในการประดิษฐ์สิ่งต่างๆ
 3. แสดงความชื่นชมและยอมรับในผลงานของเด็กโดยไม่มุ่งที่ความสวยงามแต่เพียงอย่างเดียว

4. การเลือกวัสดุต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กก่อนเสมอ

5. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอสำหรับเด็ก

6. เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

7. ควรสนทนาซักถามเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้สร้างสรรค์

8. ควรจัดแสดงผลงานของเด็กทุกคน

3.8 การวัดความคิดสร้างสรรค์

การวัดความคิดสร้างสรรค์เป็นการวัดที่มีความแตกต่าง โดยทั่วไปนักการศึกษาและนักจิตวิทยา เชื่อว่าในทางวิชาการ ความคิดสร้างสรรค์แตกต่างจากเชาว์ปัญญาและการใช้แบบทดสอบเชาว์ปัญญาวัดความคิดสร้างสรรค์ จึงได้มีการศึกษาค้นคว้า วิธีการวัด และได้มีการพัฒนาเป็นไปตามลำดับ สรุปได้ดังนี้

อารี พันธุ์ณี (2546 หน้า 209-212) กล่าวว่า การวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กสรุปได้ดังนี้

1. การสังเกต หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกเชิงสร้างสรรค์ โดยจะทำการวัดความคิดสร้างสรรค์ตามจินตนาการของเด็ก จากทำกิจกรรมด้วยการสังเกต พฤติกรรมการเลียนแบบ การทดลอง การปรับปรุงและตกแต่งสิ่งต่างๆ การแสดงละคร การใช้คำอธิบายและการบรรยายให้เกิดภาพชัดเจน ตลอดจนการแต่งเรื่องใหม่ๆ การเล่นและการคิดเกมใหม่ๆ พฤติกรรมที่แสดงความรู้สึกซาบซึ้งต่อความสวยงามเป็นต้น
2. การวาดภาพ หมายถึง การให้เด็กวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ เป็นการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ออกมาเป็นรูปธรรม และสามารถที่จะสื่อความหมายได้ สิ่งเร้าที่กำหนดให้เด็กอาจเป็นวงกลม สีเหลี่ยม แล้วให้เด็กวาดภาพต่อเติมให้เป็นภาพที่สมบูรณ์
3. รอยหยดหมึก หมายถึง การให้เด็กดูรอยหยดหมึกแล้วคิดคำตอบจากภาพที่เด็กเห็น ซึ่งมักใช้กับเด็กประถมศึกษา เพราะเด็กสามารถอธิบายได้ดี
4. การเขียนเรียงความและงานศิลปะ หมายถึง การให้เด็กเขียนเรียงความจากหัวข้อที่กำหนด และการประเมินจากงานศิลปะของนักเรียน
5. แบบทดสอบ หมายถึง การใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ เพื่อวัดพฤติกรรมของเด็ก นับว่าเป็นการพัฒนาของการวัดความคิดสร้างสรรค์ในขั้นต่อมา คือ การใช้แบบทดสอบมาตรฐาน ซึ่งเป็นผลมาจากการวิจัยเกี่ยวกับธรรมชาติของความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์มีทั้งที่ใช้ ภาษาเป็นสื่อ และที่ใช้ภาพเป็นสื่อ เพื่อเราให้เด็กแสดงออกในเชิงความคิดสร้างสรรค์และมีการกำหนดเวลาด้วย

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการวัดพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นระบบ ซึ่งอาจใช้ควบคู่กับแบบสำรวจหรือแบบสังเกตพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ก็จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและถูกต้องกับความจริงมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้เจริญถึงขีดสูงสุด จนกระทั่งสร้างผลงานที่มี

คุณค่าทั้งต่อตนเองและต่อสังคมโดยรวม แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ที่นิยมใช้แพร่หลายในปัจจุบันมีดังต่อไปนี้

แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์ (Torrance Test of Creative Thinking) อ้างใน อารี พันธุ์มณี, 2537, หน้า 192-194) ศาสตราจารย์ ดร.จี พอล ทอร์เรนซ์ แห่งมหาวิทยาลัยจอร์เจีย สหรัฐอเมริกาเป็นผู้พัฒนาเครื่องมือวัดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีทั้งแบบสำรวจแบบทดสอบหลายรูปแบบ สำหรับแบบทดสอบทอร์เรนซ์ (Torrance) ได้พัฒนาขึ้นภายในขอบเขตและเนื้อหาทางการศึกษา ซึ่งเป็นโปรแกรมการวิจัยระยะยาวที่เน้นเฉพาะในเรื่องประสบการณ์ในห้องเรียนที่จะสนับสนุนและเร้าให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์

แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์ (Torrance) มีดังต่อไปนี้

1. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ (Thinking Creatively with Picture) มี 2 แบบ คือ แบบ ก และ แบบ ข
2. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยภาษา (Thinking Creatively with Word) มี 2 แบบ คือ แบบ ก และแบบ ข
3. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยเสียงและภาษา (Thinking Creatively with Sound and Word Sound and Images) มี 2 แบบ คือ แบบ ก และ แบบ ข
4. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยการปฏิบัติและการเคลื่อนไหว (Thinking Creatively in Action and Movement)

สำหรับในที่นี้จะกล่าวเฉพาะแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก เนื่องด้วยเป็นแบบทดสอบที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ แบบ ก (Thinking Creatively with Picture Figural Form A) ซึ่งมี 2 แบบ คือ แบบ ก และแบบ ข เป็นแบบทดสอบคู่ขนาน ซึ่ง ทอร์เรนซ์ (Torrance) ได้กำหนดสิ่งเร้าให้มีลักษณะคล้ายกันมีจุดมุ่งหมายเดียวกันแต่ต่างกันในเรื่องสิ่งเร้าที่กำหนด แบบทดสอบทั้งแบบ ก และแบบ ข ใช้สำหรับเด็กชั้นอนุบาล-อุดมศึกษา

1. ลักษณะของแบบทดสอบ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก ประกอบด้วย แบบทดสอบย่อย 3 ชุด ซึ่ง ทอร์เรนซ์ (Torrance) เรียกแบบทดสอบย่อยว่า กิจกรรมแบบทดสอบย่อย ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมชุดที่ 1 การวาดภาพ (Picture Construction) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นกระดาษสติ๊กเกอร์สีเขียวรูปไข่ ให้เด็กต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าตื่นเต้นและน่าสนใจที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แล้วให้ตั้งชื่อภาพที่วาดแล้วให้แปลกที่สุด

กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture Completion) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นรูปเส้นลักษณะต่างๆ มีจำนวน 10 ภาพ เป็นการต่อเติมภาพให้แปลกน่าสนใจและน่าตื่นเต้นที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แล้วตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมเสร็จแล้วให้แปลกน่าสนใจด้วย

กิจกรรมชุดที่ 3 การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel Line) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนานจำนวน 30 คู่ เน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนาน เป็นส่วนสำคัญของภาพและต่อเติมภาพให้แปลก แตกต่าง ไม่ซ้ำกัน แล้วตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมแล้วด้วย

การทำแบบทดสอบทั้ง 3 กิจกรรม เน้นการวาดภาพให้แปลก น่าตื่นเต้น น่าสนใจ และวาดจากความคิดของเด็กเอง หรือแสดงเอกลักษณ์ของภาพ กิจกรรมทั้ง 3 ชุด ใช้เวลาทำแบบทดสอบกิจกรรมชุดละ 10 นาที เมื่อหมดกิจกรรมหนึ่งก็ต้องเริ่มทำกิจกรรมชุดถัดไปทันที กิจกรรมทั้ง 3 ชุด จึงใช้เวลา 30 นาที

การทดสอบ ผู้ทำการทดสอบควรสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองกับเด็ก ไม่ให้เด็กเกิดความหวาดกลัว ตื่นเต้น และคำนึงถึงคะแนนได้ตก การใช้คำพูดและสร้างแรงจูงใจให้เด็กเห็นความจำเป็นในการทำแบบทดสอบในทำนองที่ว่า “ในวันนี้ครูมีเกมสนุกๆ มาให้นักเรียนเล่นโดยจะให้นักเรียนวาดภาพตามที่นักเรียนคิดว่าแปลกใหม่ที่สุด ซึ่งไม่เคยมีใครวาดมาก่อน พยายามวาดภาพให้ต่างจากคนอื่นๆ และขอให้นักเรียนจงสนุกสนานกับการวาดภาพในวันนี้”

กล่าวโดยสรุป แบบทดสอบเน้นถึงความสนุกสนาน มุ่งจัดความกลัวและพยายามให้เด็กเกิดความสะอึกสยบและกระตุ้นให้เกิดความอบอุ่นทางจิตใจ แบบทดสอบนี้ใช้เป็นแบบทดสอบกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้

2. การตรวจให้คะแนน การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

2.1 ความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบอย่างให้ได้คล่องแคล่ว รวดเร็ว และมีปริมาณการตอบสนองได้มากในเวลาจำกัด คะแนนความคิดคล่องตัว คือ คะแนนที่ได้จากการวาดภาพที่ชัดเจนสื่อความหมายได้ในแต่ละกิจกรรม เช่น กิจกรรมชุดที่ 1 ความคิดคล่องตัวมีเพียง 1 คะแนน กิจกรรมชุดที่ 2 คะแนนความคิดคล่องตัวสูงสุด 10 คะแนน และกิจกรรมชุดที่ 3 คะแนนความคิดคล่องตัว 30 คะแนน

2.2 ความคิดริเริ่ม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิด สิ่งแปลกใหม่ไม่ซ้ำกับผู้อื่นโดยใช้เกณฑ์คำตอบที่เด็กตอบมากตั้งแต่ 1-5 เปอร์เซ็นต์ จัดเป็นความคิดแปลก

และได้คะแนนมากที่สุดคำตอบที่นักเรียนตอบมากกว่า 5 เปอร์เซนต์จัดเป็นความคิดธรรมดาได้คะแนนต่ำตั้งแต่ศูนย์ขึ้นไป

2.3 ความคิดละเอียดลออ หมายถึง ความคิดในรายละเอียดที่นำมา ตกแต่งความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์ แล้วทำให้ภาพชัดเจนและได้ความหมายสมบูรณ์ ดังในภาพที่มีรายละเอียดแต่ละส่วนให้คะแนนส่วนละ 1 คะแนน การคิดคะแนนความคิดละเอียดลออในช่วงคะแนน เช่น มีรายละเอียดของภาพ 1 ถึง 5 แห่ง = 1 คะแนน เป็นต้น

แบบทดสอบนี้ อารี รังสินันท์ และคณะได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยระดับอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า มีความเชื่อมั่น ซึ่งคำนวณหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออเป็น 1.00, 0.99, 0.99 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์สูงและหาความเที่ยงตรงโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดคล่องแคล่วกับความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่วกับความคิดละเอียดลออและความคิดริเริ่มกับความคิดละเอียดลออ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3,123 คน ได้ค่าสหสัมพันธ์เป็น 0.80, 0.75, และ 0.70 ตามลำดับที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.001 และเมื่อแยกข้อมูลออกตามเขตภูมิศาสตร์ แยกตามประเภทโรงเรียน แยกตามระดับชั้นเรียนและแยกตามเพศแล้ว ปรากฏว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 3 ยังอยู่ในลักษณะเดิม คือ ได้ค่าสหสัมพันธ์ค่อนข้างสูงและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 กรมการฝึกหัดครู (2521, หน้า 45-50) จากการศึกษาเพื่อหาเกณฑ์ปกติของความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นความคิดคล่องแคล่วความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออของเด็กในระดับอนุบาลปีที่ 2 ได้ทำการสุ่มจำนวนโรงเรียนตามภูมิศาสตร์ทั้ง 6 ภาคและกรุงเทพมหานคร เมื่อได้โรงเรียนแต่ละภูมิศาสตร์แล้วจึงได้สุ่มนักเรียนประมาณ 10% ของนักเรียนทั้งหมดในแต่ละโรงเรียนได้นักเรียนทั้งหมดจำนวน 287 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานนั้น ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ ได้ 13.61, 8.21 และ 8.62 ตามลำดับ ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ ได้ 8.79, 7.11 และ 2.38 ตามลำดับ กรมการฝึกหัดครู (2521, หน้า 19)

กล่าวโดยสรุปความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่มีคุณลักษณะที่มีองค์ประกอบไม่คงที่แน่นอน จึงทำให้ยากต่อการวัด แต่มีผู้ได้พยายามสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดความคิดสร้างสรรค์ขึ้น เช่น เมดนิค (Mednick) ได้สร้างแบบทดสอบที่ชื่อว่า “ความสัมพันธ์เชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ กันมาก” วอลลาซ และ โคแกน (Wallach and Kogen) สร้างแบบทดสอบที่ประกอบด้วยคำถามต่างๆ แบบทดสอบย่อยทั้งหมด 5 ฉบับ และการตรวจให้คะแนนจะยึดตัวผู้ตรวจเป็นสำคัญ กิลฟอร์ด

และคริสเตนเสน (Christensen and Guilford) ได้สร้างแบบทดสอบเพื่อวัดความคิดคล่องแคล่วซึ่งประกอบด้วยแบบทดสอบย่อย 3 ชุด 11 ฉบับ แบ่งออกเป็นทางด้านภาษา 7 ฉบับ ด้านรูปภาพ 3 ฉบับ และโจทย์ปัญหา 1 ฉบับ เยลเลน และเออร์บัน (Jellen and Uran) ได้สร้างแบบทดสอบโดยต่อเติมภาพจากที่กำหนดไว้ 6 แห่ง และวัตองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ 7 องค์ประกอบและทอแรนซ์ (Torrance) ได้สร้างแบบทดสอบ 4 แบบ คือ แบบทดสอบโดยอาศัยรูปภาพ ภาษาเสียง และภาษาการปฏิบัติและเคลื่อนไหว

จากการศึกษาแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ผู้วิจัยได้เลือกแบบวัดความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ แบบ ก ของทอแรนซ์ (Torrance) เป็นแบบทดสอบในการศึกษาคั้งนี้ด้วยเนื่องจากเป็นแบบทดสอบที่ให้อิสระทางความคิดจินตนาการแก่เด็กเป็นอย่างมากในการสร้างสรรค์ ทั้งยังให้เด็กได้ตั้งชื่อภาพที่ตนเองวาด ซึ่งเป็นการสะท้อนความคิดจินตนาการของเด็กวิธีหนึ่ง มีสิ่งเร้าในแบบทดสอบเหมาะสมกับการค้นหาความคิดแบบอเนกมัยที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมในการศึกษาคั้งนี้ที่ครูได้กระตุ้นให้เด็กคิดอย่างหลากหลายทิศทางและกระตุ้นให้สังเกตสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัว และวิธีการทำแบบทดสอบเหมาะสมกับวัยเด็ก ซึ่งสามารถวัดได้ครอบคลุมองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ตามการศึกษาคั้งนี้เวลาที่ให้เด็กทำแบบทดสอบไม่มากเกินไปเหมาะสมกับวัยของเด็ก

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

กาหลง ทักษะ (2552) ได้ศึกษา เรื่อง การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย การศึกษาคั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย โดยเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 30 คน ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนคลองบ้านพร้าว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายเพื่อกำหนดกลุ่มทดลองได้รักการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นเวลา 8 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี แบบสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test dependent ผลการศึกษาคั้งนี้พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ศิริประภาพรรณ ตุ่มวิจิตร (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง โดยเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุ 4-5 ปี โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 15 คน จากจำนวน 18 คน โดยการทดสอบแล้วเลือกเด็กที่มีคะแนนต่ำอันดับสุดท้ายมา 15 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์ดอกไม้แห้งเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที รวม 24 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย แผนการสอนการจัดกิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์ดอกไม้แห้งและแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเยลเลนและเออร์บัน (Jellen and Urban) ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 แบบแผนการวิจัยในแบบแผนการสอบก่อน – หลัง กลุ่มเดียว (The one Group Pretest-Posttest Design) ผลการศึกษา พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉลี่ยรวมเท่ากับ 25.29 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คะแนนความคิดละเอียดลออ เฉลี่ยเท่ากับ 11.82 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ คะแนนความคิดยืดหยุ่น เฉลี่ยเท่ากับ 4.78 อยู่ในระดับต่ำ คะแนนความคิดริเริ่มเฉลี่ยเท่ากับ 7.16 อยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนความคิดคล่องตัวเฉลี่ยเท่ากับ 1.53 อยู่ในระดับต่ำ คะแนนแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์รวมเฉลี่ยเท่ากับ 40.78 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คะแนนความคิดละเอียดลออเฉลี่ยเท่ากับ 19.29 อยู่ในระดับสูง คะแนนความคิดยืดหยุ่น เฉลี่ยเท่ากับ 11.53 อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนความคิดริเริ่มเฉลี่ยเท่ากับ 9.09 อยู่ในระดับสูง และคะแนนความคิดคล่องตัวเฉลี่ยเท่ากับ .87 อยู่ในระดับต่ำมาก ตามลำดับ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์ดอกไม้แห้งแล้วมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ (ค่าเฉลี่ย 7.47) สูงขึ้นจากระดับต่ำเป็นระดับสูง ด้านความคิดยืดหยุ่น (ค่าเฉลี่ย 6.67) สูงขึ้นจากระดับต่ำเป็นระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ $P < .05$

ชลธิชา ชิวปรีชา (2554) ได้ศึกษา เรื่อง ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะด้วยใบตอง การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะด้วยใบตอง โดยเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะด้วยใบตอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้น อนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านดอนสง่าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 21 คน โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากใบตองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพ TCT –DP (Test of Creative Thinking – Drawing Production) ของเยลเลนและเจอร์บัน(Jellen; & Urban,1986) แบบแผนการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบ The One-group Pretest-Posttest Design สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ t-test สำหรับ Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังจากกิจกรรมศิลปะจากใบตองสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แสตปปี้ (Stapp, 1964 P. 5258-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และสติปัญญาของนักเรียนที่เรียนศิลปะและไม่เรียนศิลปะ พบว่า ความคิดสร้างสรรค์และสติปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่นักเรียนศิลปะได้คะแนนแนวความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าพวกที่ไม่เรียนศิลปะ

เคลลี่ (Kelley. 1986 P. 32-a) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการฝึกตามแบบแผนเสริมสร้างประสบการณ์ทางศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะเป็นเวลา 10 สัปดาห์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลปรากฏว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กที่เข้าร่วมตามแผนกับเด็กที่ไม่ได้เข้าร่วมตามแผนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิลเลียม (William. 1917 P.352-358) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มกับ คะแนนของหมวดวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปะศึกษา และดนตรี ผลปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดริเริ่มกับคะแนนรวมหมวดศิลปศึกษาและวิชาดนตรีมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะ สรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งกิจกรรมหนึ่งที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัย โดยมุ่งพัฒนาให้เด็กแสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาขึ้นได้ด้วยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสใช้ความคิดและจินตนาการที่อิสระ

ปราศจากข้อบังคับและการประเมิน โดยมีกระบวนการทำงานมากกว่าผลงานหรือความสวยงาม ผู้ศึกษาค้นคว้ามีความสนใจที่จะจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ในด้านการคิดและจินตนาการโดยคำนึงถึงธรรมชาติและความต้องการของเด็ก เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ดำเนินการตามลักษณะกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีดังนี้

แหล่งข้อมูล

การพัฒนากิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีแหล่งข้อมูลประกอบด้วย

1. ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของ กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ได้แก่

1.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตฯ และอาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

1.2 นางสุพัตรา ประเสริฐกุล ครูปฏิบัติการระดับปฐมวัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

1.3 นางกมลลักษณ์ นามวงศ์ ครูปฏิบัติการระดับปฐมวัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2. นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 ห้องดอกกรัก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 39 คน เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
2. แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิด

สร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กิจกรรมศิลปะจากธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนการพัฒนาดังนี้

1.1 วิเคราะห์ปัญหาที่พบจากการจัดกิจกรรมศิลปะในเด็กปฐมวัย เพื่อหาแนวทาง / วิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม

1.2 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และตัวอย่างการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย สาระการเรียนรู้รายปี / รายชั้น หน่วยการจัดประสบการณ์ จัดทำกำหนดการจัดประสบการณ์ วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญให้เข้ากับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความคิดสร้างสรรค์ คัดเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่จะใช้ในการศึกษาค้นคว้า โดยหลักการพิจารณามีความครอบคลุมทั้ง 4 สาระการเรียนรู้ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยและเป็นหน่วยที่น่าสนใจ

1.3 ออกแบบการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 3 หน่วย วิเคราะห์แต่ละหน่วยสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยได้ดังตาราง

ตาราง 2 แสดงโครงสร้างของแผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริม
ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

หน่วย	สาระที่ควรรู้	ส่งเสริม ความคิด สร้างสรรค์		กิจกรรมศิลปะ	วัสดุ ธรรมชาติ	การจัดกิจกรรมศิลปะ จากวัสดุธรรมชาติ
		คิดริเริ่ม	คิดเชื่อมโยงแล้ว คิดละเอียดลออ			
ต้นไม้ นานา	1.ชื่อและลักษณะ ของต้นไม้	✓		การพิมพ์ภาพ	ใบไม้	-ให้เด็กๆ เลือกใบไม้ ขนาดต่างๆ นำใบไม้มา ทาสีที่เตรียมไว้แล้วพิมพ์ ลงบนกระดาษ โดยให้ เด็กออกแบบและลงมือ ทำการพิมพ์ภาพจาก ใบไม้เป็นรูปภาพตาม ความคิดของตนเอง
	2.ชื่อและลักษณะ ของต้นไม้		✓	การตัดปะ ภาพ สัตว์	ใบไม้	-นำกิ่งไม้และใบไม้มาต่อ เติมทากาวติดลงบน กระดาษให้เป็นภาพสัตว์ ตามความคิดของตนเอง
	3.ชื่อและลักษณะ ของต้นไม้	✓		การสร้างภาพ	ใบไม้, กิ่งไม้	-กำหนดภาพ ☐ จำนวน 6 ภาพ บน กระดาษให้เด็กๆ นำใบไม้ และกิ่งไม้มาติดลงบน ☐ ให้ได้ภาพต่างๆ ตาม ความคิดของตนเอง

ตาราง 2 (ต่อ)

หน่วย	สาระที่ควรรู้	ส่งเสริม ความคิด สร้างสรรค์	กิจกรรมศิลปะ	วัสดุ ธรรมชาติ	การจัดกิจกรรมศิลปะ จากวัสดุธรรมชาติ		
		คิดริเริ่ม คิดค้นเองแล้ว คิดละเอียดลออ					
4.ชื่อและลักษณะ ของต้นไม้		✓	การปั้น สวนสัตว์	ดิน เหนียว,กึ่ง ไม้,ใบไม้	- ให้เด็ก ๆ นำดินเหนียว มาปั้นเป็นสวนสัตว์ตาม ความคิดของตนเอง		
5.ชื่อและลักษณะ ของต้นไม้		✓	✓	✓	การประดิษฐ์ ป่าไม้ในฝัน	ดิน,หิน,,กึ่ง ไม้,ใบไม้, ดอกไม้ หลากสี	- ให้เด็ก ๆ แบ่งกลุ่ม กลุ่ม ละ 8 คน ให้เด็ก ๆ แต่ละ กลุ่มช่วยกันนำดินมาปั้น เป็นรูปทรงต่าง ๆ วางลง บนจานกระดาษที่เตรียม ไว้ให้เด็ก นำใบไม้กับกิ่ง ไม้ไปต่อเติมบนดิน ตกแต่งให้สวยงามตาม ความคิดของเด็ก ๆ ภายในกลุ่ม
สีส่น ดอกไม้	6.ชื่อและลักษณะ ของดอกไม้	✓	การสร้างภาพ สัตว์เลี้ยงน่ารัก	ดอกไม้	- กำหนดภาพ ลง บนกระดาษ A4 จำนวน 6 ภาพให้เด็ก ๆ นำดอกไม้ มาติด ให้ได้ภาพ ต่างๆ ตามความคิดของ ตนเอง		

ตาราง 2 (ต่อ)

หน่วย	สาระที่ควรรู้	ส่งเสริม ความคิด		กิจกรรมศิลปะ	วัสดุ ธรรมชาติ	การจัดกิจกรรมศิลปะ จากวัสดุธรรมชาติ
		สร้างสรรค์	สร้างสรรค์			
7.ชื่อและลักษณะ ของดอกไม้	✓	คิดริเริ่ม คิดค้นองแล้ว คิดละเอียดลออ	การพิมพ์ภาพ ดอกไม้เงิร่า	ดอกไม้	- ผสมสีต่างๆ ด้วยน้ำแล้ว เทใส่กล่องนำฟองน้ำมา ซับสีจนเปียก ให้เด็กๆ เลือกดอกไม้ชนิดต่างๆ นำมาตกลงบนฟองน้ำจน สีติดดอกไม้แล้วนำมา พิมพ์ลงบนกระดาษ โดย ให้เด็กออกแบบและลง มือทำการพิมพ์ภาพจาก ดอกไม้เป็นภาพตาม ความคิดของตนเอง	
8.ชื่อและลักษณะ ของดอกไม้	✓	การปะติด ดอกไม้กับผีเสื้อ	ดอกไม้	-นำดอกไม้มาให้เด็กๆ เลือกหากาวแล้วให้เด็กๆ นำดอกไม้มาต่อเติมลง บนกระดาษให้เป็นภาพ ดอกไม้กับผีเสื้อตาม ความคิดของตนเอง		
9.ชื่อและลักษณะ ของดอกไม้	✓	การร้อย มือน้อยสร้าง มาลัย	ดอกไม้ชนิด ต่าง ๆ เช่น ดอก ดาวเรือง ดอก บานไม่รู้โรย ดอกรัก	ดอกไม้ชนิด ต่าง ๆ เช่น ดอก ดาวเรือง ดอกกุหลาบ ดอกบานไม่รู้โรย และ วัสดุอุปกรณ์ ตามที่ได้ จัดเตรียมไว้ให้เด็กๆ นำ ดอกไม้มาร้อยเป็นมาลัย ตามความคิดของตนเอง		

ตาราง 2 (ต่อ)

หัวข้อ	สาระที่ควรรู้	ส่งเสริม ความคิด สร้างสรรค์	กิจกรรมศิลปะ	วัสดุ ธรรมชาติ	การจัดกิจกรรมศิลปะ จากวัสดุธรรมชาติ
		คิดริเริ่ม คิดค้นองแล้ว คิดละเอียดลออ			
	10. ชื่อและ ลักษณะของ ดอกไม้	✓	การประดิษฐ์ จัดแจกัน ดอกไม้	ดินเหนียว, ใบไม้, ดอกไม้, กิ่งไม้	- ให้เด็กๆ แบ่งกลุ่ม กลุ่ม ละ 8 คน ให้เด็กๆ นำดิน เหนียวมาปั้นเป็นรูปทรง ต่างๆ นำดอกไม้มาต่อ เติมลงบนดินเหนียวให้ได้ แจกันดอกไม้ตาม ความคิดของเด็กๆ ภายในกลุ่ม
สี สันทิ	11. ลักษณะสี ของต้นไม้และ ดอกไม้	✓	การสร้างภาพ ต้นไม้แสนสวย	ใบไม้ ดอกไม้	- กำหนดภาพ ○ จำนวน 6 บนกระดาษให้ เด็กๆ นำกิ่งไม้ ใบไม้ ดอกไม้ มาติดลงบน ○ ให้ได้ภาพต่างๆ ตาม ความคิดของตนเอง
	12. ลักษณะสี ของต้นไม้และ ดอกไม้	✓	การพิมพ์ภาพ ต้นไม้ให้ดอกผล	กิ่งไม้ ใบไม้ ดอกไม้	- ให้เด็กๆ เลือก กิ่งไม้ ใบไม้ ดอกไม้ ที่เตรียมไว้ นำมาดลงบนฟองน้ำจน สีติดดอกไม้แล้วนำมาพิมพ์ ลงบนกระดาษ ทำการ พิมพ์ภาพจากกิ่งไม้ ใบไม้ ดอกไม้เป็นภาพ ตามความคิดของตนเอง

ตาราง 2 (ต่อ)

หน่วย	สาระที่ควรรู้	ส่งเสริม ความคิด สร้างสรรค์			กิจกรรมศิลปะ	วัสดุ ธรรมชาติ	การจัดกิจกรรมศิลปะ จากวัสดุธรรมชาติ
		คิดริเริ่ม	คิดค้นแล้ว	คิดละเอียดลออ			
13. ลักษณะสี ของต้นไม้และ ดอกไม้		✓	✓	✓	การปะติด ต้นไม้ให้ร่วมเงา	กิ่งไม้ ใบไม้ ดอกไม้	-ให้เด็ก ๆ นำกิ่งไม้ ใบไม้ ดอกไม้ มาติดลงบน กระดาษให้เป็นภาพ ต้นไม้ให้ร่วมเงาตาม ความคิดของตนเอง
14. ลักษณะสี ของต้นไม้และ ดอกไม้		✓	✓	✓	การปั้น ดอกไม้ นานาพันธุ์	ดินเหนียว ,ใบไม้ ดอกไม้	- ให้เด็ก ๆ นำดินเหนียว มาปั้นลงบนจานกระดาษ นำใบไม้และดอกไม้มา ติดตามความคิดของ ตนเอง
15. ชื่อและ ลักษณะของ ต้นไม้และดอกไม้		✓	✓	✓	การประดิษฐ์ สวนสวยด้วย มือเรา	ดินเหนียว หิน กิ่งไม้ ใบไม้ ดอกไม้	-ให้เด็ก ๆ นำดินเหนียว หิน กิ่งไม้ ใบไม้ ดอกไม้ มา ประดิษฐ์ต่อเติมตกแต่ง เป็นสวนสวยด้วยมือเรา ตามความคิดของตนเอง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ดังนั้นผู้วิจัยได้
คัดเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับแผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่
ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 3 หน่วย ได้แก่ หน่วย
ต้นไม้ นานา หน่วย สี สันดอกไม้ หน่วย สี สันธรรมชาติ การจัดกิจกรรม ในแต่ละครั้งรวมเป็นเวลา
50 นาที ต่อ 1 วัน ระหว่างเวลา 09.00-09.50 น. รวมเป็น 3 สัปดาห์ ซึ่งประกอบด้วยการจัด
กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นกระตุ้นการเรียนรู้ หมายถึง การนำเข้าสู่กิจกรรม โดยมีสิ่งเร้ากระตุ้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระที่ต้องการให้เด็กนักเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพลง นิทาน ของจริง ภาพ กิจกรรม งานศิลปะ จูงใจให้เด็กคิดและติดตาม โดยใช้คำถามหรือสนทนา

2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง การกระตุ้นให้เด็กสะท้อนคิดด้วยการโยงข้อความรู้ที่เด็กเคยเรียนมา กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เพื่อให้เด็กขยายความรู้ ความเข้าใจให้มากขึ้น ใช้คำถามให้เด็กตอบคำถามจากมโนทัศน์ของเด็กที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กเอง

3. ขั้นพัฒนาด้วยกิจกรรมศิลปะ หมายถึง การมอบหมายให้เด็กถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ หรือสาระที่เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามรูปแบบศิลปะที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

4. ขั้นสรุปสาระที่เรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนการสรุปความรู้ อาจใช้คำถามให้เด็กได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจสาระที่เรียนจากงานศิลปะที่ทำโดยครูกับเด็ก สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้

1.4 ดำเนินการเขียนแผนประกอบการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ โดยแสดงรายละเอียดจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยความสามารถในการคิดจินตนาการ ที่ผสมผสานความรู้และประสบการณ์ ซึ่งทำให้เกิดผลของการคิดค้นในรูปของการประดิษฐ์และดัดแปลงให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิม จำแนกได้เป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดละเอียดลออ

1.5 นำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำในส่วนที่บกพร่อง

1.6 นำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้ปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เทียบกับเกณฑ์

1.9 นำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในส่วนของการจัดเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหา

1.10 จัดทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เพื่อนำไปหาค่าดัชนีประสิทธิผล

1.11 นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 39 คน นำผลการทดลองก่อนและหลังเรียนมาหาดัชนีประสิทธิผล

1.12 นำกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย แก้ไขในส่วนที่บกพร่อง

1.13 จัดทำแผนการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการทดลอง

2. แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่มีผู้ศึกษาค้นคว้าได้ทำไว้ก่อนแล้วมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินคุณภาพ

2.2 กำหนดจุดประสงค์ในการประเมิน

2.3 กำหนดกรอบเนื้อหาและหัวข้อที่ต้องการประเมิน ดังนี้

2.3.1 แผนการจัดกิจกรรมสาระสำคัญ

2.3.2 จุดประสงค์

2.3.3 สาระการเรียนรู้

2.3.4 กิจกรรมและประสบการณ์

2.3.5 สื่อ

2.3.6 แหล่งเรียนรู้

2.3.7 การวัดและประเมินผล

2.4 สร้างแบบประเมินเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103) ดังนี้

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2.5 นำแบบประเมินที่สร้างเสร็จแล้วไปเสนอบริการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความชัดเจนทางภาษาและความถูกต้องตามเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.6 นำแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามกับจุดประสงค์ของการประเมินแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และคุณภาพระดับความเหมาะสม

2.7 นำรายการประเมินที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาจัดพิมพ์และนำไปเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ช่วงดังนี้

1. การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความเหมาะสมการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ติดต่อกับบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อทำการออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1.2 นัดหมายผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

1.3 ส่งกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย และแบบประเมินความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้ผู้เชี่ยวชาญ

1.4 รับกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย และแบบประเมินความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย คืนมาจากผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

1.5 นำแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มาหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.6 จัดทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย นำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและนำมาหาค่าดัชนีประสิทธิผล ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนนำมาวิเคราะห์ผล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ติดต่อผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขออนุญาต

2.2 ดำเนินการขอหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อนำไปยื่นให้ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย กับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์ ซึ่งเรียกว่าแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก (Torrance test of Creative thinking figural Form A) ก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

2.4 นำผลคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์ ซึ่งเรียกว่าแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก ของทอร์เรนซ์ (Torrance test of Creative thinking figural Form A) ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติมาคำนวณ เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมจากสูตรหาดัชนีประสิทธิผล E.I

2.5 จัดพิมพ์กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ในฉบับที่สมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบต่างๆ ของการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1.1 นำคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ที่คำนวณได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดค่าเฉลี่ยตามแนวของ บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 105-106) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00	หมายถึง	การจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50	หมายถึง	การจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50	หมายถึง	การจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50	หมายถึง	การจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50	หมายถึง	การจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

1.2 กำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ต้องมีค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ไม่เกิน 1.00

2. หาดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผู้ศึกษาค้นคว้าได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสูตรหาดัชนีประสิทธิผล E.I

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีสาระสำคัญดังนี้

แหล่งข้อมูล

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 (ห้องดอกบัว) ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก จำนวน 39 คน ซึ่งได้มาโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก. ของทอร์แรนซ์ (Torrance Test of Creative Thinking Figurai Form A)

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแบบทดสอบจากเอกสารงานวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะ โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก. ของทอร์แรนซ์ (Torrance Test of Creative Thinking Figurai Form A) เพื่อเป็นข้อมูลแนวทางในการคิดและออกแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

2. ศึกษาเอกสารความรู้เกี่ยวกับการออกแบบและสร้างแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

3. สร้างแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็นแบบทดสอบชนิดใช้ภาพประกอบด้วยกิจกรรม 3 ชุด คือ

กิจกรรมชุดที่ 1 การวาดภาพ (Picture Construction) โดยให้ต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด เป็นกระดาษมีภาพรูปร่าง จำนวน 10 รูป มีขนาดความยาวในแนวนอน ประมาณ 9 ซม. ความกว้างประมาณ 6 ซม. ให้นักเรียนลงมือวาดต่อเติมตกแต่งจากรูปให้มีความแปลกแตกต่างจากคนอื่น พร้อมทั้งตั้งชื่อภาพให้แปลกแตกต่างจากคนอื่นภายในเวลา 10 นาที

กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture Construction) โดยให้ต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นรูปเส้นในลักษณะต่าง ๆ จำนวน 10 ภาพ เป็นการต่อเติมภาพให้แปลกน่าสนใจและน่าตื่นตื้นที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แล้วตั้งชื่อภาพ ภายในเวลา 10 นาที

กิจกรรมชุดที่ 3 การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel Line) โดยให้ต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนานที่กำหนดให้ จำนวน 10 คู่ แต่ละคู่มีความสูง 2.5 ซม. เส้นคู่ขนานระยะห่าง 1.7 ซม. จำนวน 10 คู่ เน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพ และต่อเติมภาพให้แปลกแตกต่างไม่ซ้ำกัน ภายในเวลา 10 นาที

4. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบพิจารณาแก้ไขให้สมบูรณ์

5. ปรับปรุงแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ที่มีค่าดัชนีตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตร IOC (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, มปป, หน้า 181) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1	เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบข้อนั้นวัดตรงตามจุดประสงค์
ให้คะแนน 0	เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบข้อนั้นวัดตรงตามจุดประสงค์
ให้คะแนน -1	เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบข้อนั้นวัดไม่ตรงตามจุดประสงค์

6. ปรับปรุงแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ตามคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแบบทดสอบไปทำการทดสอบกับนักเรียนระดับปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 40 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

7. นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 30 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม นำคะแนนจากการทดสอบ มาตรวจเพื่อวิเคราะห์หาความเที่ยงทั้งฉบับ (Reliability)

8. จัดทำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ได้ดำเนินการวิจัยตามแบบแผนการวิจัยแบบ One – Group Pretest – Posttest Design (ลั้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 249) ตามตาราง ดังนี้

ตาราง 3 แสดงแบบแผนการวิจัยที่ใช้ในการวิจัย

ทดสอบก่อนเรียน	การทำกิจกรรม	ทดสอบหลังเรียน
T1	X	T2

เมื่อ T1 แทน การทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลอง
 X แทน ใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
 T2 แทน การทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย หลังการทดลอง

การดำเนินการทดลอง
 ดำเนินการสอนตามกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 39 คน ด้วยแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 30 ข้อ โดยใช้เวลา ข้อละ 2 นาที

2. สอนโดยใช้กิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย กับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 39 คน โดยจัดกิจกรรมศิลปะวัฒนธรรมชาติในช่วงของกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยใช้เวลาดทดลองทั้งสิ้น 3 สัปดาห์ สัปดาห์ ละ 5 วัน วันละ 50 นาที รวมทั้งหมด 15 ครั้ง ตั้งแต่เวลา 09.00 – 09.50 น. ดังตาราง

ตาราง 4 แสดงรายละเอียดระยะเวลาการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่	หน่วยการเรียนรู้	วันที่ทดลอง	เรื่อง	เวลา
1	ต้นไม้نانา	9 ม.ค. 2560	การพิมพ์ภาพ	09.00 – 09.50 น.
		10 ม.ค. 2560	การตัดปะ ภาพสัตว์	09.00 – 09.50 น.
		11 ม.ค. 2560	การสร้างภาพจากใบไม้	09.00 – 09.50 น.
		12 ม.ค. 2560	การปั้นสวนสัตว์	09.00 – 09.50 น.
		13 ม.ค. 2560	การประดิษฐ์ป่าไม้ ในฝัน	09.00 – 09.50 น.
2	สีสันทดอกไม้	16 ม.ค. 2560	การสร้างภาพสัตว์เลี้ยง	09.00 – 09.50 น.
		17 ม.ค. 2560	การพิมพ์ภาพดอกไม้	09.00 – 09.50 น.
		18 ม.ค. 2560	การปะติดภาพดอกไม้	09.00 – 09.50 น.
		19 ม.ค. 2560	การร้อยมาลัยดอกไม้	09.00 – 09.50 น.
		20 ม.ค. 2560	การประดิษฐ์แจกัน	09.00 – 09.50 น.
3	สีสันทธรรมชาติ	23 ม.ค. 2560	การพิมพ์ภาพต้นไม้ ให้ดอกผล	09.00 – 09.50 น.
		24 ม.ค. 2560	การปะติดภาพต้นไม้ ให้ร่มเงา	09.00 – 09.50 น.
		25 ม.ค. 2560	การสร้างภาพต้นไม้ แสนสวย	09.00 – 09.50 น.
		26 ม.ค. 2560	การปั้นดอกไม้ นานาพันธ์	09.00 – 09.50 น.
		27 ม.ค. 2560	การประดิษฐ์สวนสวย ด้วยมือเรา	09.00 – 09.50 น.

3. เมื่อเสร็จสิ้นการสอนกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย แล้วทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ด้วยแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอร์

แรนซ์ โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก (Torrance test of Creative thinking figural Form A) จำนวน 30 ข้อ ฉบับเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน แล้วตรวจแบบทดสอบเป็นคะแนนหลังเรียน

4. นำคะแนนจากการทดสอบไปทำการวิเคราะห์ โดยวิธีการทางสถิติ เพื่อสรุปผลการค้นคว้า

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในชั้นการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนกิจกรรมศิลปะ โดยการใช้สถิติ t-test แบบ Dependent (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 104)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาค่าความเหมาะสมในองค์ประกอบต่างๆ ของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ย (ปกรณ์ ประจันบาน, 2552, หน้า 214)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
X	แทน	คะแนนของแต่ละคน
$\sum X$	แทน	ผลรวมคะแนนของทุกคน
N	แทน	จำนวนผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) (ปกรณ์ ประจันบาน, 2552, หน้า 214)

$$S.D = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ S.D	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X	แทน	คะแนนของแต่ละคน
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
n	แทน	จำนวนนักเรียน

2. การหาดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index = E.I.) (เพชัญ กิจกระการ, 2546, หน้า 31-35)

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลของคะแนนหลังทดสอบทุกคน} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนทดลองทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนทดลองของทุกคน}}$$

3. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบทดสอบ มีดังนี้

3.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ใช้สูตรดังนี้ (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, ม.ป.ป., หน้า 181)

$$\text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าความตรงเชิงเนื้อหาของข้อสอบ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การแปลความหมายของค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ถือว่า วัดได้สอดคล้องกัน

4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

4.1 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติของเด็กปฐมวัยเรียน โดยการใช้สถิติ t-test แบบ Dependent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 104)

$$1-N = D$$

$$\text{เป็นจำนวนเต็มบวก} = N$$

$$\text{เป็นความแตกต่างของจำนวนเต็ม} = D$$

$$\frac{\sum_{D=1}^{N-1} \sqrt{D^2 - (D-1)^2}}{\sum D} = 1$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนากิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยนำเสนอ
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ
ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

1. ผลการสร้างกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของ
เด็กปฐมวัย
2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมในองค์ประกอบต่างๆ ของกิจกรรมศิลปะจาก
วัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
3. ผลการหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริม
ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังกิจกรรม
ศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

1. ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังกิจกรรม
ศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่
ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
ปฐมวัย ได้ผลดังนี้

1. ผลการสร้างกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
ปฐมวัยในครั้งนี้ ทำให้ได้กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
ปฐมวัยจำนวน 15 กิจกรรม ซึ่งกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นในแต่ละกิจกรรม มีกระบวนการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้นการเรียนรู้ หมายถึง การนำเข้าสู่กิจกรรม โดยมีสิ่งเร้ากระตุ้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระที่ต้องการให้เด็กนักเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพลง นิทาน ของจริง ภาพ กิจกรรม งานศิลปะ จูงใจให้เด็กคิดและติดตาม โดยใช้คำถามหรือสนทนา

ขั้นที่ 2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง การกระตุ้นให้เด็กสะท้อนคิดด้วยการโยงข้อความรู้ที่เด็กเคยเรียนมา กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เพื่อให้เด็กขยายความรู้ ความเข้าใจให้มากขึ้น ใช้คำถามให้เด็กตอบคำถามจากมโนทัศน์ของเด็กที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาด้วยกิจกรรมศิลปะ หมายถึง การมอบหมายให้เด็กถ่ายโยงความรู้ความเข้าใจ หรือสาระที่เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามรูปแบบศิลปะที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปสาระที่เรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนการสรุปความรู้ อาจใช้คำถามให้เด็กได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจสาระที่เรียนจากงานศิลปะที่ทำโดยครูกับเด็ก สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่พัฒนาขึ้นนี้ จะเขียนอยู่ในรูปแบบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีทั้งหมด 15 กิจกรรม ดังนี้

1.1 หน่วยต้นไม้นานา มี 5 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการพิมพ์ภาพจากใบไม้ กิจกรรมการตัดปะภาพสัตว์ กิจกรรมการสร้างภาพจากใบไม้ กิจกรรมการปั้นสวนสัตว์ กิจกรรมการประดิษฐ์ป่าไม้ในฝัน

1.2 หน่วยสีสันทอกไม้ มี 5 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการสร้างภาพสัตว์เลี้ยงน่ารัก กิจกรรมการพิมพ์ภาพดอกไม้เร่ร่อน กิจกรรมการประดิษฐ์ดอกไม้กับผีเสื้อ กิจกรรมการร้อยมือน้อยสร้างมาลัย กิจกรรมการประดิษฐ์แจกันดอกไม้

1.3 หน่วยสีสันทธรรมชาติ มี 5 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการสร้างภาพต้นไม้แสนสวย กิจกรรมการพิมพ์ภาพต้นไม้ให้ดอกผล กิจกรรมการประดิษฐ์ต้นไม้ให้ร่มเงา กิจกรรมการปั้นดอกไม้ต้นนานาพันธุ์ กิจกรรมการประดิษฐ์สวนสวยด้วยมือเรา

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมในองค์ประกอบต่างๆ ของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยได้นำการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมจำนวน 3 ท่าน ปรากฏ ดังตาราง

ตาราง 5 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน

รายการที่ประเมิน	N = 3		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
1. กิจกรรมสอดคล้องกับแนวทางการจัดประสบการณ์โดยใช้ศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย	4.67	0.58	มากที่สุด
2. กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนที่ชัดเจน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้นการเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
3. มีสิ่งเร้ากระตุ้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระที่ต้องการให้เด็กนักเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพลง นิทาน ของจริง ภาพ กิจกรรม งานศิลปะ จูงใจให้เด็กคิดและติดตาม โดยใช้คำถามหรือสนทนา ขั้นที่ 2 ขั้นนำเข้าสู่มนต์สั่น	4.33	0.57	มาก
4. การกระตุ้นให้เด็กสะท้อนคิดด้วยการโยงข้อความรู้ที่เด็กเคยเรียนมา กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เพื่อให้เด็กขยายความรู้ความเข้าใจให้มากขึ้น ใช้คำถามให้เด็กตอบคำถามจากมนต์สั่นของเด็กที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กเอง ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาด้วยกิจกรรมศิลปะ	4.67	0.58	มากที่สุด
5. การมอบหมายให้เด็กถ่ายทอดข้อความรู้ความเข้าใจหรือสาระที่เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามรูปแบบศิลปะที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปสาระที่เรียนรู้	4.33	0.57	มาก
6. ขั้นตอนการสรุปความรู้ อาจใช้การถามให้เด็กได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจสาระที่เรียนจากงานศิลปะที่ทำโดยครูกับเด็ก สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้	4.33	0.57	มาก
เฉลี่ย	4.50	0.57	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการที่ประเมิน	N = 3		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
แผนการจัดกิจกรรมสาระสำคัญ			
7. ผังการวิเคราะห์ครอบคลุมสาระของเรื่อง	4.67	0.58	มากที่สุด
8. สอดคล้องและครอบคลุมกับจุดประสงค์	4.33	0.57	มาก
9. สอดคล้องและครอบคลุมกับสาระการเรียนรู้	4.33	0.57	มาก
เฉลี่ย	4.44	0.57	มาก
สาระสำคัญ			
10. สอดคล้องกับสาระของเรื่อง	4.33	0.57	มาก
11. สอดคล้องกับจุดประสงค์	4.67	0.58	มากที่สุด
12. สอดคล้องและครอบคลุมกับสาระการเรียนรู้	4.33	0.57	มาก
เฉลี่ย	4.44	0.57	มาก
จุดประสงค์การเรียนรู้			
13. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แต่ละด้านอย่างชัดเจน	3.67	0.58	มาก
14. นักเรียนมีความคิดริเริ่ม คิดคล่องแคล่ว คิดละเอียดลออ	4.33	0.57	มาก
15. มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.33	0.38	มาก
สาระที่ควรรู้			
16. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.33	0.57	มาก
17. นักเรียนเกิดการเรียนรู้	4.33	0.57	มาก
18. มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.00	0.00	มาก
เฉลี่ย	4.22	0.38	มาก
กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้			
19. สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.33	0.57	มาก
20. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.33	0.57	มาก
21. สอดคล้องกับความคิดสร้างสรรค์	4.33	0.57	มาก
22. เป็นไปตามขั้นตอนการจัดกิจกรรม	5.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการที่ประเมิน	N = 3		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
23. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์	4.67	0.58	มากที่สุด
24. มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
25. เวลาที่ใช้ทำกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.00	0.00	มาก
เฉลี่ย	4.47	0.41	มาก
สื่อการเรียนการสอน / แหล่งการเรียนรู้			
26. สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.33	0.57	มาก
27. มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
28. ส่งเสริมนักเรียนเกิดการเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.56	0.57	มากที่สุด
การวัดผลประเมินผล			
29. วิธีการวัดผลและประเมินผลมีความสอดคล้องตามจุดประสงค์	4.33	0.57	มาก
30. เครื่องมือการวัดผลประเมินผลสอดคล้องกับวิธีวัด	4.33	0.57	มาก
31. เกณฑ์การวัดผลประเมินผลเหมาะสมกับวัย	3.67	0.58	มาก
เฉลี่ย	4.11	0.57	มาก
รวมเฉลี่ย	4.38	0.50	มาก

จากตาราง พบว่า ผลการพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัตถุประสงค์ชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D.= 0.50) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ สื่อการเรียนการสอน / แหล่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.56$, S.D.= 0.57) และด้านความเหมาะสมต่ำสุดคือ การวัดผลประเมินผล ($\bar{X} = 4.11$, S.D.= 0.57)

3. ผลการหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ในการหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิษณุโลก จำนวน 1 ห้องเรียน 39 คน ปรากฏผลดังตาราง

ตาราง 6 แสดงดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ทดลองกับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิษณุโลก จำนวน 39 คน

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ผลรวมของคะแนน		ดัชนีประสิทธิผล
		ก่อนทำกิจกรรม	หลังทำกิจกรรม	
39	96	1285	3209	0.7824

จากตาราง 6 พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีค่าเท่ากับ 0.7824 แสดงว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นหลังจากการได้ร่ำการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 78.24

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ผลเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยนำไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 39 คน ปรากฏดังตาราง

ตาราง 7 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง
กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน จำนวน 39 คน

ความคิดสร้างสรรค์		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{d}$	S.D. _d	t	Sig. (1-tailed)
ความคิดริเริ่ม	ก่อนเรียน	12.44	1.94	22.00	3.17	43.33 [*]	0.0000
	หลังเรียน	34.44	2.10				
ความคิดคล่องแคล่ว	ก่อนเรียน	13.33	2.96	23.15	3.92	36.85 [*]	0.0000
	หลังเรียน	36.49	2.68				
ความคิดละเอียดลออ	ก่อนเรียน	7.18	1.43	4.18	2.00	13.06 [*]	0.0000
	หลังเรียน	11.36	1.27				
รวม	ก่อนเรียน	32.95	3.55	49.33	5.36	57.51 [*]	0.0000
	หลังเรียน	24.38	3.81				

*P ≤ .05

จากตาราง 7 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ หลังเรียนเด็กนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ที่สูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่าความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนพัฒนาสูงขึ้น และเมื่อพิจารณาความคิดสร้างสรรค์เป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดละเอียดลออ ปรากฏว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน หลังเรียนนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้านสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมีการพัฒนาที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

บทที่ 5

บทสรุป

การพัฒนากิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนในการวิจัย และสรุปการวิจัยได้ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ในการสร้างกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผู้ศึกษาศึกษาหลักการ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาลักษณะหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (4-5 ปี) แนวทางการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาในระดับปฐมวัย และได้สร้างกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กนักเรียนเกิดจินตนาการจากการกระตุ้นการเรียนรู้โดยมีสิ่งเร้าจากงานศิลปะ และเชื่อมโยงความรู้ที่นักเรียนเคยเรียนมา กับสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ใหม่ นำไปสู่งานศิลปะ ในแต่ละกิจกรรมมีกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นกระตุ้นการเรียนรู้ หมายถึง การนำเข้าสู่กิจกรรม โดยมีสิ่งเร้ากระตุ้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระที่ต้องการให้เด็กนักเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพลง นิทาน ของจริง ภาพ กิจกรรม งานศิลปะ จูงใจให้เด็กคิดและ

ติดตาม โดยใช้คำถามหรือสนทนา ชั้นตอนที่ 2 ช้่นนำเข้าสู่โมโนทัศน์ หมายถึง การกระตุ้นให้เด็กสะท้อนคิดด้วยการโยงข้อความรู้ที่เด็กเคยเรียนมา กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เพื่อให้เด็กขยายความรู้ความเข้าใจให้มากขึ้น ใช้คำถามให้เด็กตอบคำถามจากโมโนทัศน์ของเด็กที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กเอง ชั้นตอนที่ 3 ชั้นพัฒนาด้วยกิจกรรมศิลปะ หมายถึง การมอบหมายให้เด็กถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ หรือสาระที่เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามรูปแบบศิลปะที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ชั้นตอนที่ 4 ชั้นสรุปสาระที่เรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนการสรุปความรู้ อาจใช้การถามให้เด็กได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจสาระที่เรียนจากงานศิลปะที่ทำโดยครูกับเด็ก สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ กิจกรรมที่สร้างขึ้นเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่ละด้าน คือ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดละเอียดลออ ซึ่งแต่ละกิจกรรมจะเขียนอยู่ในรูปแบบแผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติทั้งหมด 15 กิจกรรม ดังนี้

1.1 หน่วยต้นไม้ขนาดใหญ่ มี 5 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการพิมพ์ภาพจากใบไม้ กิจกรรมการตัดปะภาพสัตว์ กิจกรรมการสร้างภาพจากใบไม้ กิจกรรมการปั้นสวนสัตว์ กิจกรรมประดิษฐ์ป่าไม้ในฝัน

1.2 หน่วยสีเส้นดอกไม้ มี 5 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการสร้างภาพสัตว์เลี้ยงนารัก กิจกรรมการพิมพ์ภาพดอกไม้เร่ร่อน กิจกรรมการปะติดดอกไม้กับผีเสื้อ กิจกรรมการร้อยมือน้อยสร้างมาลัย กิจกรรมการประดิษฐ์แจกันดอกไม้

1.3 หน่วยสีเส้นธรรมชาติ มี 5 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการสร้างภาพต้นไม้แสนสวย กิจกรรมการพิมพ์ภาพต้นไม้ให้ดอกผล กิจกรรมการปะติดต้นไม้ให้ร่มเงา กิจกรรมการปั้นดอกไม้ขนาดใหญ่ กิจกรรมการประดิษฐ์สวนสวยด้วยมือเรา

นำกิจกรรมที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมจากนั้นนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ หลังปรับปรุงแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของเนื้อหา และเวลา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองกับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 39 คน เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ในการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีหลักการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะ โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก. ของทอร์แรนซ์ (Torrance Test of Creative Thinking Figurai Form A) โดยศึกษาลักษณะของแบบทดสอบ การใช้แบบทดสอบ เกณฑ์การประเมินแบบทดสอบ ผู้ศึกษาค้นคว้านำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 5 คน (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) เพื่อหาความชำนาญในการใช้แบบทดสอบ จากนั้นนำผลการทดสอบความคิดสร้างสรรค์มาหาความเชื่อมั่นในการตรวจระหว่างผู้ศึกษากับผู้เชี่ยวชาญ โดยการใช้สถิติ t-test แบบ Dependent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 104) จากนั้นนำไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 1 ห้องเรียน 39 คน เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างก่อนและหลังทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 15 กิจกรรม
2. แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
3. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก (Torrance test of Creative thinking figural Form A) อ้างใน อารี พันธุ์มณี, 2537, หน้า 192-194)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการหาค่าความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรม โดยใช้สูตรการหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรม E.I.

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังกิจกรรมการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะ โดยใช้สถิติ t-test แบบ dependent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 104)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ดังนี้

1.1 ผลการสร้างกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในครั้งนี้ ทำให้ได้กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยจำนวน 15 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมการสร้างภาพสัตว์เลื้อยงา 2) กิจกรรมการพิมพ์ภาพดอกไม้เรียว 3) กิจกรรมการประดิษฐ์ดอกไม้กับผีเสื้อ 4) กิจกรรมการร้อยมือน้อยสร้างมาลัย 5) กิจกรรมการประดิษฐ์แจกันดอกไม้ 6) กิจกรรมการสร้างภาพสัตว์เลื้อยงา 7) กิจกรรมการพิมพ์ภาพดอกไม้เรียว 8) กิจกรรมการประดิษฐ์ดอกไม้กับผีเสื้อ 9) กิจกรรมการร้อยมือน้อยสร้างมาลัย 10) กิจกรรมการประดิษฐ์แจกันดอกไม้ 11) กิจกรรมการสร้างภาพต้นไม้แสนสวย 12) กิจกรรมการพิมพ์ภาพต้นไม้ให้ดอกผล 13) กิจกรรมการประดิษฐ์ต้นไม้ให้ร่มเงา 14) กิจกรรมการปั้นดอกไม้ นานาพันธุ์ 15) กิจกรรมการประดิษฐ์สวนสวยด้วยมือเรา ในแต่ละกิจกรรมมีขั้นตอนและกระบวนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นกระตุ้นการเรียนรู้ หมายถึง การนำเข้าสู่กิจกรรม โดยมีสิ่งเร้ากระตุ้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระที่ต้องการให้เด็กนักเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพลง นิทาน ของจริง ภาพ กิจกรรม งานศิลปะ จูงใจให้เด็กคิดและติดตาม โดยใช้คำถามหรือสนทนา ขั้นตอนที่ 2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง การกระตุ้นให้เด็กสะท้อนคิดด้วยการโยงข้อความรู้ที่เด็กเคยเรียนมา กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เพื่อให้เด็กขยายความรู้ความเข้าใจให้มากขึ้น ใช้คำถามให้เด็กตอบคำถามจากมโนทัศน์ของเด็กที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กเอง ขั้นตอนที่ 3 ขั้นพัฒนาด้วยกิจกรรมศิลปะ หมายถึง การมอบหมายให้เด็กถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ หรือสาระที่เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามรูปแบบศิลปะที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 4 ขั้นสรุปสาระที่เรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนการสรุปความรู้ อาจใช้คำถามให้เด็กได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจสาระที่เรียนจากงานศิลปะที่ทำโดยครูกับเด็ก สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้

1.2 กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่พัฒนาขึ้นในภาพรวมมีค่าความเหมาะสมขององค์ประกอบต่างๆ ของกิจกรรมอยู่ในระดับ

เหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.50) และเช่นเดียวกันทุกองค์ประกอบของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติมีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.3 ผลการตรวจสอบเนื้อหา ภาษา และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกับนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 5 คน พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษา และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ด้านภาษา เด็กฟังคำสั่งในการทำกิจกรรมศิลปะ ไม่ค่อยเข้าใจ ภาษาที่ใช้มีความเข้าใจยาก ไม่เข้าใจความหมายของภาษา จึงฟังคำสั่งในการทำกิจกรรมศิลปะไม่ค่อยเข้าใจ ด้านเวลา กิจกรรมบางกิจกรรมเวลาไม่เพียงพอ จึงทำให้การทำกิจกรรมศิลปะได้ไม่ทันตามเวลาที่กำหนด ซึ่งปรับปรุงในส่วนที่ยาก ไม่เข้าใจ ให้เป็นที่เข้าใจง่าย มีความชัดเจน เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ในด้านของเวลา มีการแก้ไขโดยเพิ่มเวลาในการทำกิจกรรมศิลปะให้มากขึ้น

1.4 ดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเท่ากับ 0.7824 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 78.24

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่เรียนด้วยกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย พบว่า ความคิดสร้างสรรค์โดยรวมและรายด้านของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการพัฒนากิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญที่ค้นพบมาอภิปรายผล โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ พบว่า มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.50) และเช่นเดียวกันทุกองค์ประกอบของกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด และเมื่อนำไปทดลองใช้กับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 1 ห้องเรียน 39 คน พบว่า กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่สร้างขึ้นมีค่าดัชนีประสิทธิผลโดยรวมเท่ากับ 0.7824 แสดงว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นหลังจากการ

สร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังจากกิจกรรมศิลปะจากใบตองสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์โดยรวมและรายด้านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย หลังเรียนด้วยกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ที่ผู้ศึกษาได้ทำการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นขั้นตอนในกระบวนการจัดกิจกรรมศิลปะ ในแต่ละกิจกรรมได้นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการโดยมีสิ่งเร้ากระตุ้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระที่ต้องการให้เด็กนักเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพลง นิทาน ของจริง ภาพ กิจกรรม งานศิลปะ จูงใจให้เด็กคิดเกิดจินตนาการและติดตาม โดยใช้คำถามหรือสนทนา ดังที่ เลิศ อนันตะ (2553 หน้า 44) กล่าวว่า การนำศิลปะมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางการศึกษา เพื่อพัฒนาด้านต่าง ๆ แต่ไม่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นศิลปินหรือจิตรกร สอดคล้องกับ สรวงพร กุศลสง (2553 หน้า 114) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะเป็นกระบวนการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์จินตนาการธรรมชาติ ประสบการณ์ อารมณ์ ความรู้สึก เพื่อสื่อสาร และแสดงออกผ่านสื่อวัสดุให้ผู้อื่นเข้าใจเกิดเป็นผลงานที่ออกมา ซึ่งการจัดกิจกรรมศิลปะจะไม่มีกำบังบังคับให้เด็กทำ แต่เป็นกิจกรรมเสรีที่เด็กทุกคนสามารถจะทำได้เมื่อตัวเองเกิดความต้องการพอใจ และสนใจ โดยใช้ศิลปะ หรือวิธีการต่างๆ เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรม เช่น การวาดภาพ ระบายสี พิมพ์ภาพ บั่น พับ ฉีก ตัดปะ การประดิษฐ์ โดยเด็กจะใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ และเคลื่อนไหวร่างกายในการควบคุมลำตัว แขน นิ้วมือ ให้ประสานสัมพันธ์กันกับการใช้เครื่องมือต่างๆ เพื่อสร้างผลงานทางศิลปะตามความต้องการของตนเอง และสอดคล้องกับ มะลิฉัตร เอื้ออานนท์ (2557 หน้า 173) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะจะช่วยพัฒนาความพร้อมในตัวเด็ก ความคล่องในการใช้ความคิด สายตา และมือให้ประสานสัมพันธ์กัน ความพร้อมนี้จะเป็นพื้นฐานขั้นต้นให้เด็กสามารถพัฒนาอย่างสูงสุด และยังสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2546 หน้า 50) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะ เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยศิลปะ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การฉีก ตัด ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะสมกับพัฒนาการ สอดคล้องกับ มะลิฉัตร เอื้ออานนท์ (2547 หน้า 173) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จะช่วยพัฒนาความพร้อมในตัวเด็ก ความคล่องในการใช้ความคิด สายตา และมือให้ประสานสัมพันธ์กัน ความพร้อมนี้จะเป็นพื้นฐานขั้นต้นให้เด็กสามารถพัฒนาได้อย่างสูงสุดตามศักยภาพของเขา

สอดคล้อง Peterson (1958, P. 101 อ้างถึงใน อนุรักษ์ฯ สารคดี, 2548, หน้า 32) กล่าวว่า การแสดงออกทางศิลปะศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมืออันเหมาะสมกับวัย และธรรมชาติของเด็กมากที่สุด กิจกรรมหนึ่งการส่งเสริมให้เด็กๆ ได้แสดงออกด้วย การวาดรูป ร้องเพลง เต้นรำ ต่อเติมเสริมแต่ง ประติมากรรม หรือเล่นสนุกกับกิจกรรมต่างๆ ล้วนเป็นกระบวนการที่เรียกว่า ศิลปะศึกษาทั้งสิ้น สอดคล้องกับ สิริมา พันโสรี (2546 หน้า 23) ได้กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึก ความคิด จินตนาการกระบวนการของศิลปะจะส่งเสริม พัฒนาการเด็กได้ครบทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคม และสติปัญญา ทำให้เด็กกล้าคิดกล้าทำ กล้าแสดงออกและที่สำคัญกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ พัฒนาการด้านความรู้ที่มีการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวตนเอง สอดคล้องกับ เพ็ญทิพา อ่วมมณี (2547 หน้า 31) ได้กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ ความสำคัญกิจกรรมหนึ่งที่เด็กนำเอาธรรมชาติที่มีอยู่ในตนเองเก็บเกี่ยวความรู้ต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก จึงเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถและสอดคล้องกับพัฒนาการเด็กอย่างยิ่ง ซึ่งศิลปะนั้นเป็นสื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็ก ช่วยเสริมประสิทธิภาพในการคิดซึ่งเป็นการคิดที่มีความหมายสำหรับเด็กเอง และส่งเสริมประสบการณ์ในการใช้เครื่องมือต่างๆ รู้จักวัสดุต่างๆ อีกทั้งเป็นประสบการณ์ทางด้านสังคม – ซึ่งสอดคล้องกับ พัฒนาการทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม และร่างกาย กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จึงเป็น อีกหนึ่งกิจกรรมที่มีความสำคัญและมีคุณค่ามากมายนับแต่เด็กปฐมวัย สอดคล้อง วิรุณ ตั้งเจริญ (2554 หน้า 31-34) ได้กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะเป็นสื่อกลางที่จะสะท้อนคุณค่าไปสู่บุคลิกภาพของเด็ก ศิลปะจะเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้แก่เด็กปฐมวัย ดังนี้ สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางการแสดงออก เมื่อการแสดงออกด้านศิลปะเป็นกระบวนการที่ต้องตัดสินใจ เสนอความคิด ตัดสินใจที่จะกระทำและแสดงออกตามความคิดคำนึงหรือเหตุผลของแต่ละคน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่กระตุ้นให้เด็กกล้าแสดงออกในทุกๆ ด้าน เสริมสร้างลักษณะนิสัยด้านความคิดสร้างสรรค์เป็นคนพร้อมที่จะแสวงหาสิ่งใหม่ที่ดีกว่าเหมาะสมกว่าและเป็นการปลูกฝังในพฤติกรรมของคนเราได้เมื่อได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวางและอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมศิลปะเป็นวิธีทางหนึ่งที่พร้อมมูลในทางที่จะสั่งสมความคิดให้กับเด็กปฐมวัย สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านจินตนาการสิ่งต่าง ๆ ที่คนเราสร้างสรรค์ขึ้นมาย่อมเริ่มต้นด้วยจินตนาการก่อนและย่อมมีเหตุมีผลหรือความจริงเป็นพื้นฐานเป็นเรื่องของการคาดคิด ความหวังหรือปรารถนาที่จะให้เกิดสิ่งที่ตั้งตามศิลปะย่อมผลักดันเด็กไปสู่ความคิดคำนึงที่กว้างไกล มีผลต่อเด็กและสืบต่อไปในอนาคต สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านสุนทรียภาพ สุนทรียภาพเป็นเรื่องราวของความรู้สึกส่วนบุคคล เป็นความรู้สึกอย่างละเอียดและจับ

ไวเมื่อสัมผัสกับสภาพแวดล้อมและจะรู้สึกสัมผัสในความงาม ความเป็นระเบียบ ประณีตและคุณค่าของสิ่งนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ศิลปะ วัตถุ หรือรูปแบบของความคิดต่างๆ ซึ่งต่างก็มีความงามและคุณค่าอยู่มากน้อยแตกต่างกันออกไป ผู้ที่มีสุนทรียภาพอยู่ในตัว จึงพร้อมที่จะรับรู้และซาบซึ่งคุณค่าอยู่มากน้อยแตกต่างกันออกไป ผู้ที่มีสุนทรียภาพอยู่ในตัว จึงพร้อมที่จะรับรู้และซาบซึ่งคุณค่าทางด้านต่างๆ ของสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัว ศิลปะเป็นสิ่งสำคัญสิ่งแรกที่ยอมรับกันว่าเป็นตัวกระตุ้นความรู้สึกสัมผัสทางด้านนี้ การสร้างสรรคศิลปะของเด็กจึงเป็นการสะสมคุณภาพของสุนทรียภาพในตัวบุคคลโดยตรง เพื่อชีวิตและจิตใจ สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านความประณีต การทำงานศิลปะต้องอาศัยความตั้งใจในการใช้ความพยายาม การสังเกต และความประณีตเรียบร้อยอยู่ตลอดเวลา สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านการทำงาน กิจกรรมศิลปะต้องอาศัยความรัก ความพยายามที่จะทำกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติด้วยมือ เมื่องานเสร็จเด็กจะเกิดความรู้สึกภูมิใจซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานชิ้นต่อไป สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านการทำงาน การทำกิจกรรมศิลปะไม่ใช่การเรียนรู้เพียงคนเดียวต้องมีการพูดคุยปรึกษาหารือ หยิบยื่นสิ่งต่างๆ ต่อกันเป็นการส่งเสริมให้เด็กสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่ระดับพื้นฐาน นอกจากนี้ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547) กล่าวว่า วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยนำรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไปใช้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ จุดประสงค์ของการสอน ครูต้องรู้ว่าการสอนแต่ละครั้งครูต้องการให้เด็กเรียนรู้อะไร การดำเนินกิจกรรม หมายถึง ขั้นตอนของกิจกรรมการสอนโดยมีการผนวกศิลปะเข้าไปในกิจกรรมโดยถือว่าเป็นส่วนสร้างการเรียนรู้ที่สำคัญขั้นสรุป เป็นขั้นของการที่ครูและเด็กร่วมกันสรุปข้อความรู้ที่ได้ การดำเนินการเรียนการสอนตามรูปแบบศิลปะเพื่อการเรียนรู้มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ขั้นกระตุ้นการเรียนรู้ หมายถึง การให้สิ่งเร้ากระตุ้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระที่ต้องการให้เด็กนักเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ นิทาน ของจริง ของจำลอง ภาพ กิจกรรม เกม ละคร งานศิลปะ จูงใจให้เด็กคิดและติดตาม โดยใช้คำถามหรือสนทนา หรือการอภิปราย การสังเกต การค้นหา ขั้นตอนที่ 2 ขั้นนำสู่มนทัศน์ หมายถึง การกระตุ้นให้เด็กสะท้อนคิดด้วยการโยงข้อความรู้ที่เด็กเคยเรียนมา กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เพื่อให้เด็กขยายความรู้ความเข้าใจให้มากขึ้น ใช้คำถามให้เด็กตอบคำถามจากมโนทัศน์ของเด็กที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กเอง ขั้นตอนที่ 3 ขั้นพัฒนาด้วยกิจกรรมศิลปะ หมายถึง การมอบหมายให้เด็กถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ หรือสาระที่เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามรูปแบบศิลปะที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียน ขั้นตอนที่ 4 ขั้นสรุปสาระสำคัญที่เรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนการสรุปความรู้ อาจใช้คำถามให้เด็กได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจสาระที่เรียนจากงานศิลปะที่ทำโดยครู

กับเด็ก สรุปลักษณ์ที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน จากการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนดังนี้ ส่งผลให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างดีและมีประสิทธิผลมีความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองมีความสนุกสนานในการทำกิจกรรม

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยคำนึงถึงนักเรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจากสื่อวัสดุที่มีความหลากหลาย ทำให้นักเรียนสนุกสนาน มีความสุข นักเรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสัมผัสและจับต้องวัสดุ ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดการกระตุ้นการทำกิจกรรมได้ดี ดังที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546 หน้า 59) กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ควรพยายามหาวัสดุมาใช้ก่อนเป็นอันดับแรกก่อนให้เด็กทำกิจกรรม ต้องอธิบายวิธีใช้วัสดุที่ถูกต้องให้เด็กทราบ พร้อมทั้งสาธิตให้เด็กดูจนเข้าใจ เช่น การใช้พู่กันหรือกาวยเพื่อไม่ให้สีไหลเลอะเลอะให้เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประเภทใดประเภทหนึ่งร่วมกับในกลุ่มย่อย เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักการวางแผน และการทำงานร่วมกับผู้อื่นแสดงความสนใจในงานของเด็กทุกคน ไม่ควรมองผลงานเด็กด้วยความขบขัน และควรนำผลงานของเด็กทุกคนหมุนเวียนจัดแสดงที่ป้ายนิเทศหากพบว่าเด็กคนใดสนใจทำกิจกรรมอย่างเดียวยตลอดเวลา ควรกระตุ้น และจูงใจให้เด็กเปลี่ยนกิจกรรมอื่นบ้าง เพราะกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แต่ละประเภทจะส่งเสริมพัฒนาการเด็กแต่ละด้านต่างกันและเมื่อเด็กทำตามคำแนะนำได้ ควรให้รางวัลทุกครั้ง เก็บผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลสังเกตพัฒนาการของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547) กล่าวว่า วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยนำรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไปใช้ คือ จุดประสงค์ของการสอน ครูผู้สอนต้องรู้ว่าการสอนแต่ละครั้งครูต้องการให้เด็กเรียนรู้อะไร การดำเนินกิจกรรม หมายถึง ขั้นตอนของกิจกรรมการสอน โดยมีการผนวกศิลปะเข้าไปในตัวกิจกรรมโดยถือว่าเป็นส่วนสร้างการเรียนรู้ที่สำคัญ ขั้นสรุป เป็นขั้นของการที่ครูและเด็กร่วมกันสรุปข้อความรู้ที่ได้ การดำเนินการเรียนการสอนตามรูปแบบศิลปะ คือ การให้สิ่งเร้ากระตุ้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระที่ต้องการให้เด็กนักเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ นิทาน ของจริง ของจำลอง ภาพ กิจกรรม เกม ละคร งานศิลปะ จูงใจให้เด็กคิดและติดตาม โดยใช้คำถามหรือสนทนา หรือการอภิปราย การสังเกต การค้นหา การกระตุ้นให้เด็กสะท้อนคิดด้วยการโยงข้อความรู้ที่เด็กเคยเรียนมา กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เพื่อให้เด็กขยายความรู้ความเข้าใจให้มากขึ้น ใช้คำถามให้เด็กตอบคำถามจากมโนทัศน์ของเด็กที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กเอง การมอบหมายให้เด็กถ่ายโยงความรู้ความเข้าใจ หรือสาระที่เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามรูปแบบศิลปะที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นตอนการสรุปความรู้

อาจใช้การถามให้เด็กได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจสาระที่เรียนจากงานศิลปะที่ทำโดยครูกับเด็ก
 สรุปลงซึ่งได้เรียนรู้อะไรด้วยกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริประภาพรพรณ์ ตุ่มวิจิตร (2552) ได้ศึกษา
 เรื่อง การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง
 การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมการ
 ประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง โดยเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับ
 การจัดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุ 4-5 ปี
 โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 15 คน
 จากจำนวน 18 คน โดยการทดสอบแล้วเลือกเด็กที่มีคะแนนต่ำอันดับสุดท้ายมา 15 คน เป็น
 กลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์ดอกไม้แห้งเป็นระยะเวลา 8
 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที รวม 24 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้
 ประกอบด้วย แผนการสอนการจัดกิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์ดอกไม้แห้งและแบบทดสอบความคิด
 สร้างสรรค์ของเยลเลนและเออร์บัน (Jellen and Urban) ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 แบบ
 แผนการวิจัยในแบบแผนการสอบก่อน-หลัง กลุ่มเดียว (The one Group Pretest-Posttest
 Design) ผลการศึกษา พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง
 ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉลี่ยรวม
 เท่ากับ 25.29 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คะแนนความคิดละเอียดลออ
 เฉลี่ยเท่ากับ 11.82 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ คะแนนความคิดยืดหยุ่น เฉลี่ยเท่ากับ 4.78 อยู่ในระดับต่ำ
 คะแนนความคิดริเริ่มเฉลี่ยเท่ากับ 7.16 อยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนความคิดคล่องตัวเฉลี่ย
 เท่ากับ 1.53 อยู่ในระดับต่ำ คะแนนแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการ
 ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์รวมเฉลี่ยเท่ากับ
 40.78 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คะแนนความคิดละเอียดลออ
 เฉลี่ยเท่ากับ 19.29 อยู่ในระดับสูง คะแนนความคิดยืดหยุ่น เฉลี่ยเท่ากับ 11.53 อยู่ในระดับ
 ปานกลาง คะแนนความคิดริเริ่มเฉลี่ยเท่ากับ 9.09 อยู่ในระดับสูง และคะแนนความคิดคล่องตัว
 เฉลี่ยเท่ากับ .87 อยู่ในระดับต่ำมากตามลำดับ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์
 ดอกไม้แห้งแล้วมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดละเอียดลออ (ค่าเฉลี่ย 7.47) สูงขึ้นจากระดับ
 ต่ำเป็นระดับสูง ด้านความคิดยืดหยุ่น (ค่าเฉลี่ย 6.67) สูงขึ้นจากระดับต่ำเป็นระดับปานกลาง
 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ $P < .05$ และยังสอดคล้องกับ ชลธิชา ชิวปรีชา (2554) ได้
 ศึกษา เรื่อง ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ทำการกิจกรรมศิลปะด้วยใบตอง การศึกษาครั้งนี้มี
 จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ทำการกิจกรรมศิลปะด้วยใบตอง โดย

เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะด้วยใบตอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ใน ชั้น อนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านดอนสง่าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 21 คน โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากใบตองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพ TCT -DP (Test of Creative Thinking - Drawing Production) ของเอลเลนและเจอร์บัน(Jellen; & Urban,1986) แบบแผนการวิจัยเป็นการ วิจัยเชิงทดลอง แบบ The One-group Pretest-Posttest Design สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ t-test สำหรับ Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย หลังจากกิจกรรมศิลปะจากใบตองสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

นอกจากนี้กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติการจัดกิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่ควร ส่งเสริมให้นักเรียนในระดับชั้นอนุบาลเป็นอย่างยิ่งเพราะเด็กได้ประสบการณ์ตรงจากสภาพ สิ่งแวดล้อมที่หลากหลายที่จะช่วยกระตุ้นให้เด็กอยากรู้ อยากรูเห็น เป็นการเพิ่มความสนใจในสิ่งที่ อยากรูจะเรียนอันจะส่งผลให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต ซึ่งการช่างสังเกตนั้นจะช่วยให้เด็กเกิด จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมศิลปะยังเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนรู้ที่ จำเจในห้องเรียนจะทำให้เด็กรู้สึกอิสระ สบายใจ ผ่อนคลายความตึงเครียดได้ บทบาทครูหน้าที่ ของครูเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ดังที่ กรม วิชาการ (2545, หน้า 16-17) กล่าวถึง การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ว่าอาจทำได้ทั้งทางตรง โดยการสอนและฝึกอบรม หรือในทางอ้อมโดยการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริม ความเป็นอิสระในการเรียน โดยการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางตรง ด้านหลักสูตร ต้อง สามารถพัฒนาเด็กให้รู้จักคิดเป็น ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ ควรปรับปรุง รูปแบบการสอนในลักษณะที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตนเอง ส่งเสริมให้เด็กเป็นคนช่างสังเกตช่าง ชักถาม และพยายามค้นหาคำตอบด้วยความกระตือรือร้นสนใจ ด้านบทบาทของครู ครูต้องมี ทัศนคติที่ดี ยอมรับเด็กทุกคนว่ามีความคิดสร้างสรรค์และสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้ สูงขึ้นได้ ให้การสนับสนุนสิ่งที่แปลกใหม่ทั้งในด้านความคิดและการกระทำของเด็ก นอกจากนี้ต้อง ระลึกอยู่เสมอว่าเด็กแต่ละคนมีลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนั้นครูจึงต้องใช้วิธีการและวัสดุที่ หลากหลายในการพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็ก ด้านวิธีการสอน ครูควรกระตุ้นและ ส่งเสริมให้เด็กใช้จินตนาการของตนเองอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสเด็กได้ซักถาม ได้คิด หรือ แก้ปัญหาด้วยตนเอง ยอมรับความคิดของเด็กอย่าพยายามกำหนดแบบให้เด็กมีความคิดและ

บุคลิกภาพที่เหมือนกันหมดควรสนับสนุนให้รางวัลกับผลงานที่แปลกๆ ใหม่ๆ ให้เด็กมีเสรีภาพในการทำงานมากที่สุด ไม่ว่าจะทำงานส่วนตนหรือส่วนรวมกับผู้อื่น งานที่ให้เด็กได้แสดงความสามารถในการสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ควรจัดวางวัสดุในที่ๆ เด็กสามารถหยิบได้เอง พร้อมทั้งมีอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาดไว้ด้วยเด็กควรมีส่วนช่วยในการเก็บวัสดุอุปกรณ์และทำความสะอาดบริเวณภายหลังจากการทำกิจกรรมทั้งนี้เพื่อฝึกนิสัยและระเบียบในการทำงาน เมื่อเด็กสร้างสรรค์ผลงานเสร็จแล้ว ควรให้เด็กได้เล่าเกี่ยวกับผลงานของตน ทั้งนี้เพื่อครูจะได้ทราบความคิดของเด็ก และในการประเมินผลงานครูควรคำนึงถึงวัยความสามารถ และความแตกต่างของเด็กแต่ละคน การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางอ้อม ด้านบรรยากาศ ควรเป็นบรรยากาศอบอุ่น เด็กรู้สึกมีอิสระไม่ถูกควบคุมจากระเบียบวินัยที่เคร่งครัดเกินไป เต็มไปด้วยการยอมรับการช่วยเหลือและการเข้าใจกัน ด้านสภาพแวดล้อม พยายามเปลี่ยนสถานที่ในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเด็กจะได้พบเห็นสิ่งแวดล้อมที่มีความหลากหลายแตกต่างกันไป

จึงสรุปได้ว่ากิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เป็นการจัดกิจกรรมศิลปะที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับ วัสดุธรรมชาติที่มีอยู่รอบ ๆ ตัว เช่น ใบไม้ ดอกไม้ กิ่งไม้ ก้อนหิน ดิน ทราย และเมล็ดพืช นำมาจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เช่น การวาดภาพ การพิมพ์ภาพ การตัดปะ การสร้างภาพ การปั้น การประดิษฐ์ ในการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติเพื่อให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ การให้นักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมอย่างอิสระและเป็นกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม ซึ่งนักเรียนได้สัมผัสจับต้อง ได้เรียนรู้และปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นประสบการณ์สำคัญสำหรับการคิดจินตนาการสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะ

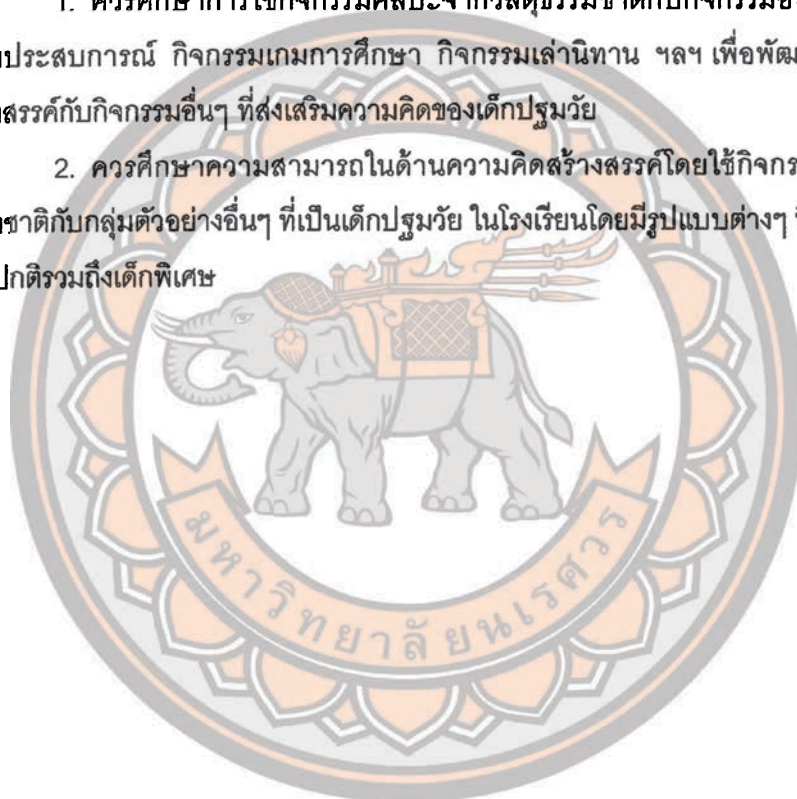
ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ที่เน้นให้นักเรียนได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนแต่ละคนที่มีความหลากหลายด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมอาจยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของนักเรียน ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมนั้น ครูคอยอำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมศิลปะของนักเรียน คอยสังเกตให้คำแนะนำตามความเหมาะสม รวมถึงการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดได้หลากหลาย รวดเร็วและแปลกใหม่ เพื่อให้การจัดกิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติสื่อวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะ เป็นวัสดุธรรมชาติที่ไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อเด็ก สามารถนำวัสดุเหล่านั้นกลับมาประยุกต์ใช้ให้เกิดคุณค่า เพื่อเป็นการฝึกความคิดสร้างสรรค์ให้เด็กๆ ได้นำวัสดุต่างๆ มาใช้ในการทำกิจกรรมศิลปะ เช่น การพิมพ์ภาพ การต่อเติมภาพ การสร้างภาพจากวัสดุที่กำหนดให้ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวและสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการใช้กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติกับกิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมเล่านิทาน ฯลฯ เพื่อพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์กับกิจกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมความคิดของเด็กปฐมวัย
2. ควรศึกษาความสามารถในด้านความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติกับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ที่เป็นเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนโดยมีรูปแบบต่างๆ ที่เป็นเด็กปฐมวัยที่เป็นปกติรวมถึงเด็กพิเศษ

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยพระศรีนคร

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, (2546).คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- กรมวิชาการ. (2545).คู่มือการจัดการสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กรมวิชาการ. 2546,กรมวิชาการ. (2546) คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. (สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กรมวิชาการ. (2548) หลักสูตรหารศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กาหลง ทัดนะ. (2552).การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย.วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547).รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา.กรุงเทพฯ:เอดิชั่นเพรสโปรดักส์.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2547,การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ , (2545). การคิดเชิงสร้างสรรค์ กรุงเทพฯ
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2544) เรียน ๆ เล่น ๆ ที่อนุบาลอมตยกุล. กรุงเทพฯ:ที พี พรินท์.
- จงใจ ขจรศิลป์. (2535). ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และกิจกรรมการเล่นตามที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ชวลิต ดาบแก้ว. (2544). ศิลปศึกษา (การปั้นและการแกะสลัก).กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชลธิชา ชิวปริษา. (2554) ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะด้วยใบตอง. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย,มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ชลอ พงษ์สามารถ. (2526). ศิลปะสำหรับครุมัธยม. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ชัยณรงค์ เจริญพานิชกุล. (2548). แบบทางพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะสำหรับเด็ก
ปฐมวัย. เอกสารการสัมมนาหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย ณ. วิทยาลัยครูสวนดุสิต 16-17
พฤษภาคม 2531. กรุงเทพฯ : โรงเรียนสาธิตอนุบาลละของอุทิศวิทยาลัยครูสวนดุสิต
- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (ม.ป.ป.). ระเบียบวิธีวิจัย. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิตยา ประพตติกิจ. (2539). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บุศรินทร์ สิริปัญญาธร, (2556). แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็ก
เด็ก ปฐมวัยที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่าย
เอกสาร
- เบญจา แสงมะลิ. (2545). ประมวลการสอนนักเรียนอนุบาล. กรุงเทพฯ:คุรุสภา
- ปกรณ ประจัญบาน. (2552). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิษณุโลก : รัตนสุวรรณารพิมพ์
- ปริญญ จุลพรม. (2547). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิจารณ์ญาณของเด็ก
เด็กปฐมวัยด้วย กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย)
- ปริญญ จุลพรม. (2555). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัย
ด้วยการ จัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ:
- พงษ์พันธ์ พงษ์ไธษา. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์.
- เพ็ญทิพา อ่วมมณี. (2547). ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ใช้ลวดกำมะหยี่
สี ในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2546). สมอกลูกพัฒนาได้ด้วยศิลปะ. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี จำกัด. เกียรติ
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2556). สามมิติ: ทัศนศึกษาศิลปะศึกษา.
กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศน์กรมการฝึกหัดครู
- พีระพงษ์ กุลพิศาล, (2546). มโนภาพและการรับรู้ทางศิลปะและศิลปะศึกษา. กรุงเทพฯ: ธาร
อักษร.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- มะลิฉัตร เตี้อานนท์, (2557). การเรียนการสอนและประสบการณ์ด้านสุนทรียภาพและศิลปะ
 วิจารณ์. กรุงเทพฯ : ด้านสุนทราการพิมพ์.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับปฐมวัย พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: แม็ค
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2548). กิจกรรมสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2549). การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอพี กราฟฟิกส์ดีไซน์.
- วราภรณ์ นาคศิริ, (2546). การคิดเชิงมีเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ
 สร้างสรรค์โดยใช้ทรายสี. ปรินญาณินท์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- วรรณ อมาตยกุล, (2544). โรงเรียนนิโอสิวแมนนิส. กรุงเทพฯ: การพิมพ์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ, (2545). ศิลปะศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนธรรต.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2554). การสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กปฐมวัยด้วยศิลปะ. เอกสารการ
 สอนชุดวิชาการเสริมลักษณะนิสัยเด็กปฐมวัย. หน่วยที่ 1-7.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- วิรุณ ตั้งเจริญ, (2554). การศึกษาเด็ก. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยบูรพา. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาสน์การพิมพ์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้.
 กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์
- เลิศ อนันตะ, (2553). เทคนิคการสอนศิลปะเด็ก. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศิริประภาพรณัฏ์ ตุ่มวิจิตร. (2552). ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรม
 ศิลปะ การปะ ติดดอกไม้แห้ง. ปรินญาณินท์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
 กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สัตยา สายเชื้อ, (2541). กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล, (2545). ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์
- สรวงพร กุศลสง. (2553). สุนทรียภาพทางศิลปะระดับปฐมวัย. เพชรบูรณ์ : ดีดีการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). แผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก
 เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- สัตยา สายเชื้อ, (2552). กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- สุวิทย์ มูลคำ. (2550). กลยุทธ์การสอนคิดสร้างสรรค์ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : ดวงกลมสมัย.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ. (2544). เทคนิคการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (พิมพ์ครั้งที่ 6).
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- สิริพรรณ ดันดิรัตน์ไพศาล. (2545).ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย.กรุงเทพฯ:สุวีรียาสาสน์.
- อารี รังสินันท์. (2532).ความคิดสร้างสรรค์ (พิมพ์ครั้งที่ 3).กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- อารี พันธุ์มณี. (2543).คิดอย่างสร้างสรรค์. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : เลิฟ แอนด์ ลิฟเพรส
- อารี พันธุ์มณี. (2545). ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : ไยไหม
- Jellen: & Urban, K. (1986,July). The creative child and adult quarterly.7(3):137-152.
- Kelley, Ramona M. ; &Daniel. (1986, July). Effects of An Administrative Plan for
Excellance in Creative Arts Experience on the Development of Creativity in
first Graders," Dissertation Abstracts International. 44(01) : 32 – A
- Lowenfeld,V.: & Brittain, W. (1987). Creative and mental Growth. New York : Macmillan.
- Peterson. H.T. (1998). Kindergarten : The Key to Child Growth. New York: Exposition
Press.
- Stamp. Ray V. (1964, June). "Relationship of Measures of Creativity General
Intelligence and Memory" Dissertation Abstract International. 5258 – A.
- Torrance,E.P. (1962). Guiding creative talent. NJ : Prentice – Hall.
- Williams. Frank E. (1971, December). "Teaching for Creativity", Instructor. 8 : 42 – 44.

ภาคผนวก ก ราชานามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการประเมินนวัตกรรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย

ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัย

ราชภัฏพิบูลสงคราม และ

อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

นางสุพัตรา ประเสริฐกุล

ครูปฏิบัติการ ระดับปฐมวัย

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ

พิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก

สังกัดคณะกรรมการอุดมศึกษา

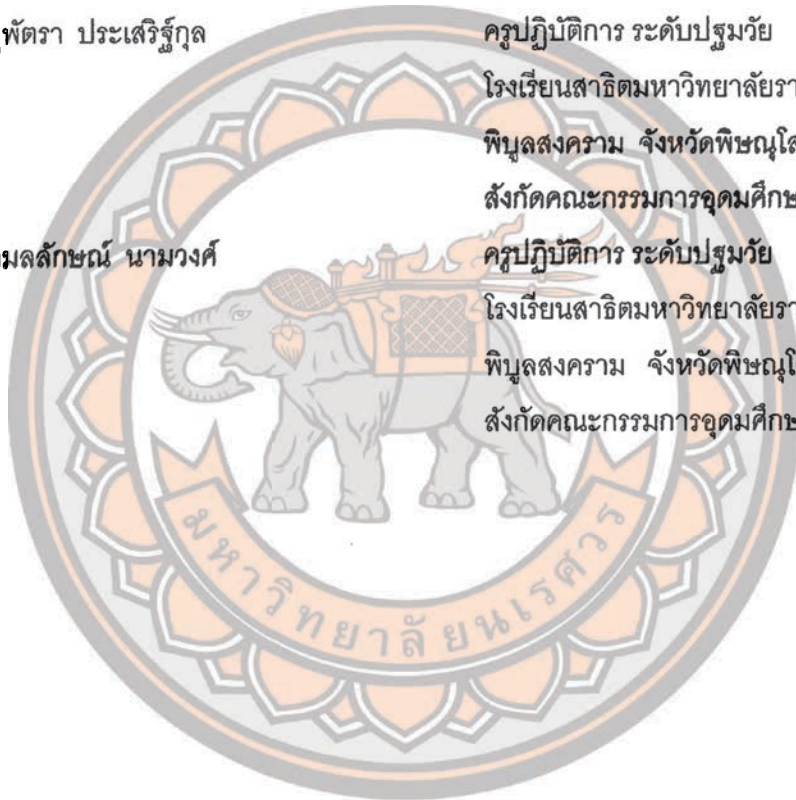
นางกมลลักษณ์ นามวงศ์

ครูปฏิบัติการ ระดับปฐมวัย

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ

พิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก

สังกัดคณะกรรมการอุดมศึกษา

ภาคผนวก ข ตัวอย่างกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

หลักการและเหตุผล

ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญและมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการศึกษาของเด็ก ช่วยให้เด็กได้รู้จักการคิดค้นสิ่งใหม่การพัฒนาทางสติปัญญา การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สามารถทำได้หลากหลายในรูปของกิจกรรมต่างๆ การจัดกิจกรรมที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นสามารถจัดให้เด็กได้ คือ การจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งที่มีอยู่รอบตัว โดยมีสิ่งเร้ากระตุ้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระที่ต้องการให้เด็กนักเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ของจริง ภาพ กิจกรรม งานศิลปะ จูงใจให้เด็กคิดและติดตาม ด้วยการโยงข้อความรู้ที่เด็กเคยเรียนมา กับ สิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เพื่อให้เด็กขยายความรู้ ความเข้าใจให้มากขึ้น โดยการใช้คำถามให้เด็กตอบคำถาม จากมโนทัศน์ของเด็กที่เกิดจากการเรียนรู้ ให้เด็กถ้อยความรู้อธิบายความเข้าใจ หรือสาระที่เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามรูปแบบศิลปะที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ อาจใช้ การถามให้เด็กได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจสาระที่เรียนจากงานศิลปะที่ทำโดยครูกับเด็ก สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ จากกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติมุ่งให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่ละ ด้าน ได้แก่ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดละเอียดลออ กิจกรรมที่จัดเป็นกิจกรรมที่เปิดกว้างให้นักเรียนได้มีโอกาสในการฝึกฝนและพัฒนางานศิลปะได้อย่างอิสระ จากสื่อวัสดุธรรมชาติที่หาได้ง่ายอย่างหลากหลาย นำมาสร้างงานตามความคิด จินตนาการของนักเรียน เช่น การสร้างภาพ การพิมพ์ภาพ การฉีก ตัด ปะ การปั้น การร้อย การประดิษฐ์ นำมาต่อเติมเป็นชิ้นงาน รวมถึงการที่เด็กได้ขยายผลงานทางด้านความคิดด้วยการเล่าจากชิ้นงานของตนเอง เป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ที่ละ องค์ประกอบของความคิด จากความคิดและจินตนาการของตนเอง เด็กได้นำความรู้ไปใช้ในการ แก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตให้ทันสมัยมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ นั้นมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์กับตนเองอย่างต่อเนื่องรวมไปถึงกับสังคมอีกด้วย

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ในด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิด คล่องแคล่ว ด้านความคิดละเอียดลออ

เนื้อหา

กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่เปิดกว้างให้นักเรียนได้มีโอกาสในการฝึกฝนและพัฒนางานศิลปะได้อย่างอิสระ จากสื่อวัสดุธรรมชาติที่หาได้ง่ายอย่างหลากหลาย นำมาสร้างงานตามความคิดจินตนาการของนักเรียน เช่น การสร้างภาพ การพิมพ์ภาพ การฉีก ตัด ปะ การปั้น การร้อย การประดิษฐ์ นำมาต่อเติมเป็นชิ้นงานด้วยความคิดและจินตนาการของตนเอง

หลักการจัดกิจกรรม

1. การจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ จัดขึ้นในช่วงเวลากิจกรรมสร้างสรรค์ ใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 50 นาที โดยจัดวันจันทร์ถึงวันศุกร์
2. การจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ โดยมีสิ่งเร้ากระตุ้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระที่ต้องการให้เด็กนักเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ของจริง ภาพ กิจกรรม งานศิลปะ จูงใจให้เด็กคิดและติดตาม ที่มีความสอดคล้องกับกิจกรรมเพื่อให้เกิดการคิดและจินตนาการซึ่งจะนำไปสู่การลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะโดยมีการวางแผนในการทำกิจกรรมจากสื่อ วัสดุธรรมชาติที่เตรียมไว้ เมื่อลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะพร้อมกับตกแต่งต่อเติมผลงานตามความคิดและจินตนาการของตนเอง
3. ให้นักเรียนมีอิสระในการปฏิบัติจากวัสดุอุปกรณ์ที่จัดเตรียมไว้ให้ เพื่อเชื้อต่อการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนมีบทบาทในการคอยช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิด โดยการแสดงความชื่นชมในผลงานที่นักเรียนสร้างขึ้น

บทบาทเด็ก

1. นักเรียนร่วมกันสนทนาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อวัสดุ อุปกรณ์ รายละเอียดต่างๆ ที่เชื่อมโยงเรื่องที่จะทำกิจกรรมศิลปะ
2. นักเรียนได้คิดและแสดงออกในการทำผลงานศิลปะตามที่กำหนดที่ละองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดละเอียดลออ โดยการทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ได้แก่ การสร้างภาพ การพิมพ์ภาพ การฉีก ตัด ปะ การร้อย การปั้น และการประดิษฐ์ มาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ
3. นักเรียนสามารถบอกเล่าเกี่ยวกับผลงานของตนเองได้

4. เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมครบกำหนดเวลา ให้นักเรียนส่งผลงานและช่วยกันจัดเก็บสื่ออุปกรณ์ต่างๆ เข้าที่ให้เรียบร้อย

บทบาทครู

1. วางแผนการจัดกิจกรรมล่วงหน้าให้เด็กทำกิจกรรมอะไรตามลำดับความยากง่ายของวิธีทำงานให้เข้าใจก่อนลงมือจัดกิจกรรม
2. แนะนำสื่ออุปกรณ์และขั้นตอนของกิจกรรมการสนทนาศิลปะเข้าไปในตัวกิจกรรมโดยถือว่าเป็นส่วนสร้างการเรียนรู้ที่สำคัญ
3. มีสิ่งเร้ากระตุ้นและจูงใจในกิจกรรมที่จัดนั้นเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มที่ตามความสามารถ ความสนใจ และตามความถนัดของแต่ละคน
4. เปิดโอกาสให้เด็กได้กิจกรรมและใช้ประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียนเพียงพอหรือไม่

รูปแบบแผนกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ในด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดละเอียดลออ

เนื้อหา

กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่เปิดกว้างให้นักเรียนได้มีโอกาสในการฝึกฝนและพัฒนางานศิลปะได้อย่างอิสระ จากสื่อวัสดุธรรมชาติที่หาได้ง่ายอย่างหลากหลาย นำมาสร้างงานตามความคิดจินตนาการของนักเรียน เช่น การสร้างภาพ การพิมพ์ภาพ การฉีก ตัด ปะ การปั้น การร้อย การประดิษฐ์ นำมาต่อเติมเป็นชิ้นงานด้วยความคิดและจินตนาการของตนเอง

การจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

1. ครูนำเข้าสู่กิจกรรม โดยมีสิ่งเร้ากระตุ้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระที่ต้องการให้เด็กนักเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ของจริง ภาพ กิจกรรม งานศิลปะ ชูใจให้เด็กคิดและติดตามโดยใช้คำถามหรือสนทนา
2. กระตุ้นให้เด็กสะท้อนคิดด้วยการโยงข้อความรู้ที่เด็กเคยเรียนมา กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เพื่อให้เด็กขยายความรู้ ความเข้าใจให้มากขึ้น ใช้คำถามให้เด็กตอบคำถามจากมโนทัศน์ของเด็กที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กเอง
3. การมอบหมายให้เด็กถ่ายโยงความรู้ความเข้าใจ หรือสาระที่เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามรูปแบบศิลปะที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
4. ใช้คำถามให้เด็กได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจสาระที่เรียนจากงานศิลปะที่ทำโดยครูกับเด็ก สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้

ภาคผนวก ค ตัวอย่างกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติที่ส่งเสริม
ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
ชั้นอนุบาลปีที่ 2
สาระการเรียนรู้ ลักษณะของต้นไม้
หน่วย ต้นไม้نانา

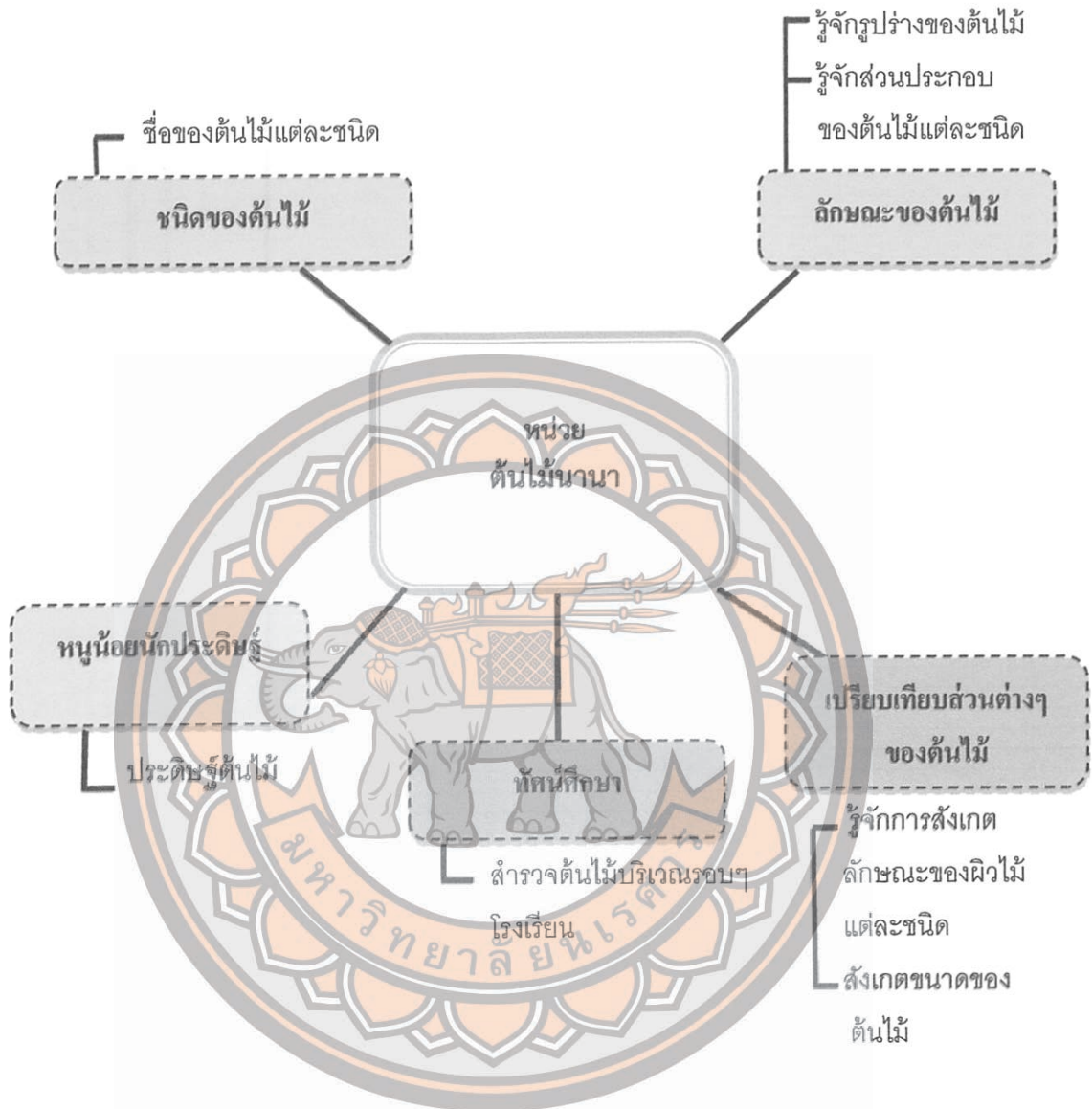

นางสาวสายทอง พุ่มเกตุ

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิร
สังกัดคณะกรรมการอุดมศึกษา

1. ผังวิเคราะห์สาระการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2. ผังวิเคราะห์สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรม

สิ่งที่เด็กรู้แล้ว	สิ่งที่เด็กต้องการรู้	สิ่งที่เด็กควรรู้
1. สีของลำต้นและใบไม้	1. ชนิดของต้นไม้ 2. ลักษณะของต้นไม้ 3. เปรียบเทียบส่วนต่างๆ ของต้นไม้ 4. ทัศนศึกษา 5. ประดิษฐ์ต้นไม้จาก	1. ประโยชน์ของต้นไม้ 2. โทษของการตัดต้นไม้

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
แผนการสอนที่ 2 การตัดปะ ภาพสัตว์

สาระการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ลักษณะของต้นไม้

หน่วย ต้นไม้นานา

ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2

เวลา 50 นาที

วัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สาระสำคัญ

ต้นไม้มีหลายชนิดมีลักษณะที่ต่างกัน เช่น ลำต้น กิ่งไม้ ใบไม้ มีรูปทรงที่หลากหลาย ต้นไม้ประกอบไปด้วย ราก ลำต้น กิ่ง ก้าน ใบ ดอก ผล ส่วนประกอบของต้นไม้สามารถนำมาสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดละเอียดลออได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนนำใบไม้มาต่อเติมเป็นภาพสัตว์ตามความคิดของตนเอง
2. นักเรียนมีความคิดละเอียดลออ การต่อเติมภาพจากใบไม้ กิ่งไม้ ตามความคิด

สาระที่ควรรู้

ใบไม้สามารถนำมาต่อเติมเป็นภาพได้

กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นกระตุ้นการเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนนั่งเป็นครึ่งวงกลม จากนั้นครูนำภาพกิจกรรมงานศิลปะเกี่ยวกับวัสดุธรรมชาติ มาให้นักเรียนดู เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจงานศิลปะที่นำมา
2. ครูให้นักเรียนสังเกตใบไม้ กิ่งไม้ต่างๆ ที่จัดเตรียมไว้ โดยครูใช้คำถามกระตุ้นความคิด - เด็ก ๆ คิดว่าใบไม้ กิ่งไม้ชนิดต่างๆ ที่นักเรียนจับอยู่สามารถนำมาตัดปะเป็นภาพสัตว์ต่างๆ ได้หรือไม่

ขั้นนำสู่มนต์สน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับใบไม้ กิ่งไม้ มีลักษณะเป็นอย่างไร
2. ครูให้นักเรียนได้สัมผัสกับใบไม้และกิ่งไม้ที่นำมาจัดกิจกรรมศิลปะต่อเติมภาพ ครูใช้คำถามกระตุ้นความคิด นักเรียนนำใบไม้มาต่อเติมเป็นภาพสัตว์อะไรได้บ้าง

ขั้นพัฒนาด้วยกิจกรรมศิลปะ

1. ครูนำอุปกรณ์จัดเตรียมไว้มาให้ให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ระหว่างทำกิจกรรมศิลปะ
2. ครูแจกใบงานกระดาษให้เด็กๆ เลือกใบไม้ขนาดต่างๆ นำกิ่งไม้และใบไม้ขนาดต่างๆ มาต่อเติม ลงบนใบงานกระดาษให้เป็นภาพสัตว์ต่างๆ ตามความคิดของตนเอง
3. เมื่อเด็กๆ ทำกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูให้เด็กๆ ช่วยกันเก็บอุปกรณ์ของแต่ละกลุ่มเข้าที่ให้เรียบร้อย
4. ครูให้นักเรียนนำผลงานของตนเองออกมาแสดงความคิดโดยให้นักเรียนอธิบายถึงผลงานของตนเองให้เพื่อนฟัง

ขั้นสรุปสาระสำคัญที่เรียนรู้

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับลักษณะของใบไม้ กิ่งไม้ที่นักเรียนนำมาต่อเติมเป็นภาพสัตว์ต่างๆ จากใบไม้และกิ่งไม้

สื่อการเรียนการสอน / แหล่งการเรียนรู้

1. ใบไม้ กิ่งไม้ลักษณะต่างๆ
2. ใบงานกระดาษ A4
3. กาว
4. กรรไกรปลายมน

การวัดผลประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ
นักเรียนสามารถนำใบไม้ กิ่งไม้ มาต่อเติมภาพตามจินตนาการ	การนำใบไม้ กิ่งไม้มาต่อเติม เป็นภาพได้เหมาะสม	แบบสังเกตการต่อเติมภาพ จากใบไม้
นักเรียนมีความคิดละเอียดลออ จากการจินตนาการจากใบไม้ กิ่งไม้	สังเกตความคิดละเอียดลออ จากผลงาน	แบบประเมินผลความคิด ละเอียดลออ

ที่	ชื่อ - สกุล	นำไปไม่มาต่อ เติมเป็นภาพได้			มีความคิด ละเอียดลออการ ต่อเติมภาพได้			สรุปผล	
		3	2	1	3	2	1	ผ่าน	ไม่ ผ่าน
21									
22									
23									
24									
25									
26									
27									
28									
29									
30									
31									
32									
33									
34									
35									
36									
37									
38									
39									

เกณฑ์การให้คะแนน

3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	ปานกลาง
1	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์การวัดและประเมินผลงานความคิดริเริ่ม

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน		
	3 ดี	2 ปานกลาง	1 ปรับปรุง
1. นำไปไม่มาต่อเติมเป็นภาพได้	ต่อเติมภาพได้ด้วยตนเอง	ต่อเติมภาพได้โดยมีผู้ชี้แนะ	พิมพ์ต่อเติมภาพไม่ได้
2. มีความละเอียดลออการจินตนาการจากไปไม่	มีความคิดแปลกใหม่แตกต่างจากผู้อื่น	มีความคิดแตกต่างจากผู้อื่นแต่ผลงานเหมือนกัน	มีความคิดเหมือนผู้อื่นทั่วไป

เกณฑ์การตัดสิน / ระดับคุณภาพ

คะแนนระหว่าง 7-9 หมายถึง ระดับ ดี

คะแนนระหว่าง 5-6 หมายถึง ระดับ ปานกลาง

คะแนนระหว่าง 3-4 หมายถึง ระดับ ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน : นักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อรวมกันร้อยละ 70

ชุดบูรณาการ ๖ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ชุดบูรณาการ ๖ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชุดบูรณาการ ๖ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชุดบูรณาการ ๖ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ๒๕๖๓

กิจกรรม การศึกษาและพัฒนาภาพลักษณ์

ศิลปะ การออกแบบ และงานประดิษฐ์

ภาคผนวก ง แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริม
ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริม
ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง ในฐานะที่ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
จึงขอความกรุณาท่านช่วยตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมศิลปะ
จากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยทำ
เครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
1.กิจกรรมสอดคล้องกับแนวทางการจัดประสบการณ์โดยใช้ ศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ปฐมวัย						
2.กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนที่ชัดเจน ดังนี้						
ชั้นที่ 1 ชั้นกระตุ้นการเรียนรู้						
3. มีสิ่งเร้ากระตุ้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระที่ต้องการให้ เด็กนักเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพลง นิทาน ของจริง ภาพ กิจกรรม งานศิลปะ จูงใจให้เด็กคิดและติดตาม โดยใช้ คำถามหรือสนทนา						
ชั้นที่ 2 ชั้นนำเข้าสู่มนทัศน์						
4. การกระตุ้นให้เด็กสะท้อนคิดด้วยการโยงข้อความรู้ที่เด็กเคย เรียนมา กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เพื่อให้เด็กขยายความรู้ ความ เข้าใจให้มากขึ้น ใช้คำถามให้เด็กตอบคำถามจากมนทัศน์ของ เด็กที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กเอง						

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาด้วยกิจกรรมศิลปะ						
5. การมอบหมายให้เด็กถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ หรือสาระที่เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามรูปแบบศิลปะที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้						
ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปสาระที่เรียนรู้						
6. ขั้นตอนการสรุปความรู้ อาจให้การถามให้เด็กได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจสาระที่เรียนจากงานศิลปะที่ทำโดยครูกับเด็กสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้						
แผนการจัดกิจกรรมสาระสำคัญ						
7. ผังการวิเคราะห์ครอบคลุมสาระของเรื่อง						
8. สอดคล้องและครอบคลุมกับจุดประสงค์						
9. สอดคล้องและครอบคลุมกับสาระการเรียนรู้						
สาระสำคัญ						
10. สอดคล้องกับสาระของเรื่อง						
11. สอดคล้องกับจุดประสงค์						
12. สอดคล้องและครอบคลุมกับสาระการเรียนรู้						
จุดประสงค์การเรียนรู้						
13. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แต่ละด้านอย่างชัดเจน						
14. นักเรียนมีความคิดริเริ่ม คิดคล่องแคล่ว คิดละเอียดลออ						
15. มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน						
สาระที่ควรรู้						
16. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้						
17. นักเรียนเกิดการเรียนรู้						
18. มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน						

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้						
19. สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้						
20. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้						
21. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์						
22. เป็นไปตามขั้นตอนการจัดกิจกรรม						
23. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์						
24. มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน						
25. เวลาที่ใช้ทำกิจกรรมมีความเหมาะสม						
สื่อการเรียนการสอน / แหล่งการเรียนรู้						
26. สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้						
27. มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน						
28. ส่งเสริมนักเรียนเกิดการเรียนรู้						
การวัดผลประเมินผล						
29. วิธีการวัดผลประเมินผลมีความสอดคล้องตามจุดประสงค์						
30. เครื่องมือการวัดผลประเมินผลสอดคล้องกับวิธีวัด						
31. เกณฑ์การวัดผลประเมินผลเหมาะสมกับวัย						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตาราง 8 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ
ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ที่	รายการที่ประเมิน	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
		1	2	3			
1	กิจกรรมสอดคล้องกับแนวทางการจัด ประสบการณ์โดยใช้ศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
2	กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนที่ ชัดเจน ดังนี้	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้นการเรียนรู้							
3.	มีสิ่งเร้ากระตุ้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสาระที่ ต้องการให้เด็กนักเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพลง นิทาน ของจริง ภาพ กิจกรรม งานศิลปะ จูงใจ ให้เด็กคิดและติดตาม โดยใช้คำถามหรือสนทนา	4	5	4	4.33	0.57	มาก
ขั้นที่ 2 ขั้นนำเข้าสู่บทสนทนา							
4.	การกระตุ้นให้เด็กสะท้อนคิดด้วยการโยง ข้อความรู้ที่เด็กเคยเรียนมา กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เพื่อให้เด็กขยายความรู้ ความเข้าใจให้มากขึ้น ใช้ คำถามให้เด็กตอบคำถามจากบทสนทนาของเด็กที่ เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กเอง	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาด้วยกิจกรรมศิลปะ							
5.	การมอบหมายให้เด็กถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ หรือสาระที่เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์ ตามรูปแบบศิลปะที่สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	5	4	4	4.33	0.57	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ที่	รายการที่ประเมิน	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
		1	2	3			
ชั้นที่ 4 ชั้นสรุปสาระที่เรียนรู้							
	6. ขั้นตอนการสรุปความรู้ อาจใช้การถามให้ เด็กได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจสาระที่เรียน จากงานศิลปะที่ทำโดยครูกับเด็ก สรุปสิ่งที่ได้ เรียนรู้	4	4	5	4.33	0.57	มาก
	เฉลี่ย				4.50	0.57	มาก
แผนการจัดกิจกรรมสาระสำคัญ							
	7. ผังการวิเคราะห์ครอบคลุมสาระของเรื่อง	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
	8. สอดคล้องและครอบคลุมกับจุดประสงค์	4	5	5	4.33	0.57	มาก
	9. สอดคล้องและครอบคลุมกับสาระการเรียนรู้	5	4	4	4.33	0.57	มาก
	เฉลี่ย				4.44	0.57	มาก
สาระสำคัญ							
	10. สอดคล้องกับสาระของเรื่อง	4	5	4	4.33	0.57	มาก
	11. สอดคล้องกับจุดประสงค์	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
	12. สอดคล้องและครอบคลุมกับสาระการเรียนรู้	4	5	4	4.33	0.57	มาก
	เฉลี่ย				4.44	0.57	มาก
จุดประสงค์การเรียนรู้							
	13. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แต่ด้านอย่าง ชัดเจน	3	4	4	3.67	0.58	มาก
	14. นักเรียนมีความคิดริเริ่ม คิดคล่องแคล่ว คิด ละเอียดลออ	4	5	4	4.33	0.57	มาก
	15. มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	เฉลี่ย				4.33	0.38	มาก

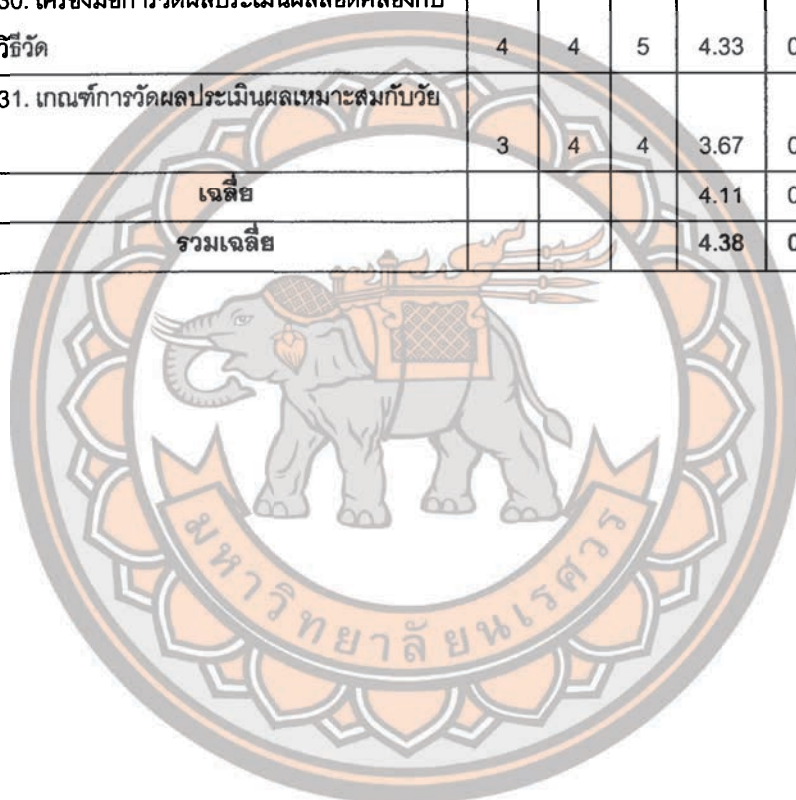

ตาราง 8 (ต่อ)

ที่	รายการที่ประเมิน	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
		1	2	3			
สาระที่ควรรู้							
	16. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	4	4.33	0.57	มาก
	17. นักเรียนเกิดการเรียนรู้	4	5	4	4.33	0.57	มาก
	18. มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4	4	4	4.00	0.00	มาก
	เฉลี่ย				4.22	0.38	มาก
กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้							
	19. สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4	5	4	4.33	0.57	มาก
	20. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	4	4.33	0.57	มาก
	21. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	4	4	5	4.33	0.57	มาก
	22. เป็นไปตามขั้นตอนการจัดกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
	23. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
	24. มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
	25. เวลาที่ใช้ทำกิจกรรมมีความเหมาะสม	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
	เฉลี่ย				4.47	0.41	มาก
สื่อการเรียนการสอน / แหล่งการเรียนรู้							
	26. สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4	5	4	4.33	0.57	มาก
	27. มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
	28. ส่งเสริมนักเรียนเกิดการเรียนรู้	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
	เฉลี่ย				4.56	0.57	มากที่สุด

ตาราง 8 (ต่อ)

ที่	รายการที่ประเมิน	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
		1	2	3			
การวัดผลประเมินผล							
	29. วิธีการวัดผลประเมินผลมีความสอดคล้อง ตามจุดประสงค์	4	5	4	4.33	0.57	มาก
	30. เครื่องมือการวัดผลประเมินผลสอดคล้องกับ วิธีวัด	4	4	5	4.33	0.57	มาก
	31. เกณฑ์การวัดผลประเมินผลเหมาะสมกับวัย	3	4	4	3.67	0.58	มาก
	เฉลี่ย				4.11	0.57	มาก
	รวมเฉลี่ย				4.38	0.50	มาก

ภาคผนวก จ คู่มือการใช้แบบทดสอบและเกณฑ์การประเมินแบบทดสอบความคิด
สร้างสรรค์ โดยอาศัย รูปภาพแบบ ก ทอร์เรนซ์ (Torrance test of Creative
thinking figural Form A)

**คู่มือการใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์
แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก
(Torrance test of Creative thinking figural Form A)**

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์ ซึ่งเรียกว่าแบบทดสอบความคิด
สร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก (Torrance test of Creative thinking figural Form A)
ประกอบด้วยแบบทดสอบย่อย 3 ชุด ซึ่งทอร์เรนซ์ เรียกแบบทดสอบย่อยว่ากิจกรรมแบบทดสอบย่อยจึง
ประกอบด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม ดังนี้

แบบทดสอบแบบ ก แบ่งออกเป็น 3 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมชุดที่ 1 การวาดภาพ (Picture construction) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจาก
สิ่งเร้าที่กำหนด โดยมีรูปไข่ จำนวน 10 รูป ให้ต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าตื่นเต้นและน่าสนใจ
ที่สุด

กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture completion) โดยให้เด็ก
ต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นเส้นในลักษณะต่างๆ จำนวน 10 ภาพ เป็นการต่อเติมภาพให้
แปลกใหม่ น่าสนใจ และน่าตื่นเต้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมให้แปลกใหม่
น่าสนใจ

กิจกรรมชุดที่ 3 การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel line) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจาก
เส้นคู่ขนานจำนวน 10 คู่เน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพ และต่อ
เติมภาพให้แปลก แตกต่าง ไม่ซ้ำกัน ในแต่ละภาพและตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมแล้วด้วยโดยครูบันทึก
จากคำพูดของเด็ก

วิธีเฉพาะในการทดสอบ

วิธีการในการทดสอบ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจ ผู้สอนปฏิบัติดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองกับเด็กไม่ให้เกิดความกังวลตื่นเต้นโดยใช้คำพูด กระตุ้น
และสร้างแรงจูงใจ เช่น “คุณครูมีของเล่นมาให้เด็กๆ ทำสนุกๆ โดยให้เด็กๆ วาดภาพอะไรก็ได้ ที่คิด

ว่าภาพนั้นแปลกที่สุด ใหม่ที่สุด ที่ไม่มีใครเคยคิดวาดมาก่อน และพยายามวาดภาพให้แตกต่างจากคนอื่น และคุณครูคิดว่าเด็ก ๆ จะมีความสุขจากการวาดภาพ”

2. ครูแจกแบบทดสอบ สีไม้ หรือสีเทียน ให้กับเด็ก
3. ครูชี้แจงการทำแบบทดสอบ

กิจกรรมชุดที่ 1 การวาดภาพครูสนทนากับเด็ก : เด็ก ๆ จะเห็นกระดาษรูปไข่ (สำหรับแบบทดสอบแบบ ก หรือพูดว่า กระดาษสติ๊กเกอร์สีแดงรูปไข่กรอก) ติดอยู่ ให้ลองคิดแล้ววาดภาพที่แปลกใหม่ ที่ยังไม่มีใครเคยคิดมาก่อน โดยต่อเติมตกแต่งจากกระดาษสติ๊กเกอร์ที่ติดอยู่ เพื่อให้ภาพนั้นน่าสนใจ และน่าตื่นเต้นมากที่สุด แล้วตั้งชื่อภาพที่วาดให้แปลกที่สุด โดยให้บอกกับคุณครูเพื่อที่จะได้บันทึกไว้ได้รูปภาพ ให้เวลาทำกิจกรรม 10 นาที

กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ครูเริ่มกิจกรรมชุดที่ 2 เมื่อหมดเวลา 10 นาที แรก โดยให้เด็กเปิดไปหน้ากิจกรรมชุดที่ 2 ครูสนทนากับเด็ก : ให้เด็ก ๆ ต่อเติมตกแต่งจากเส้นที่เป็นรูปร่างต่างๆ ให้แปลกแตกต่างไปจากคนอื่น น่าสนใจ น่าตื่นเต้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วตั้งชื่อภาพแต่ละภาพ โดยบอกกับคุณครูเพื่อที่จะได้บันทึกไว้ได้รูปภาพ ให้เวลาทำกิจกรรม 10 นาที

กิจกรรมชุดที่ 3 การใช้เส้นคู่ขนาน ครูเริ่มกิจกรรมชุดที่ 3 เมื่อหมดเวลาของกิจกรรมชุดที่ 2 โดยให้เด็กเปิดไปหน้ากิจกรรมชุดที่ 3 ครูสนทนากับเด็ก : ให้เด็กวาดภาพโดยต่อเติมตกแต่งจากเส้นคู่ขนานนี้ คิดและวาดภาพให้แปลกแตกต่างไปจากคนอื่นให้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้แล้วตั้งชื่อภาพแต่ละภาพ โดยบอกกับคุณครูเพื่อที่จะได้บันทึกไว้ได้รูปภาพ ให้เวลาทำกิจกรรม 10 นาที

แบบฟอร์มสำหรับกรอกคะแนนแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ แบบ ก

ชื่อ.....อายุ.....ปี เพศ.....

ชั้น.....โรงเรียน.....

วันที่สอบ.....

1. ความคิดริเริ่ม : กิจกรรมชุดที่ 1 ..... + กิจกรรมชุดที่ 2 ..... + กิจกรรมชุดที่ 3 .....

2. ความคิดคล่องแคล่ว : กิจกรรมชุดที่ 2 ..... + กิจกรรมชุดที่ 3 ..... เท่ากับ.....
รวมเท่ากับ.....

3. ความคิดละเอียดลออ (วงกลมรอบตัวเลขที่เหมาะสม)

กิจกรรมชุดที่ 1

1. (0 - 5)

2. (6 - 12)

3. (13 - 19)

4. (20 - 26)

5. (27.....)

กิจกรรมชุดที่ 2

1. (0 - 8)

2. (9 - 17)

3. (18 - 28)

4. (29 - 39)

5. (40.....)

กิจกรรมชุดที่ 3

1. (0 - 7)

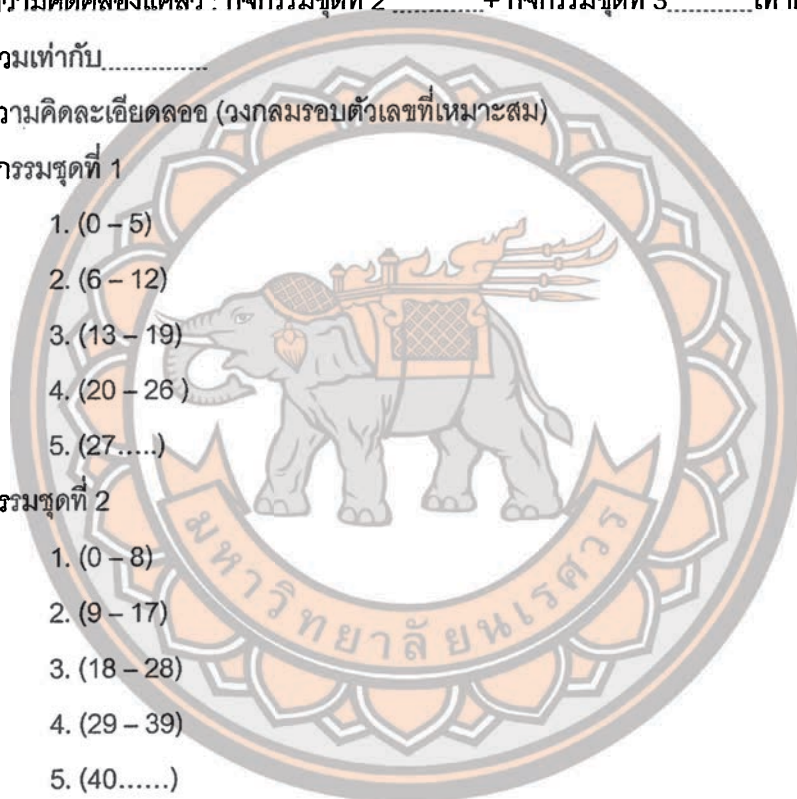
2. (8 - 16)

3. (17 - 27)

4. (28 - 37)

5. (38.....)

รวมทั้งหมด.....

การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์

การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ อาร์ยีย์ พันธุ์ณี (2543 : 214-218) ได้จัดแบ่งตามองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งในที่นี้ใช้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

3.1 ความคิดริเริ่ม (Originality)

การให้คะแนนความคิดริเริ่มนี้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างไปจากธรรมดา ในการให้คะแนนให้ดูที่ภาพเป็นหลักการให้คะแนนความคิดริเริ่ม สำหรับภาพที่ซ้ำกันมากจะได้คะแนน 0 ดังรายชื่อที่กำหนดไว้ข้างล่าง ผู้ตรวจควรดูตามรายการที่ให้มานี้ ส่วนภาพที่แตกต่างจากรายชื่อในรายการที่ให้ไว้จะกำหนดให้คะแนนภาพละ 1 คะแนนคะแนนที่ได้ให้เขียนไว้ในช่องว่างข้างหลัง ความคิดริเริ่ม กิจกรรมที่ 1.....กิจกรรมที่ 2.....และกิจกรรมที่ 3 .....ในกระดาษตรวจให้คะแนน คะแนน

รวมความคิดริเริ่มได้มาจากผลรวมของความคิดริเริ่ม

รายชื่อต่อไปนี้ เป็นรายชื่อภาพที่ได้คะแนน 0 ในกิจกรรมที่ 1

ภาพที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้

เด็กผู้ชาย คนผู้ชาย

วงกลม

รูปไข่

เด็กผู้หญิง คนผู้หญิง

คนทุกชนิด นอกจากคนที่มาจากโลกอื่น

มะม่วง

รายชื่อต่อไปนี้ เป็นรายชื่อภาพที่ได้คะแนน 0 ในกิจกรรมที่ 2

ภาพที่ 1

ภาพที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้

หัวใจ

หน้าคนทุกชนิด

นกทุกชนิด

แว่นตา

ภาพที่ 2

ภาพที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้

หน้าคน หรือรูปร่างคน

หนังสือ

ต้นไม้ และกิ่งไม้

ดอกไม้

ภาพที่ 3

ภาพที่ไม่มีมีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้

หน้าคน หรือรูปคน

เรือใบ ลุกตา

ภาพที่ 4

ภาพที่ไม่มีมีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้

หอย หอยทาก

สัตว์ที่ไม่บ่งชื่อเฉพาะ

งู

หน้าคน หรือรูปคน

ภาพที่ 5

ภาพที่ไม่มีมีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้

กระทะ หรือถ้วยชาม

ปาก

ใบหน้า หรือศีระคน

เรือ เรือใบ

วงกลม

พระจันทร์

ภาพที่ 6

ภาพที่ไม่มีมีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้

ใบหน้า หรือศีระคน

ชั้นบันได

ภาพที่ 7

ภาพที่ไม่มีมีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้

ใบหน้าคน หรือรูปร่างคน

รถยนต์

ช้อน

เครื่องหมายคำถาม

ภาพที่ 8

ภาพที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้

คน หรือศิระคน หรือรูปร่างคน

ภาพที่ 9

ภาพที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้

ภูเขา

นก เช่น นกยูง

เสื่อ

ภาพที่ 10

ภาพที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้

นก

อักษร ก

เบ็ด

ไก่อ

หน้าคน

จมูก

รายชื่อต่อไปนี้ เป็นรายชื่อภาพที่ได้คะแนน 0 ในกิจกรรมที่ 3

ภาพที่ไม่มีความหมาย และไม่มีชื่อกำกับไว้

หนังสือ

ประตู

หีบ กล่อง

กรอบรูปภาพต่าง ๆ

บ้าน

หน้าคน เด็ก (ชาย หญิง) ผู้ใหญ่ (ชาย หญิง)

สี่เหลี่ยม

เสื่อ

กางเกง

ขวด

บันได

จรวด

รูปทรงเรขาคณิต

ตัวอักษร

ห้องของขวัญ

โทรทัศน์

แก้วน้ำ

ถังน้ำ

ดอกไม้

ต้นไม้

เทียนไข

ไม้บรรทัด

3.2 ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency)

การตรวจให้คะแนนความคิดคล่องแคล่วจะตรวจในกิจกรรมที่ 2 และ 3 เท่านั้นคะแนนความคิดคล่องแคล่วให้นับจากจำนวนภาพที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ในกิจกรรมที่ 2 ความคิดคล่องแคล่วทั้งหมดหรือสูงสุด จะเท่ากับ 10 คะแนน และให้ใส่ไว้ในกระดาษตรวจให้คะแนนกิจกรรมที่ 3 ความคิดคล่องแคล่วสูงสุดจะเท่ากับ 30 คะแนน แต่ก่อนจะเริ่มตรวจควรตรวจสอบดูว่าภาพนั้นชัดเจนหรือไม่ หรือว่าวาดภาพซ้ำกันก็จะให้คะแนนเพียงภาพเดียว คะแนนทั้งหมดของกิจกรรมที่ 3 ให้ใส่ในความคิดคล่องแคล่ว กิจกรรมที่ 3 ในกระดาษตรวจให้คะแนน

3.3 ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

ในการให้คะแนนความคิดละเอียดลออ มีดังนี้

1. แต่ละภาพให้คะแนนต่ำสุด 1 คะแนน
2. ส่วนละเอียดที่ต่อเติมภาพ เพื่อขยายและอธิบายภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้นถือเป็น

“ความคิดละเอียดลออ”

ดังนั้นการตรวจให้คะแนนความคิดละเอียดลออ คือ ให้ 1 คะแนน ส่วนละเอียดแต่ละส่วนที่ต่อเติมให้สมบูรณ์ขึ้น ไม่ว่าจะต่อเติมในตัวสิ่งเราหรือขอบ หรือส่วนที่ว่างรอบ ๆ สิ่งที่กำหนด ให้อย่างไรก็ตามสิ่งที่ต่อเติมจะต้องดูแล้วสมจริงและมีความหมาย

เกณฑ์ในการให้คะแนนความคิดละเอียดลออ

1. ส่วนละเอียดทุก ๆ ส่วน แต่ถ้าซ้ำกันให้ 1 คะแนน
2. การระบายสี เพื่อเน้นความสมจริงมากขึ้น
3. การแลเงา ใช้สีอ่อนและแก่

4. การตกแต่งประดับประดาภาพ ให้มีความหมายมากขึ้น
5. การตกแต่งที่ทำให้ภาพเปลี่ยนแปลง และมีความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
6. ส่วนละเอียดที่ขยาย เพื่อประกอบความเข้าใจภาพมากขึ้นโดยไม่ต้องมีคำอธิบายถ้าแบ่งภาพหนึ่งออกเป็น 2 ภาพ ก็ให้คะแนน 2 คะแนน และถ้าเส้นแบ่งมีความหมายในตัวของมัน เช่น เข็มขัด ตะเข็บ ขอบแขนเสื้อ บานหน้าต่าง เป็นต้น ก็ให้คะแนนส่วนนั้น ๆ ด้วยในการให้คะแนนความคิดละเอียดลออ นั้น ไม่จำเป็นต้องให้แน่นอนทุก ๆ อย่าง เพราะการตรวจให้คะแนนจะให้การประมาณจากสเกล 5 มาตราส่วน ในแต่ละกิจกรรม รวม 3 กิจกรรม คะแนนความคิดละเอียดลออทั้งหมดเท่ากับ 15 คะแนน ดังที่ปรากฏในกระดาษตรวจให้คะแนน

กิจกรรมชุดที่ 1 การวาดภาพ

ถ้าวาดส่วนละเอียด 0-5	แห่ง	ให้คะแนนความคิดละเอียดลออ	1	คะแนน
ถ้าวาดส่วนละเอียด 6-12	แห่ง	ให้คะแนนความคิดละเอียดลออ	2	คะแนน
ถ้าวาดส่วนละเอียด 13-19	แห่ง	ให้คะแนนความคิดละเอียดลออ	3	คะแนน
ถ้าวาดส่วนละเอียด 20-26	แห่ง	ให้คะแนนความคิดละเอียดลออ	4	คะแนน
ถ้าวาดส่วนละเอียด 27	แห่งขึ้นไป	ให้คะแนนความคิดละเอียดลออ	5	คะแนน

กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์

ถ้าวาดส่วนละเอียด 0-8	แห่ง	ให้คะแนนความคิดละเอียดลออ	1	คะแนน
ถ้าวาดส่วนละเอียด 9-17	แห่ง	ให้คะแนนความคิดละเอียดลออ	2	คะแนน
ถ้าวาดส่วนละเอียด 18-28	แห่ง	ให้คะแนนความคิดละเอียดลออ	3	คะแนน
ถ้าวาดส่วนละเอียด 29-39	แห่ง	ให้คะแนนความคิดละเอียดลออ	4	คะแนน
ถ้าวาดส่วนละเอียด 40	แห่งขึ้นไป	ให้คะแนนความคิดละเอียดลออ	5	คะแนน

กิจกรรมชุดที่ 3 การใช้เส้นคู่ขนาน

ถ้าวาดส่วนละเอียด 0-7	แห่ง	ให้คะแนนความคิดละเอียดลออ	1	คะแนน
ถ้าวาดส่วนละเอียด 8-16	แห่ง	ให้คะแนนความคิดละเอียดลออ	2	คะแนน
ถ้าวาดส่วนละเอียด 17-27	แห่ง	ให้คะแนนความคิดละเอียดลออ	3	คะแนน
ถ้าวาดส่วนละเอียด 28-37	แห่ง	ให้คะแนนความคิดละเอียดลออ	4	คะแนน
ถ้าวาดส่วนละเอียด 38	แห่งขึ้นไป	ให้คะแนนความคิดละเอียดลออ	5	คะแนน

แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

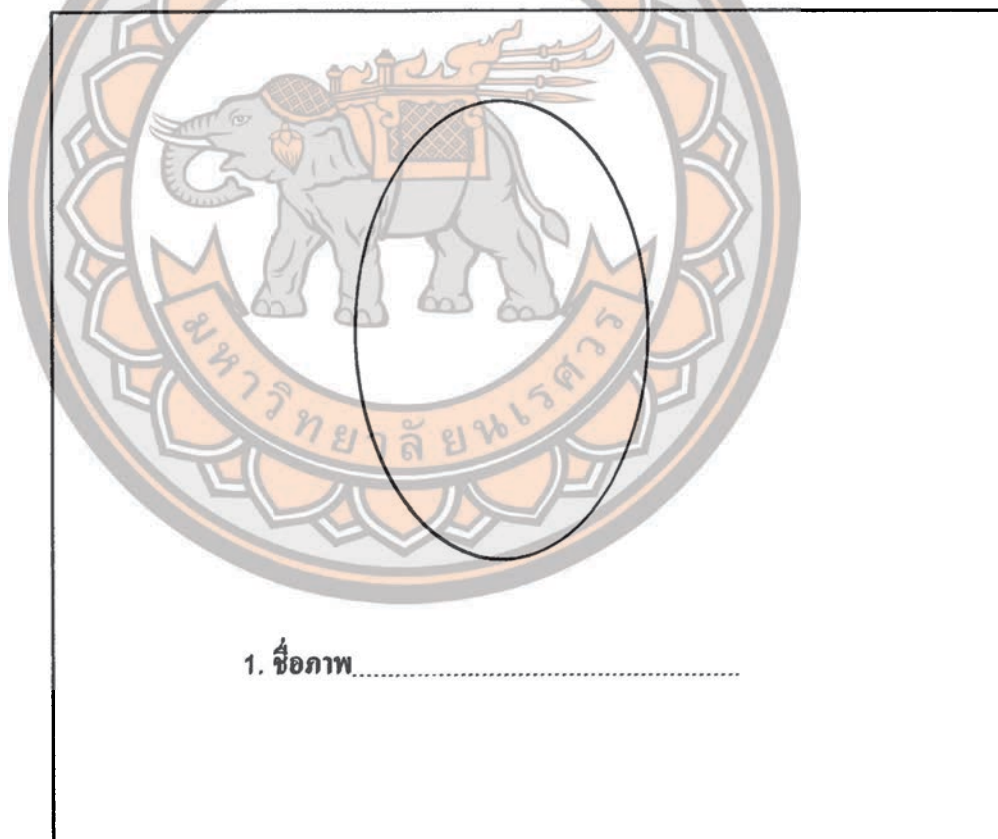
ชื่อ - สกุล .....

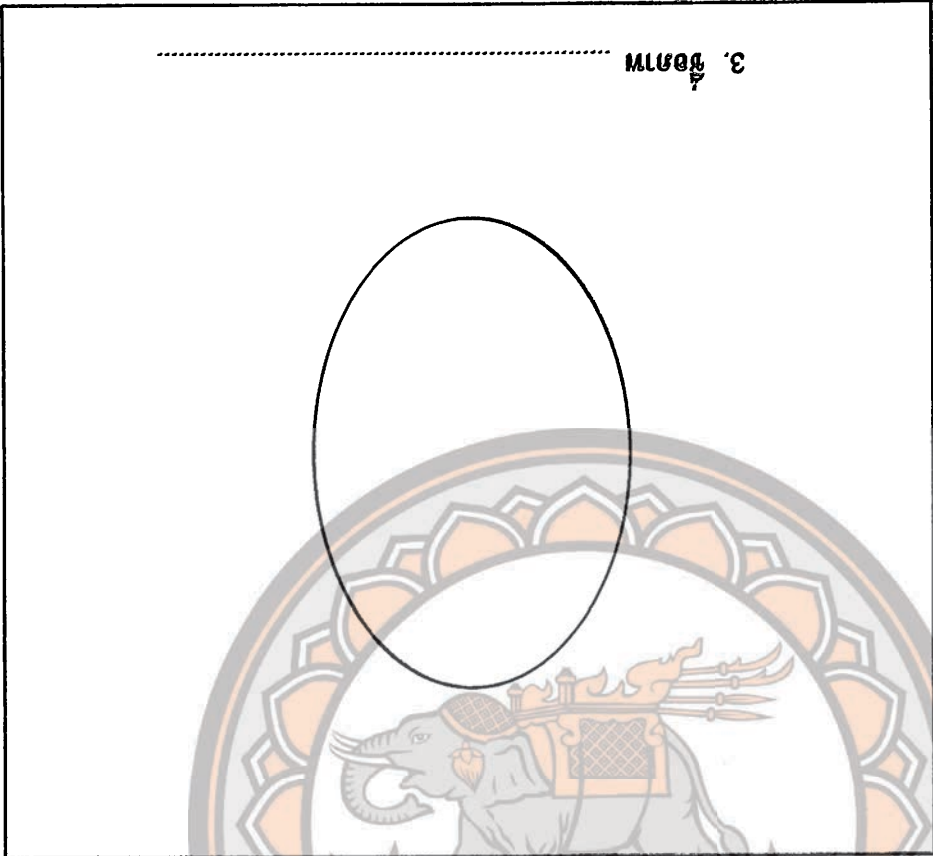
ชั้น.....โรงเรียน.....

กิจกรรมชุดที่ 1 แบบ ก

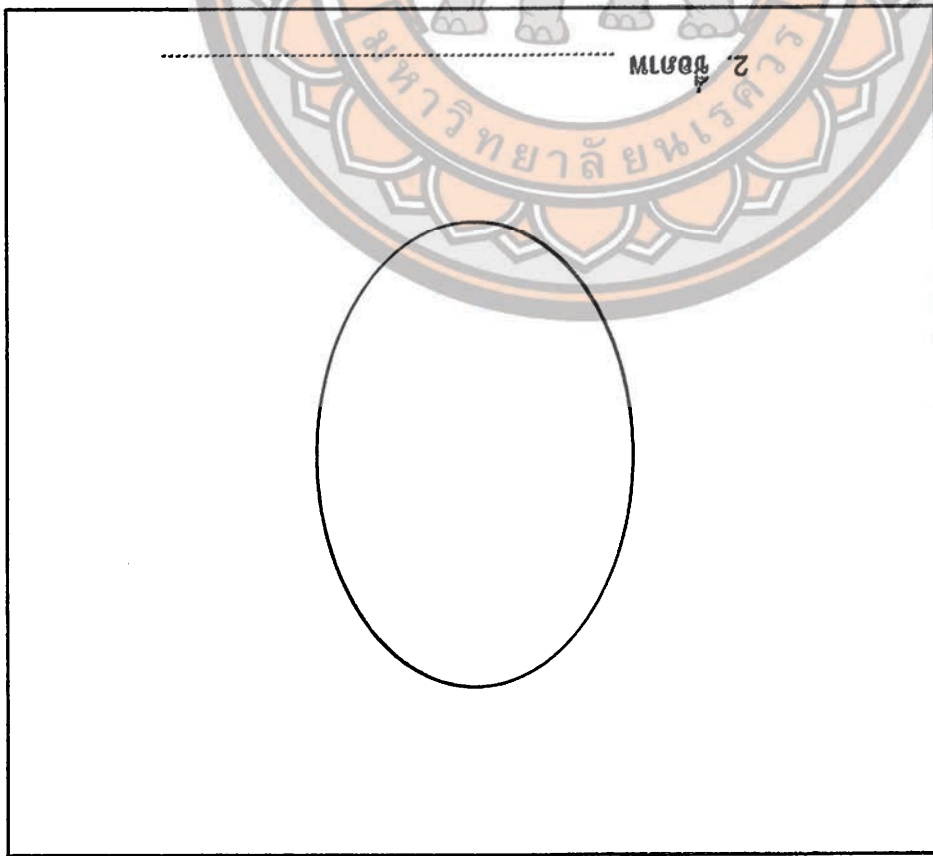
การวาดภาพ (Picture construction)

คำชี้แจง การวาดภาพ (Picture construction) ให้นักเรียนต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด โดยมีรูปไข่ จำนวน 10 รูป ให้ต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าตื่นเต้นและน่าสนใจที่สุด แล้วตั้งชื่อภาพให้แปลกแตกต่างจากผู้อื่น ภายในเวลา 10 นาที

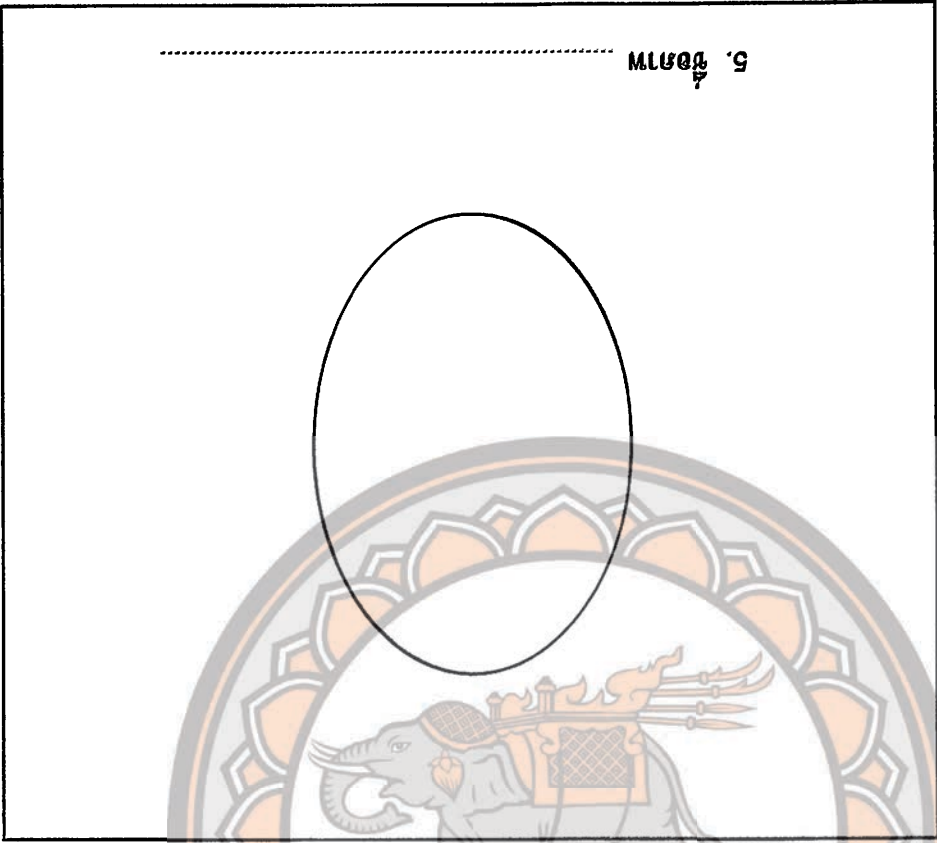

3. เปรียบ

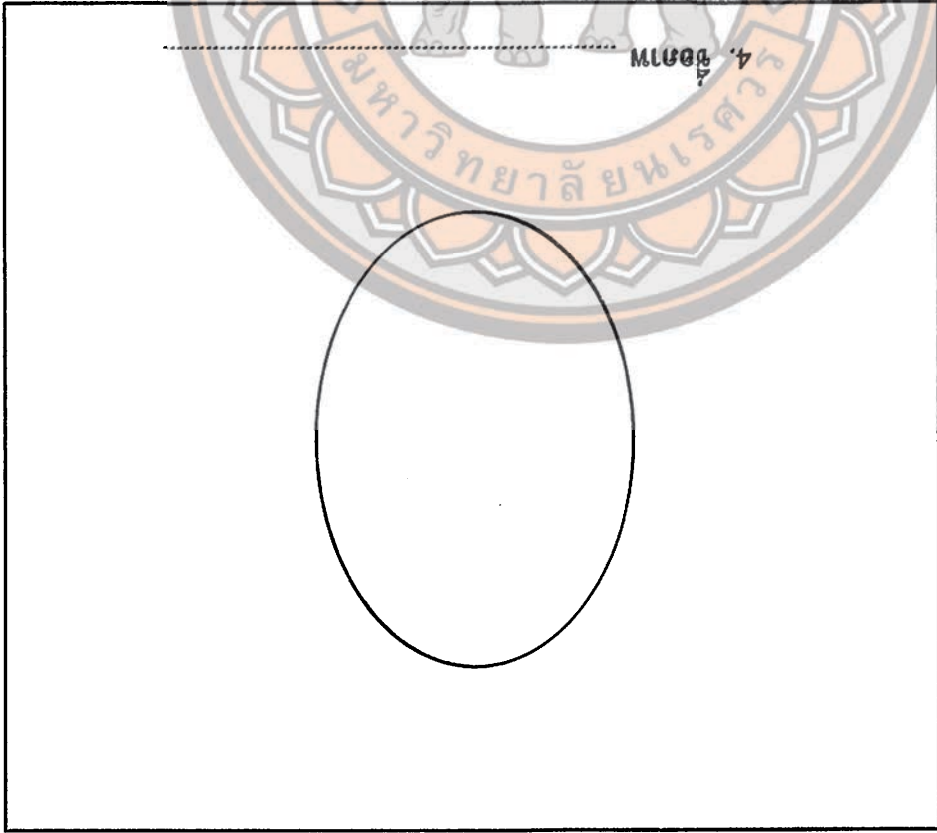

2. เปรียบ

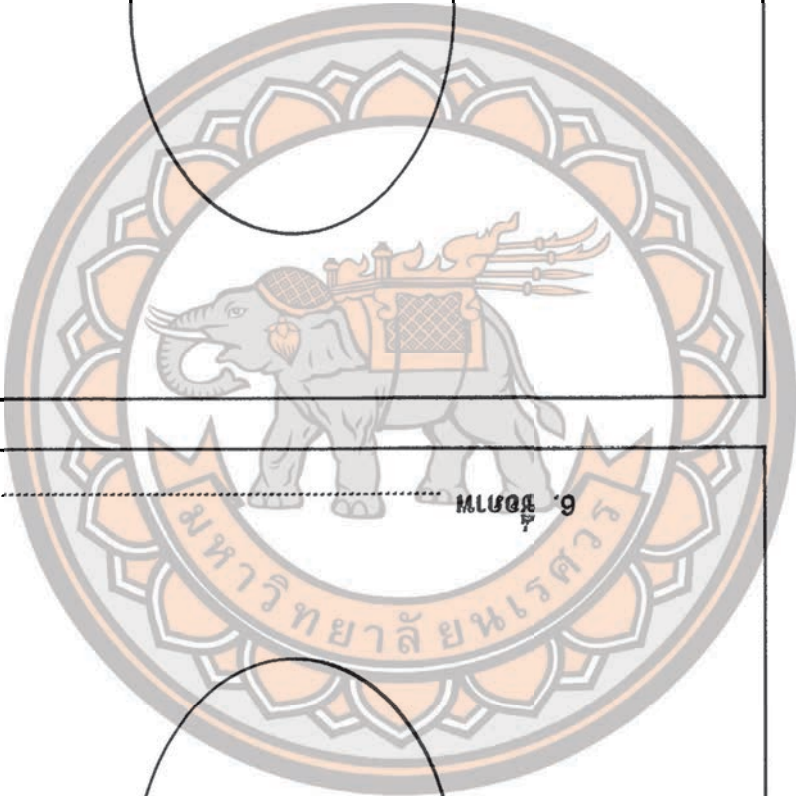
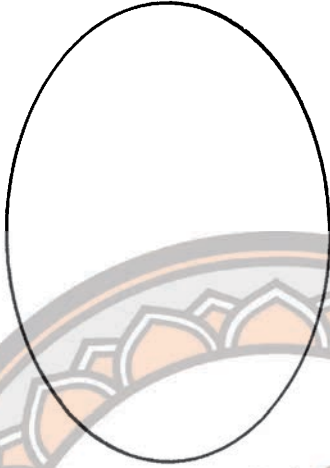

5. ชื่อ

4. ชื่อ

7. ๕๐๓๗

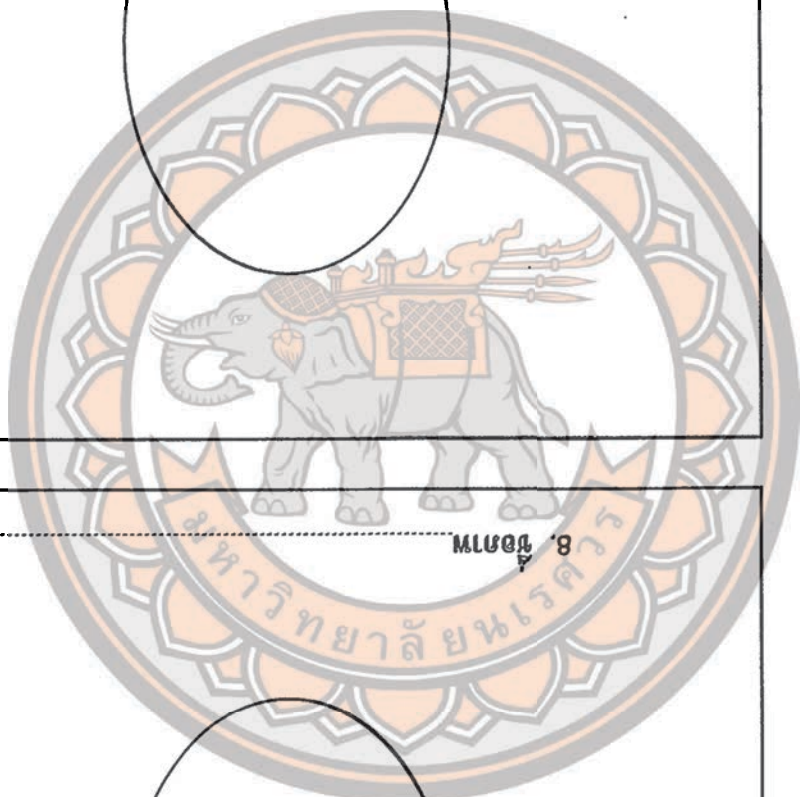
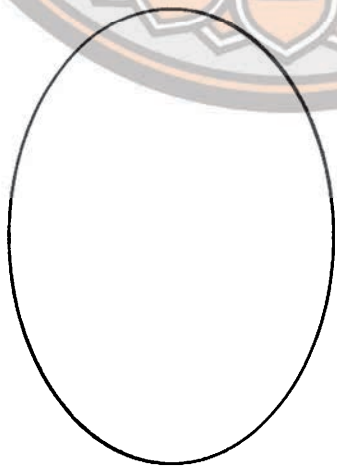
6. ๕๐๓๗

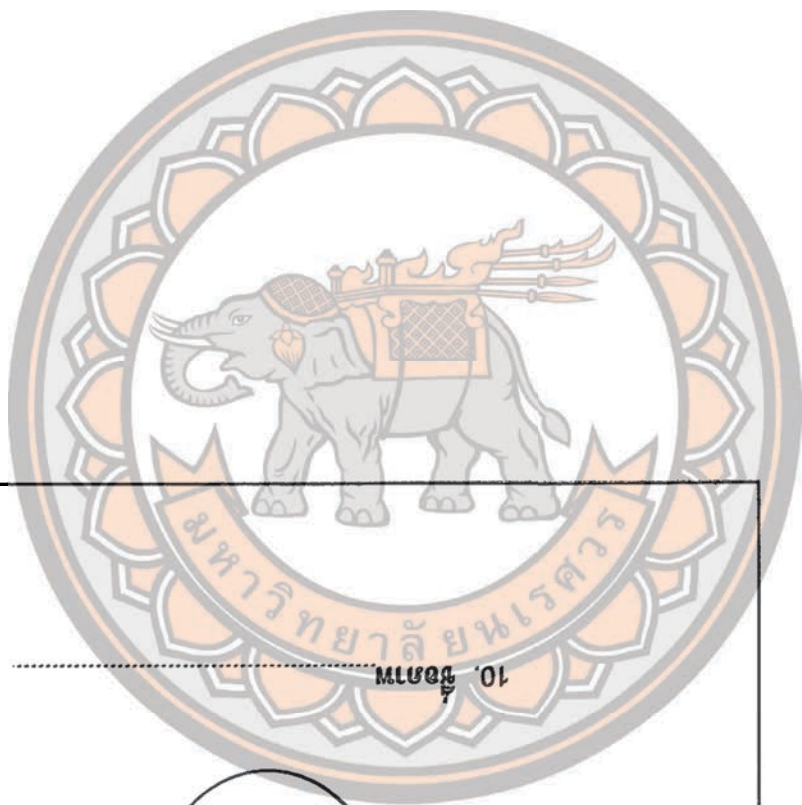
9. ชื่อ

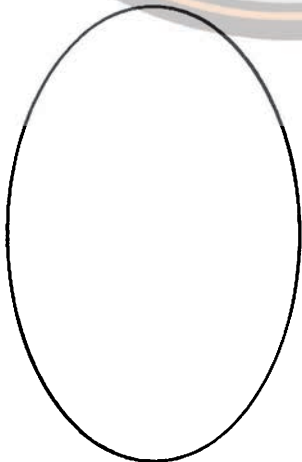
8. ชื่อ

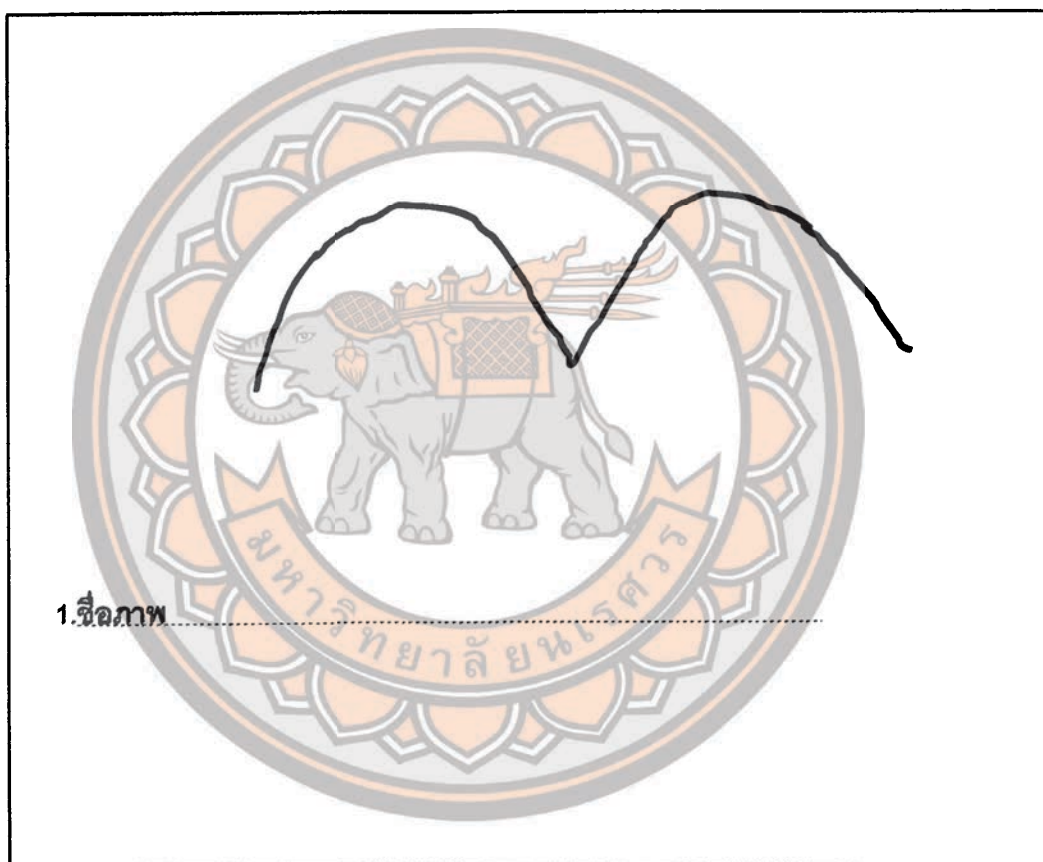
10. 50กฏ

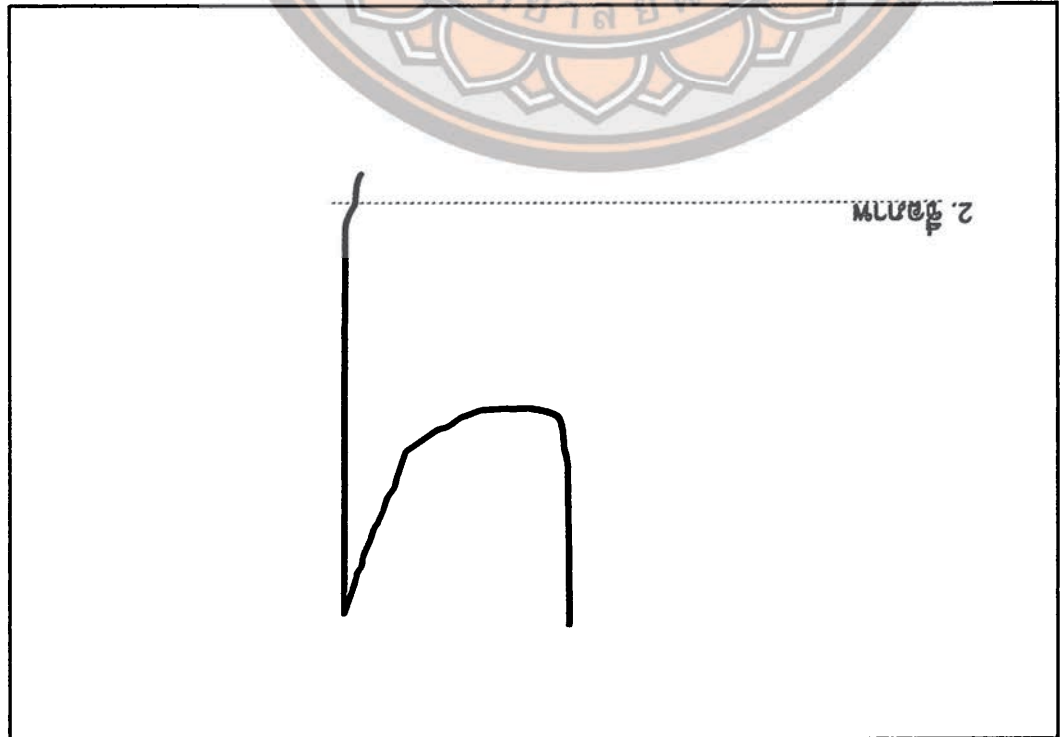
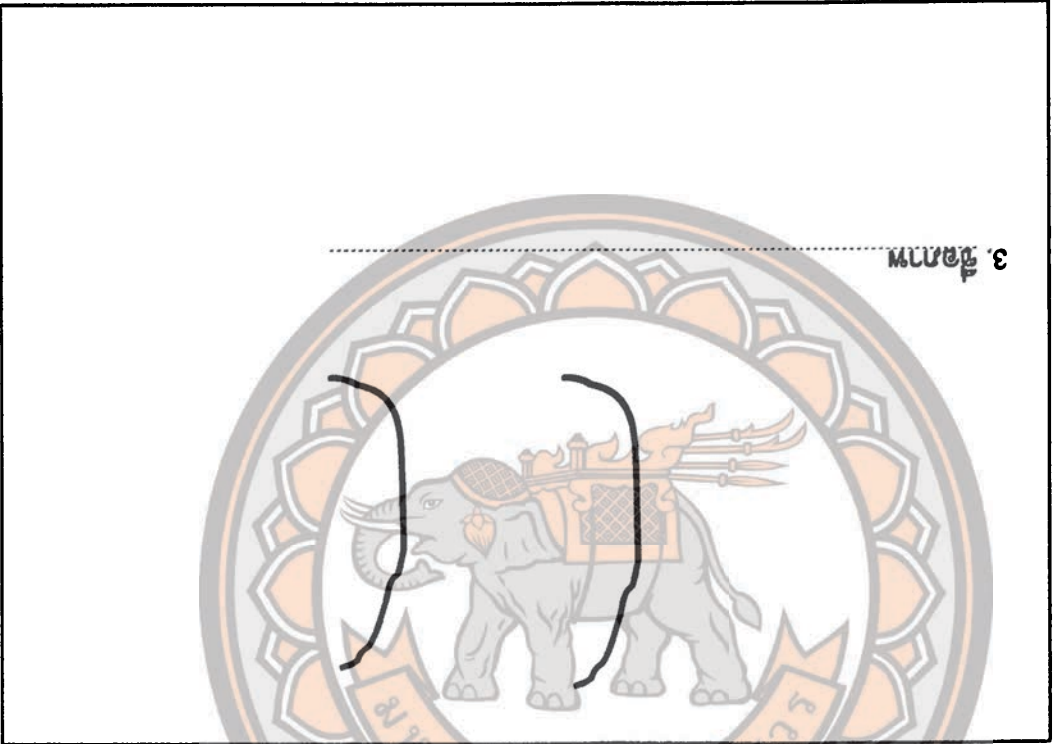

กิจกรรมชุดที่ 2 แบบ ก

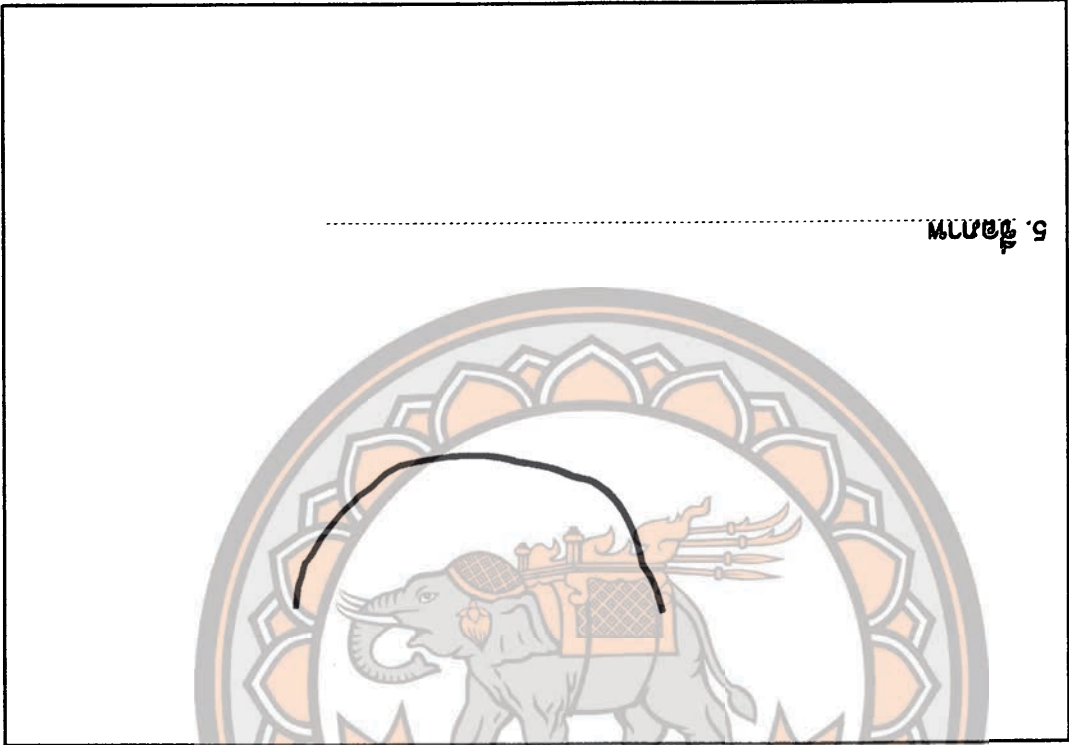
การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture completion)

คำชี้แจง การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture completion) โดยให้ต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นเส้นในลักษณะต่าง ๆ จำนวน 10 ภาพ เป็นการต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าสนใจ และน่าตื่นเต้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมให้แปลกใหม่น่าสนใจ ภายในเวลา 10 นาที

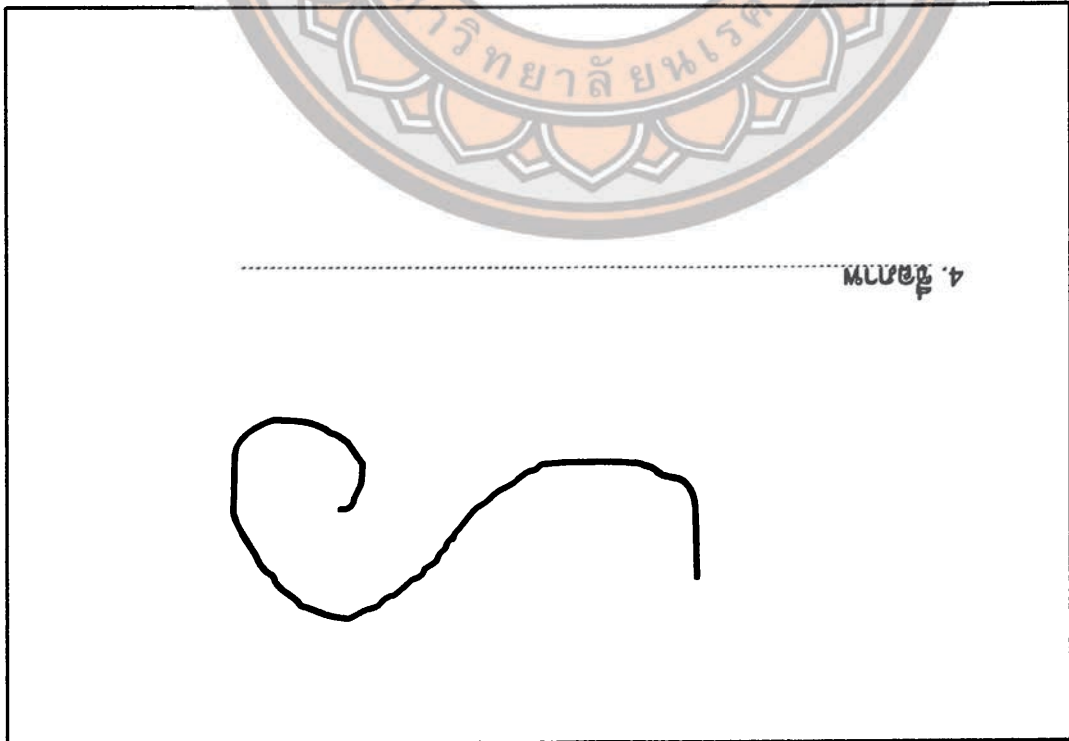

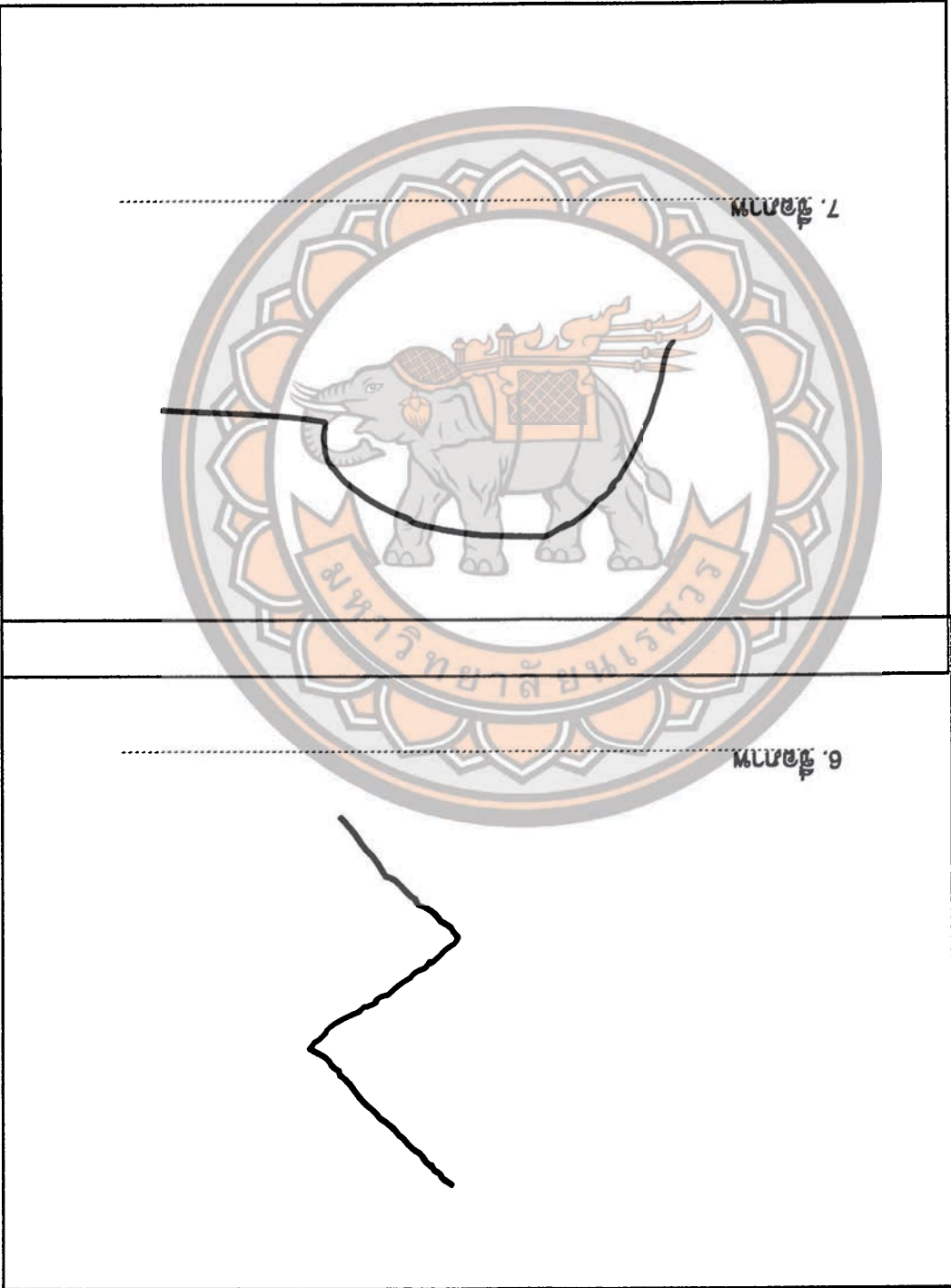

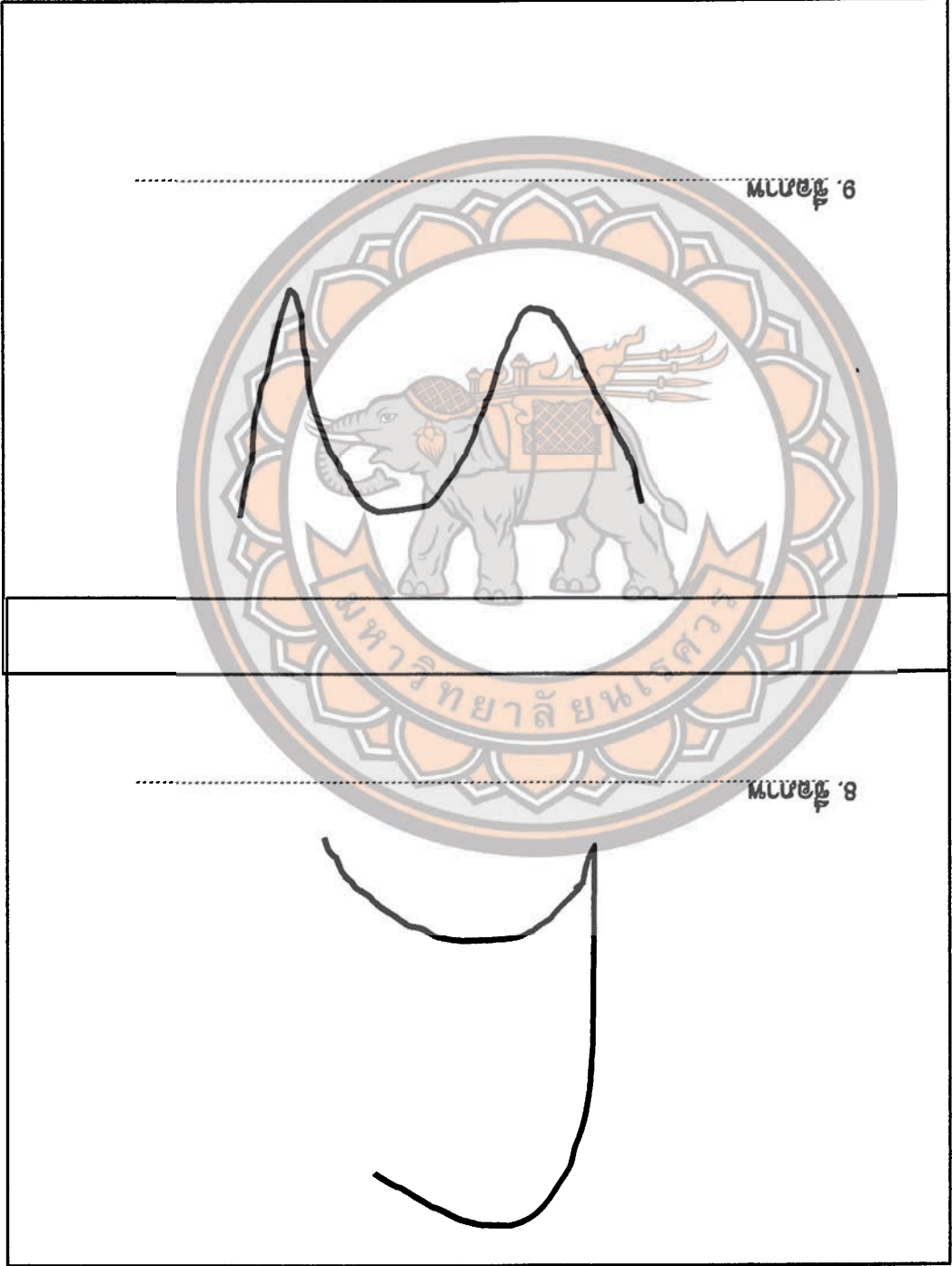

5. ชื่อภาพ

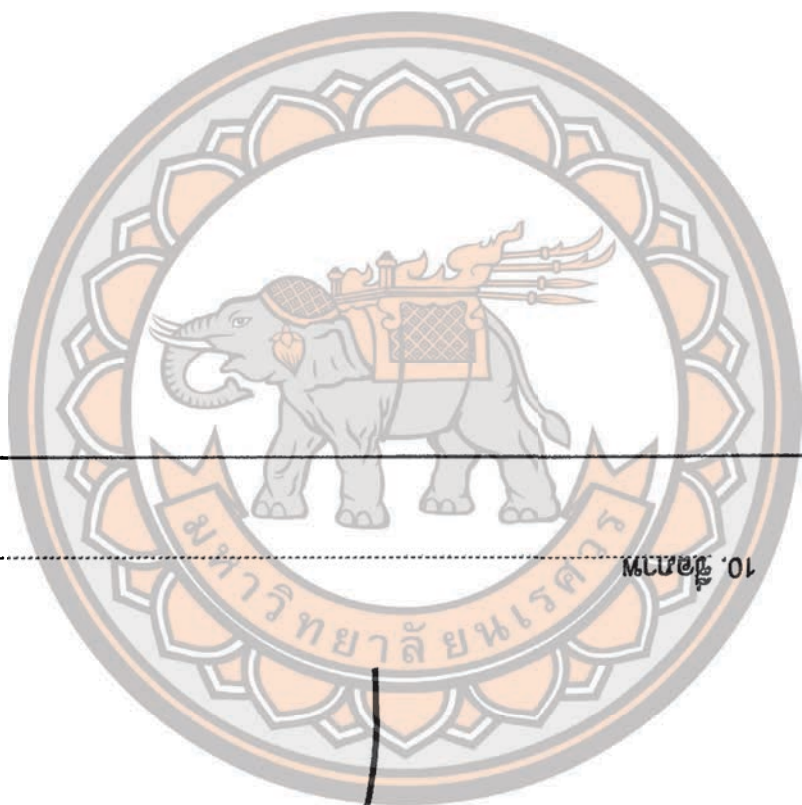

4. ชื่อภาพ

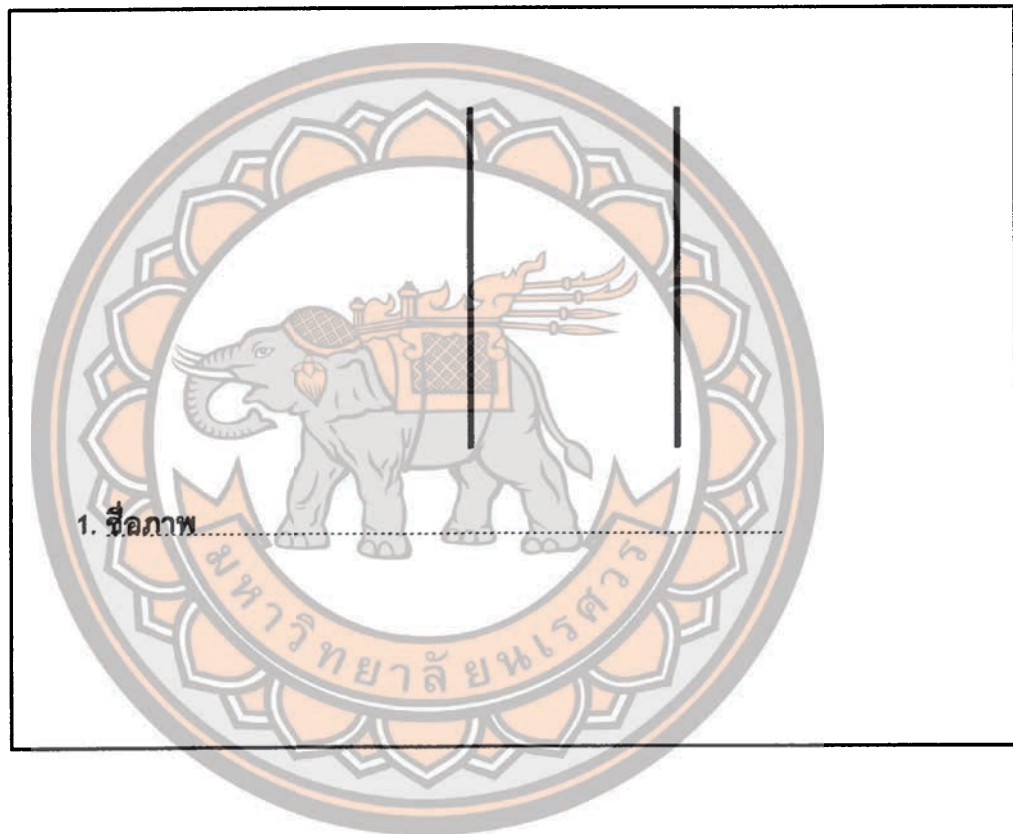

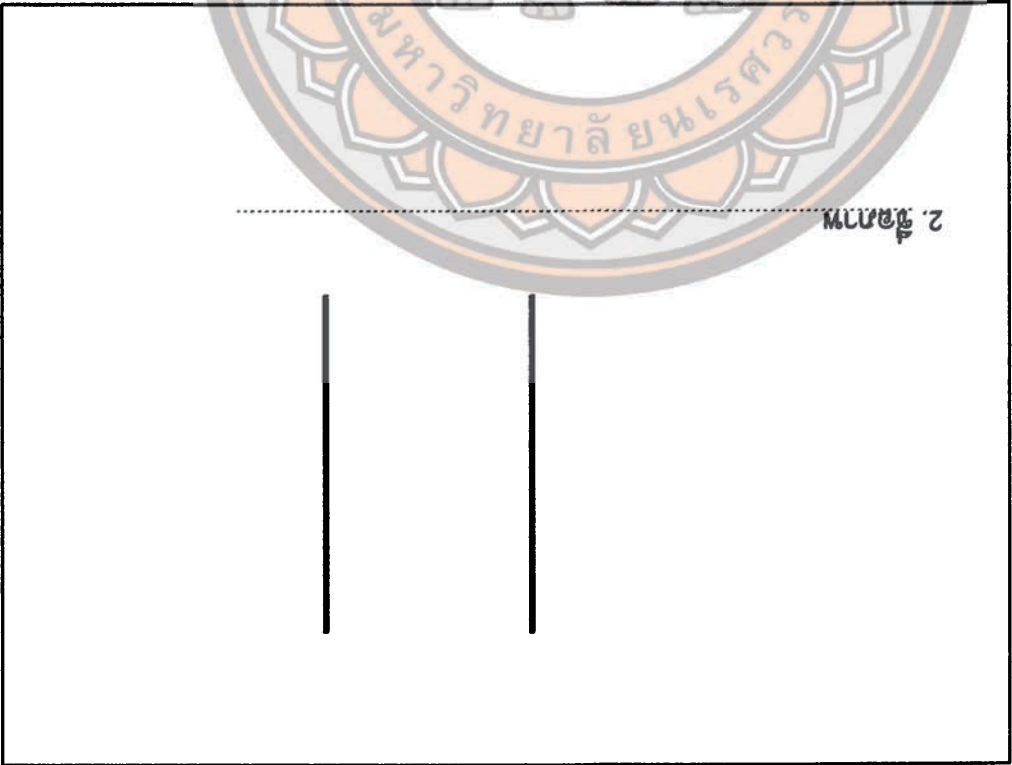
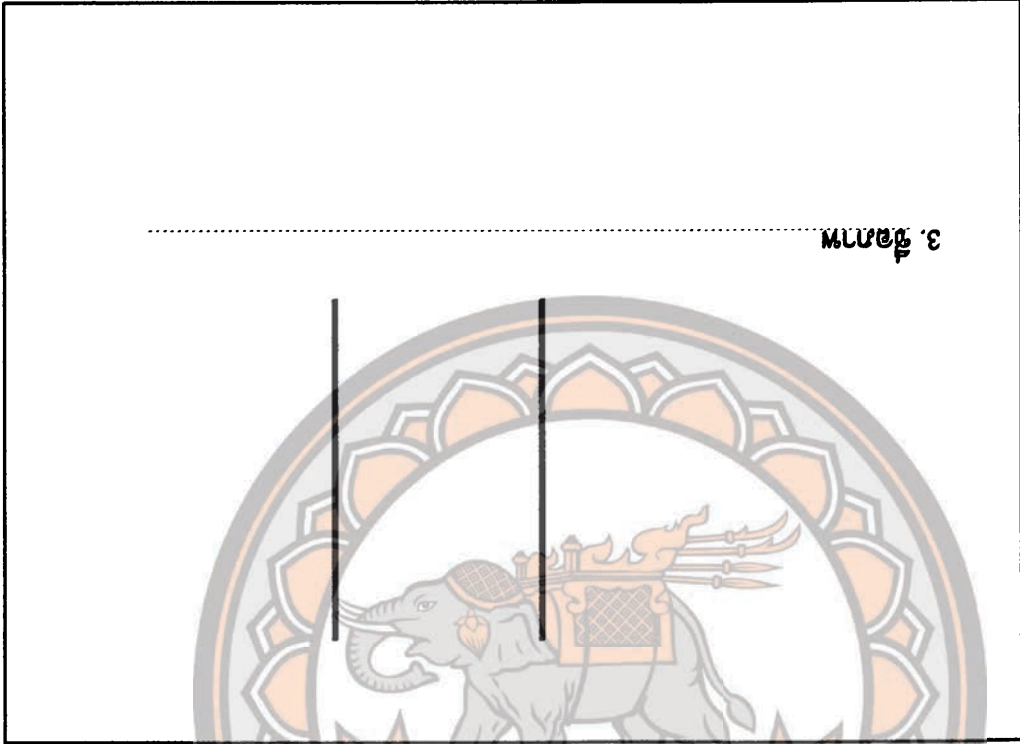

10. ชื่อ

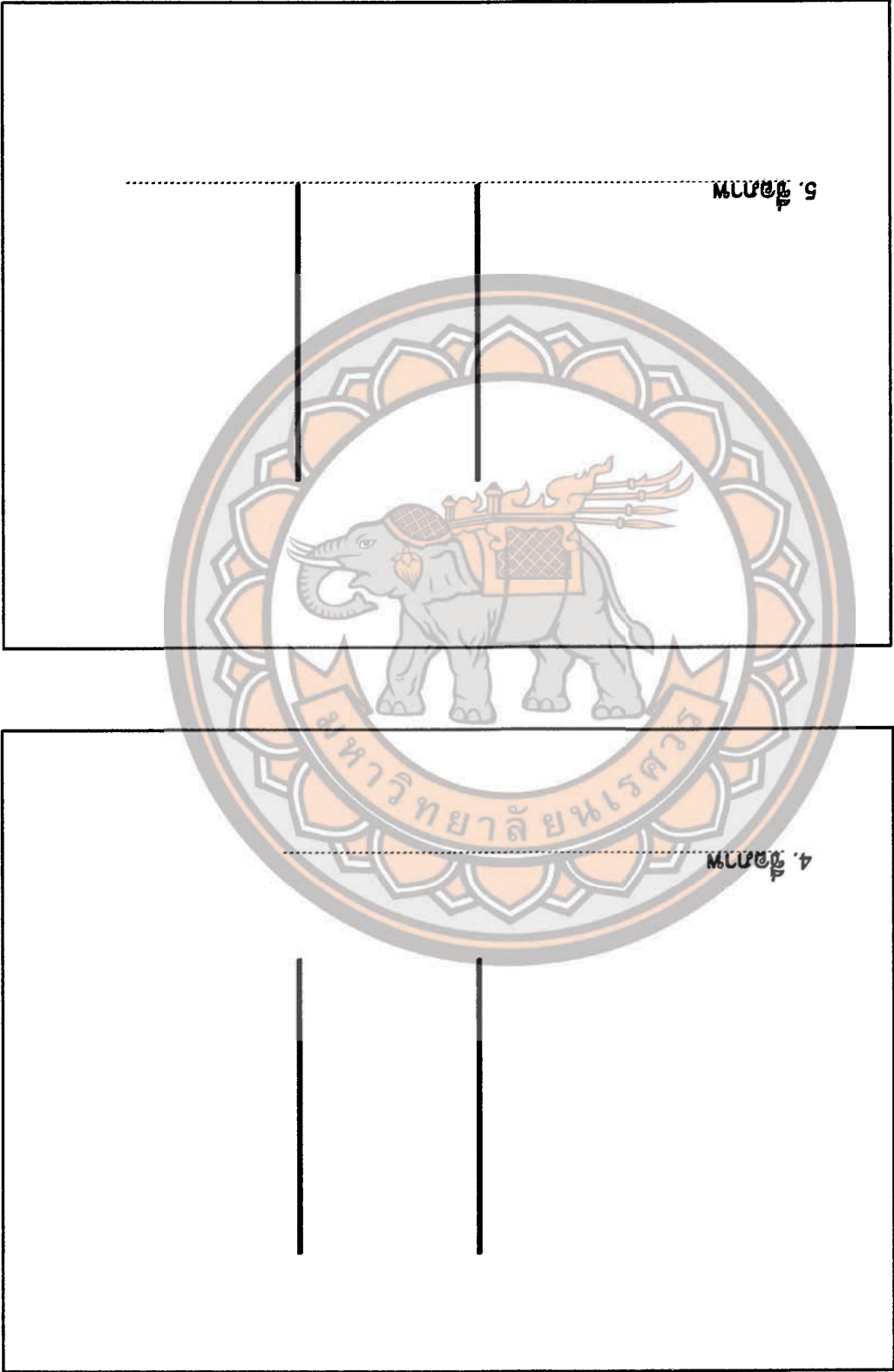
กิจกรรมชุดที่ 3 แบบ ก
การใช้เส้น (Parallel line)

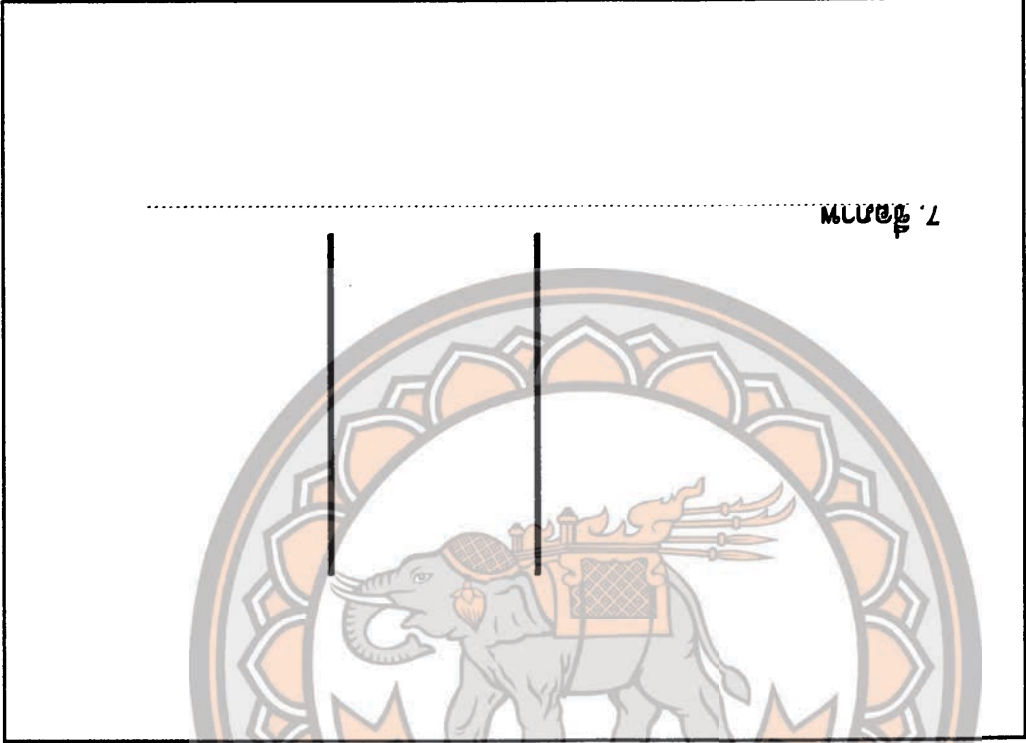
คำชี้แจง การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel line) ให้นักเรียนต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนานจำนวน 10 คู่ เน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพ และต่อเติมภาพให้แปลก แตกต่าง ไม่ซ้ำกัน ในแต่ละภาพและตั้งชื่อภาพที่ต่อเติม ภายในเวลา 10 นาที

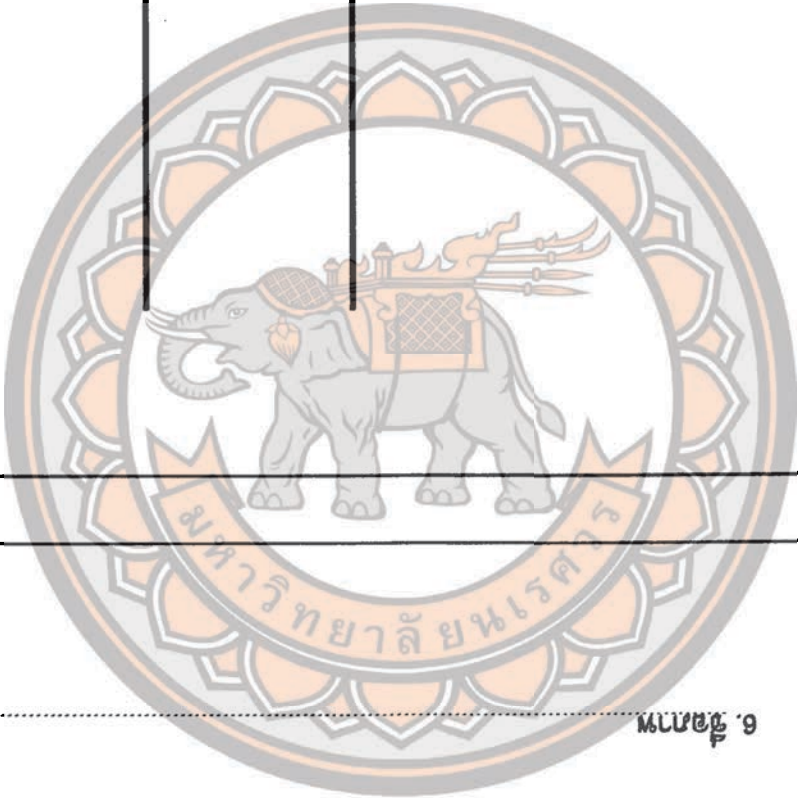

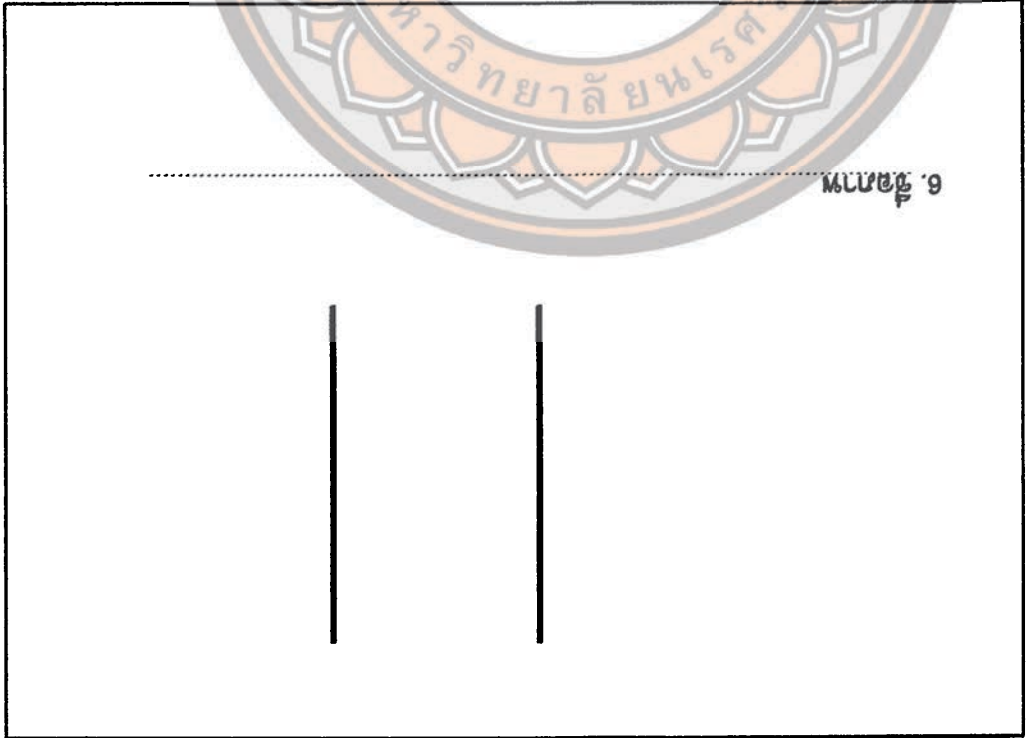

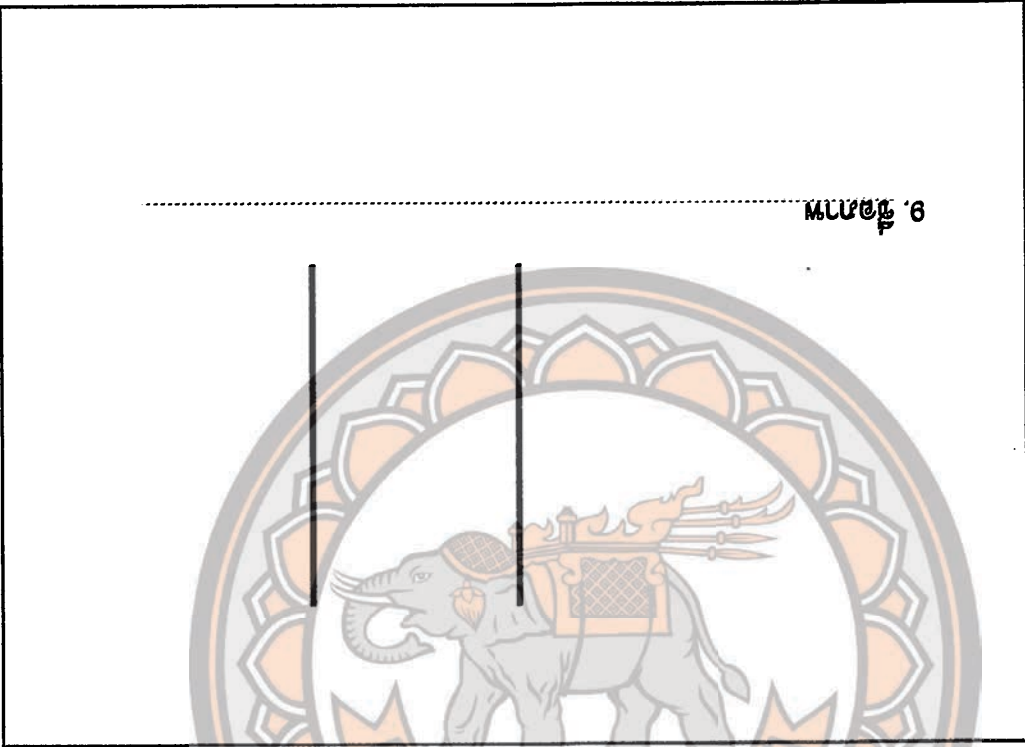

7. ส่วนที่ ๗

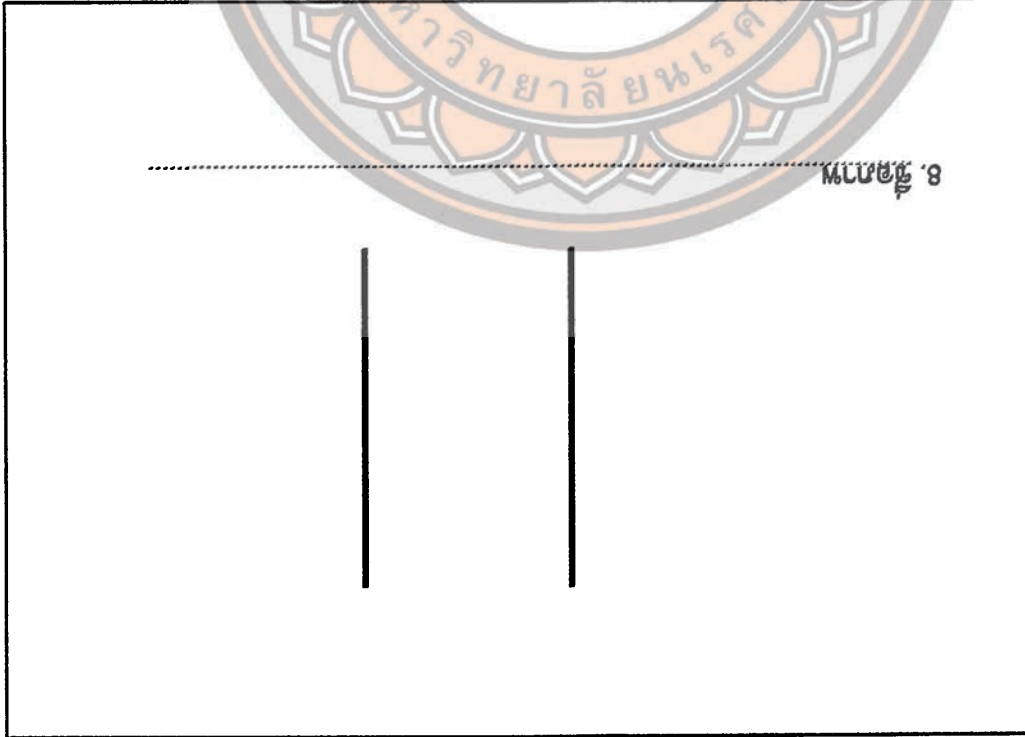
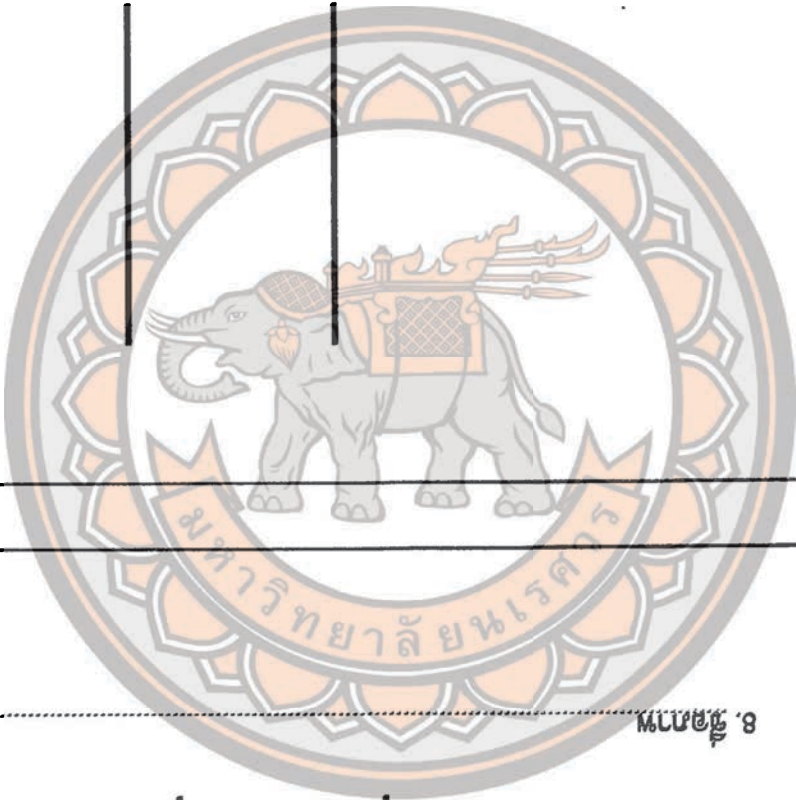

๘. ส่วนที่ ๘

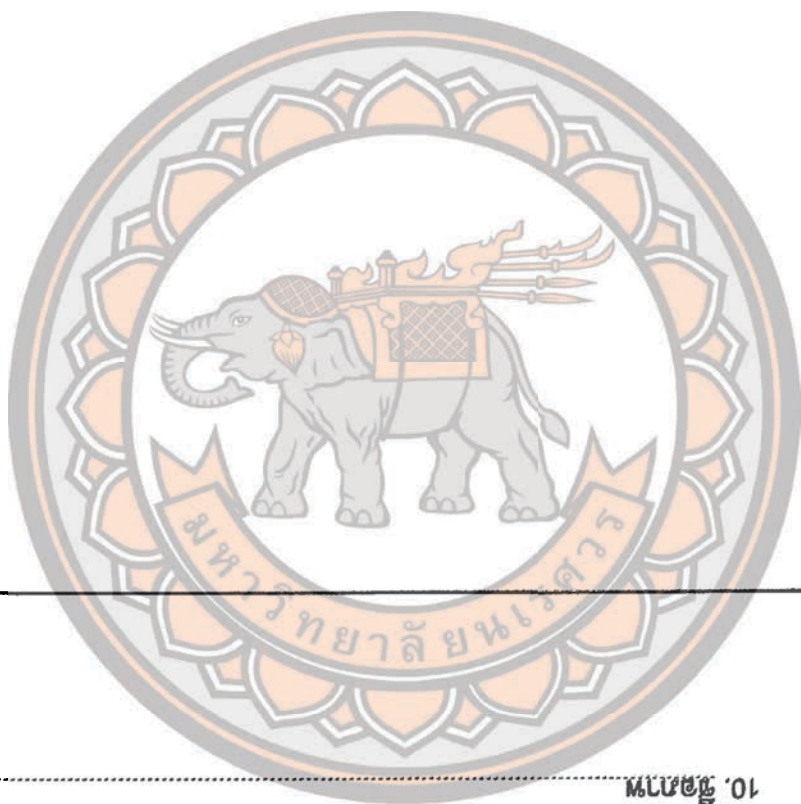

9. คำถาม

8. คำถาม

10. ชื่อภาพ

Two vertical lines for writing the name of the image.

ภาคผนวก จ แบบประเมินวัดความคิดสร้างสรรค์จากการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุ
ธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

แบบประเมินวัดความคิดสร้างสรรค์จากการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริม
ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญโปรดพิจารณาความสอดคล้องของแบบทดสอบวัด
ความคิดสร้างสรรค์จากการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของ
เด็กปฐมวัยมีความสอดคล้องตามที่กำหนดหรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความ
สอดคล้องของท่านโดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึง	มีความเห็นว่าแบบวัดความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องระหว่าง จุดประสงค์กิจกรรมศิลปะ
0 หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าแบบวัดความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องระหว่าง จุดประสงค์กิจกรรมศิลปะหรือไม่
-1 หมายถึง	มีความเห็นว่าแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ไม่สอดคล้องระหว่าง จุดประสงค์กิจกรรมศิลปะ

นิยามศัพท์ ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การคิดจินตนาการที่ผสมผสานความรู้และประสบการณ์
ซึ่งทำให้เกิดผลของการคิดค้นในรูปของการประดิษฐ์และดัดแปลงให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจาก
เดิม ความสามารถในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้มีรูปร่างใหม่ เป็นการคิดที่มีความ
หลากหลายที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น เกิดแนวคิดที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ซึ่ง
ความสามารถนี้ประกอบไปด้วย

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความคิดสิ่งแปลกใหม่ไม่ซ้ำใครภายในกลุ่ม
2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความสามารถในการคิดหาคำตอบได้

หลากหลายและมีความรวดเร็วในคำตอบปริมาณที่มากโดยมีเวลาจำกัด

3. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความสามารถในการคิดเป็นขั้นตอน
อธิบายให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจน

โดยวัดได้จากคะแนนการทำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์จากการจัดกิจกรรม
ศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย แต่ละกิจกรรมจะมี
จุดประสงค์ในการวัดความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

- กิจกรรมชุดที่ 1 ฝึกประสบการณ์ในการวัดความคล้าย (Originality)
- กิจกรรมชุดที่ 2 ฝึกประสบการณ์ในการวัดความคล้ายของแง่คำ (Fluency)
- กิจกรรมชุดที่ 3 ฝึกประสบการณ์ในการวัดความคล้ายโดยตลอด (Errabotation)

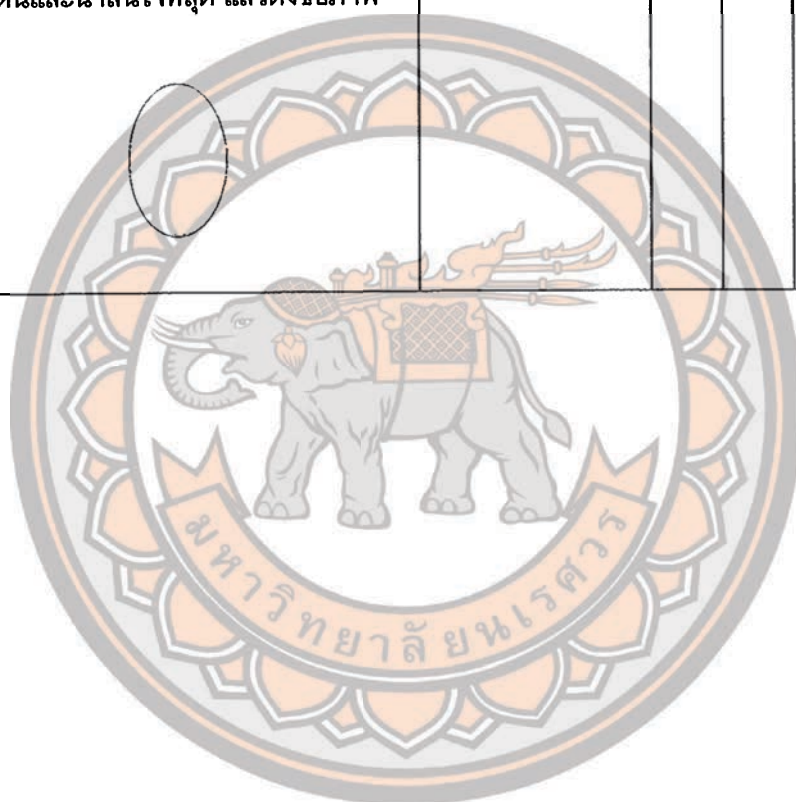
ข้อสอบ	ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์	ความ สอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
กิจกรรมชุดที่ 1					
การวาดภาพ (Picture construction) โดย ให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด โดย มีรูปไข่ จำนวน 10 รูป ให้ต่อเติมภาพให้ แปลกใหม่ น่าตื่นเต้นและน่าสนใจที่สุด แล้วตั้งชื่อภาพ	ความคิดริเริ่ม (Originality)				
การวาดภาพ (Picture construction) โดย ให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด โดย มีรูปไข่ ให้ต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่า ตื่นเต้นและน่าสนใจที่สุด แล้วตั้งชื่อภาพ	ความคิดริเริ่ม (Originality)				
การวาดภาพ (Picture construction) โดย ให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด โดย มีรูปไข่ ให้ต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่า ตื่นเต้นและน่าสนใจที่สุด แล้วตั้งชื่อภาพ	ความคิดริเริ่ม (Originality)				

ข้อสอบ	ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์	ความ สอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
การวาดภาพ (Picture construction) โดย ให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด โดย มีรูปไข่ ให้ต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ นำ ดินแดนและนำสนใจที่สุด แล้วตั้งชื่อภาพ	ความคิดริเริ่ม (Originality)				
การวาดภาพ (Picture construction) โดย ให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด โดย มีรูปไข่ ให้ต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ นำ ดินแดนและนำสนใจที่สุด แล้วตั้งชื่อภาพ	ความคิดริเริ่ม (Originality)				
การวาดภาพ (Picture construction) โดย ให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด โดย มีรูปไข่ ให้ต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ นำ ดินแดนและนำสนใจที่สุด แล้วตั้งชื่อภาพ	ความคิดริเริ่ม (Originality)				

ข้อสอบ	ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์	ความ สอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
การวาดภาพ (Picture construction) โดย ให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด โดย มีรูปไข่ ให้ต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ นำ ดินแดนและนำสนใจที่สุด แล้วตั้งชื่อภาพ	ความคิดริเริ่ม (Originality)				
การวาดภาพ (Picture construction) โดย ให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด โดย มีรูปไข่ ให้ต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ นำ ดินแดนและนำสนใจที่สุด แล้วตั้งชื่อภาพ	ความคิดริเริ่ม (Originality)				
การวาดภาพ (Picture construction) โดย ให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด โดย มีรูปไข่ ให้ต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ นำ ดินแดนและนำสนใจที่สุด แล้วตั้งชื่อภาพ	ความคิดริเริ่ม (Originality)				

ข้อสอบ	ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์	ความ สอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
การวาดภาพ (Picture construction) โดย ให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด โดย มีรูปไข่ ให้ต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ นำ ดินแดนและนำสนใจที่สุด แล้วตั้งชื่อภาพ	ความคิดริเริ่ม (Originality)				

ข้อสอบ	ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์	ความ สอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
กิจกรรมชุดที่ 2					
<p>การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture completion) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นเส้นในลักษณะต่าง ๆ จำนวน 10 ภาพ เป็นการต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าสนใจ และน่าตื่นเต้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วตั้งชื่อภาพ</p> 	ความคิดล่องแคล่ว (Fluency)				
<p>การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture completion) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นเส้นในลักษณะต่าง ๆ เป็นการต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าสนใจ และน่าตื่นเต้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วตั้งชื่อภาพ</p> 	ความคิดล่องแคล่ว (Fluency)				
<p>การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture completion) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นเส้นในลักษณะต่าง ๆ เป็นการต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าสนใจ และน่าตื่นเต้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วตั้งชื่อภาพ</p> 	ความคิดล่องแคล่ว (Fluency)				

ข้อสอบ	ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
<p>การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture completion) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นเส้นในลักษณะต่าง ๆ เป็นการต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าสนใจ และนำดินดินที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วตั้งชื่อภาพ</p> 	ความคิดล่องแคล่ว (Fluency)				
<p>การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture completion) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นเส้นในลักษณะต่าง ๆ เป็นการต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าสนใจ และนำดินดินที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วตั้งชื่อภาพ</p> 	ความคิดล่องแคล่ว (Fluency)				
<p>การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture completion) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นเส้นในลักษณะต่าง ๆ เป็นการต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าสนใจ และนำดินดินที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วตั้งชื่อภาพ</p> 	ความคิดล่องแคล่ว (Fluency)				

ข้อสอบ	ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
<p>การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture completion) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นเส้นในลักษณะต่าง ๆ เป็นการต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าสนใจ และนำต้นตอที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วตั้งชื่อภาพ</p> 	ความคิดล่องแคล่ว (Fluency)				
<p>การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture completion) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นเส้นในลักษณะต่าง ๆ เป็นการต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าสนใจ และนำต้นตอที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วตั้งชื่อภาพ</p> 	ความคิดล่องแคล่ว (Fluency)				
<p>การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture completion) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นเส้นในลักษณะต่าง ๆ เป็นการต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าสนใจ และนำต้นตอที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วตั้งชื่อภาพ</p> 	ความคิดล่องแคล่ว (Fluency)				

ข้อสอบ	ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์	ความ สอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture completion) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นเส้นในลักษณะต่าง ๆ เป็นการต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าสนใจ และนำสีสันที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วตั้งชื่อภาพ	ความคิด คล่องแคล่ว (Fluency)				

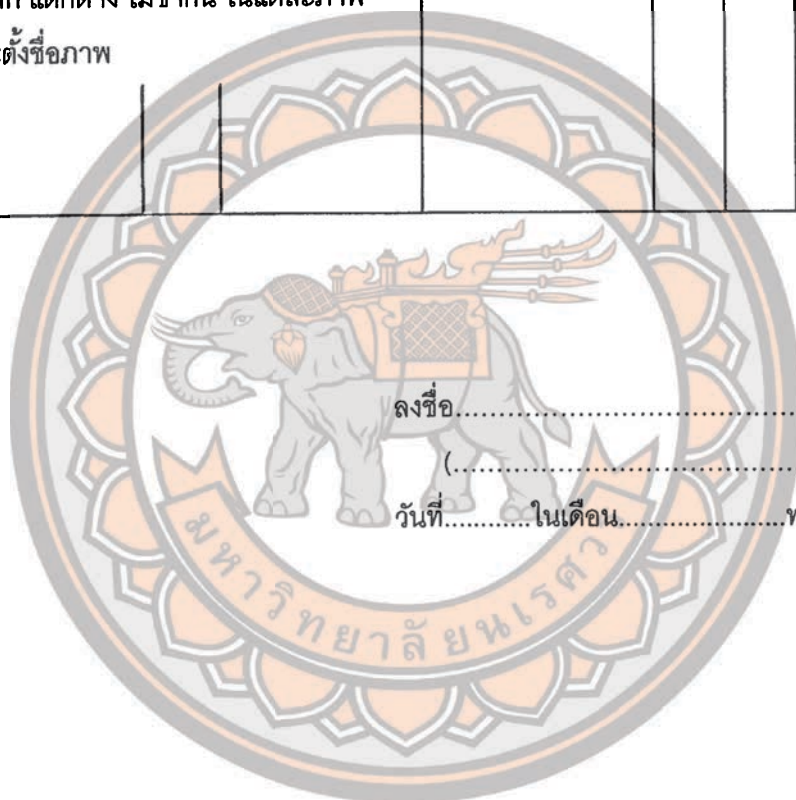
ข้อสอบ	ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์	ความ สอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
กิจกรรมชุดที่ 3					
การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel line) ให้นักเรียนต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนานจำนวน 10 คู่เน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพ และต่อเติมภาพให้แปลก แตกต่าง ไม่ซ้ำกัน ในแต่ละภาพและตั้งชื่อภาพ	ความคิด ละเอียดลออ (Elaboration)				
การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel line) ให้นักเรียนต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนานเน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพ และต่อเติมภาพให้แปลก แตกต่าง ไม่ซ้ำกัน ในแต่ละภาพและตั้งชื่อภาพ	ความคิด ละเอียดลออ (Elaboration)				
การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel line) ให้นักเรียนต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนานเน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพ และต่อเติมภาพให้แปลก แตกต่าง ไม่ซ้ำกัน ในแต่ละภาพและตั้งชื่อภาพ	ความคิด ละเอียดลออ (Elaboration)				

ข้อสอบ	ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์	ความ สอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel line) ให้นักเรียนต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนานเน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพ และต่อเติมภาพให้แปลก แตกต่าง ไม่ซ้ำกัน ในแต่ละภาพ และตั้งชื่อภาพ	ความคิด ละเอียดลออ (Elaboration)				
การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel line) ให้นักเรียนต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนานเน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพ และต่อเติมภาพให้แปลก แตกต่าง ไม่ซ้ำกัน ในแต่ละภาพ และตั้งชื่อภาพ	ความคิด ละเอียดลออ (Elaboration)				
การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel line) ให้นักเรียนต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนานเน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพ และต่อเติมภาพให้แปลก แตกต่าง ไม่ซ้ำกัน ในแต่ละภาพ และตั้งชื่อภาพ	ความคิด ละเอียดลออ (Elaboration)				

ข้อสอบ	ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์	ความ สอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel line) ให้นักเรียนต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนานเน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพ และต่อเติมภาพให้แปลก แตกต่าง ไม่ซ้ำกัน ในแต่ละภาพ และตั้งชื่อภาพ	ความคิด ละเอียดลออ (Eraboration)				
การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel line) ให้นักเรียนต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนานเน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพ และต่อเติมภาพให้แปลก แตกต่าง ไม่ซ้ำกัน ในแต่ละภาพ และตั้งชื่อภาพ	ความคิด ละเอียดลออ (Eraboration)				
การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel line) ให้นักเรียนต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนานเน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพ และต่อเติมภาพให้แปลก แตกต่าง ไม่ซ้ำกัน ในแต่ละภาพ และตั้งชื่อภาพ	ความคิด ละเอียดลออ (Eraboration)				

ข้อสอบ	ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์	ความ สอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel line) ให้นักเรียนต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนานเน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพ และต่อเติมภาพให้แปลก แตกต่าง ไม่ซ้ำกัน ในแต่ละภาพ และตั้งชื่อภาพ	ความคิด ละเอียดลออ (Eraboration)				

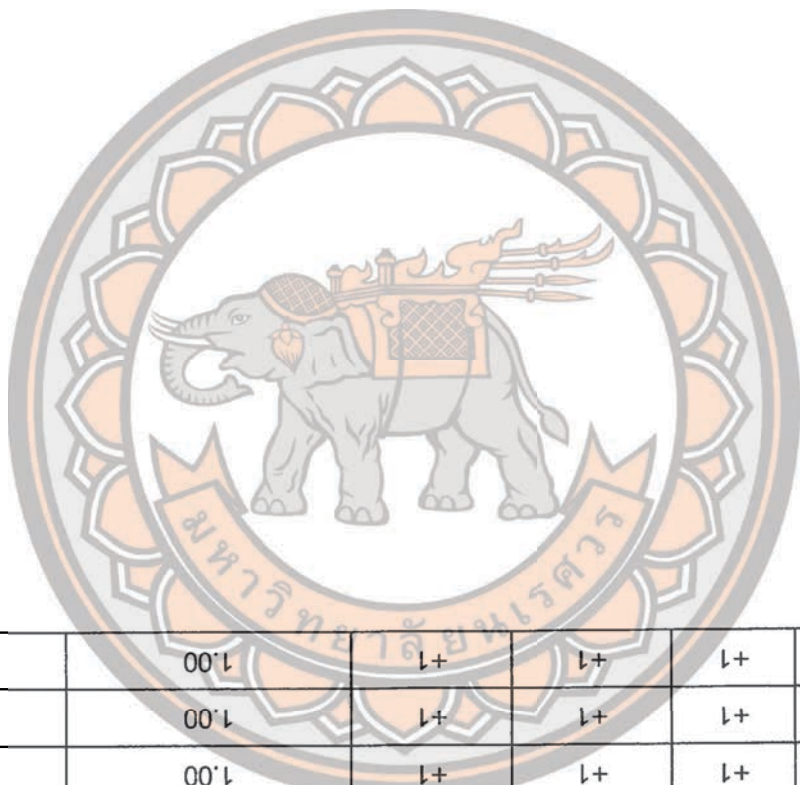
ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่.....ในเดือน.....พ.ศ.....

ชื่อผู้ คะแนนผู้เข้าแข่งขัน	ค่า IOC			ผลการพิจารณา
	3	2	1	
21	+1	+1	+1	1.00
22	+1	+1	+1	1.00
23	+1	+1	+1	1.00
24	+1	+1	+1	1.00
25	+1	+1	+1	1.00
26	+1	+1	+1	1.00
27	+1	+1	+1	1.00
28	+1	+1	+1	1.00
29	+1	+1	+1	1.00
30	+1	+1	+1	1.00

ภาคผนวก ข ตารางแสดงคะแนนการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน
ด้วยกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ นักเรียนจำนวน 39 คน

ที่	คิดริเริ่ม 40 คะแนน		คิดคล่องแคล่ว 41 คะแนน		คิดละเอียดลออ 15 คะแนน		รวม 96 คะแนน	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
1	15	32	9	36	7	10	31	78
2	13	34	15	35	8	11	36	80
3	12	35	12	37	6	12	30	84
4	11	36	13	38	9	11	33	85
5	10	35	11	39	7	10	28	84
6	14	32	10	40	5	13	29	85
7	16	31	8	38	9	12	33	81
8	13	37	15	37	8	11	36	85
9	14	34	16	39	6	10	36	83
10	12	33	17	36	8	14	37	83
11	11	35	12	38	6	13	29	86
12	15	36	13	37	9	12	37	85
13	16	32	14	39	7	11	37	82
14	12	34	15	35	6	10	33	79
15	13	31	16	38	9	13	38	82
16	14	30	17	36	8	10	39	76
17	13	37	18	38	5	13	36	88
18	12	38	13	37	4	12	29	87
19	13	35	14	36	7	10	34	81
20	14	36	11	35	5	10	30	81
21	15	34	10	37	8	13	33	84

ที่	กลุ่ม		กลุ่ม		กลุ่ม		กลุ่ม		ΣX	X̄	S.D.
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง			
22	12	32	9	38	9	38	11	30	81		
23	12	31	7	34	7	34	12	26	77		
24	11	34	15	33	6	33	11	32	78		
25	10	32	16	32	9	32	10	35	74		
26	11	33	12	31	8	31	10	31	74		
27	9	35	18	38	6	38	11	33	84		
28	10	36	12	37	9	37	10	31	83		
29	11	37	13	39	7	39	12	31	88		
30	13	35	14	26	9	26	13	36	74		
31	14	36	17	37	8	37	11	39	84		
32	12	38	11	38	6	38	10	29	86		
33	9	37	9	35	8	35	12	26	84		
34	8	33	17	36	7	36	13	32	82		
35	11	35	12	37	6	37	11	29	83		
36	13	35	15	39	9	39	10	37	84		
37	14	34	16	40	5	40	14	35	88		
38	15	36	11	34	6	34	10	32	80		
39	12	37	17	38	8	38	11	37	86		
ΣX	485	1343	520	1423	280	443	1285	3209			
X̄	12.44	1.94	13.33	36.49	7.18	11.36	32.95	3.55			
S.D.	34.44	2.10	2.96	2.68	1.43	1.27	82.28	3.81			
รวม	40 คะแนน		41 คะแนน		15 คะแนน		96 คะแนน				
	ศิริราช		ศิริราช		ศิริราช		รวม				
	ก่อน		หลัง		ก่อน		หลัง				
	ก่อน		หลัง		ก่อน		หลัง				

ภาคผนวก ฅ คະแนนการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรม
ศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ นักเรียนจำนวน 39 คน

t-test

Paired Samples

Statistics

		Mean	N	Std. Deviation
Pair 1	Pre-test	32.95	39	3.55
	Posttest	82.28	39	3.81

Paired Samples

Test

		Paired Differences			t	df	Sig.(2-tailed)	Sig.(1-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean				
Pair 1	Posttest - Pretest	49.33	5.36	0.86	57.5067	38	0.0000	0.0000

ภาคผนวก ก ๗ คะแนนการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรม
ศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ นักเรียนจำนวน 39 คน

t-test

Paired Samples

Statistics

		Mean	N	Std. Deviation
Pair 1	Pre-test	12.44	39	1.94
	Posttest	34.44	39	2.10

Paired Samples

Test

		Paired Differences			t	df	Sig.(2-tailed)	Sig.(1-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean				
Pair 1	Posttest - Pretest	22.00	3.17	0.51	43.3326	38	0.0000	0.0000

ภาคผนวก ๗ คะแนนการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรม
ศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ นักเรียนจำนวน 39 คน

t-test

Paired Samples

Statistics

		Mean	N	Std. Deviation
Pair 1	Pre-test	13.33	39	2.96
	Posttest	36.49	39	2.68

Paired Samples

Test

		Paired Differences			t	df	Sig.(2- tailed)	Sig.(1- tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean				
Pair 1	Posttest - Pretest	23.15	3.92	0.63				

ภาคผนวก ฐ คณะกรรมการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรม
ศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ นักเรียนจำนวน 39 คน

t-test

Paired Samples

Statistics

		Mean	N	Std. Deviation
Pair 1	Pre-test	7.18	39	1.43
	Posttest	11.36	39	1.27

Paired Samples

Test

		Paired Differences			t	df	Sig.(2-tailed)	Sig.(1-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean				
Pair 1	Posttest	-	-	-	-	-	-	-
	Pretest	4.18	2.00	0.32	13.0615	38	0.0000	0.0000

